

Jaarverslag en Jaarrekening 2023

Hollestelle bij Anna Jacobapolder

INHOUDSOPGAVE

AANBIEDING	5
KERNGEGEVENS	7
JAARVERSLAG 2023	9
Programmaverantwoording	11
Programma 0 Bestuur en Ondersteuning	13
Programma 1 Veiligheid.....	17
Programma 2 Verkeer en Vervoer	21
Programma 3 Economie	25
Programma 4 Onderwijs	29
Programma 5 Sport, Cultuur en Recreatie.....	33
Programma 6 Sociaal Domein	41
Programma 7 Volksgezondheid en Milieu	51
Programma 8 Ruimte en Wonen	57
Programma Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	61
Overzicht Overhead	63
Overzicht Vennootschapsbelasting.....	65
Paragrafen	67
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	69
Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen	79
Paragraaf Bedrijfsvoering	85
Paragraaf Openbaarheid	91
Paragraaf Financiering.....	93
Paragraaf Grondbeleid.....	97
Paragraaf Verbonden Partijen	101
Paragraaf Lokale heffingen	117
JAARREKENING 2023	123
Balans per 31 december	125
Overzicht van baten en lasten	129
Toelichting op de balans	131
Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening.....	151
Bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen	161
Bijlage met het overzicht van de geraamde baten en lasten per taakveld	185
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	189

AANBIEDING

Met trots bieden wij u de jaarstukken over 2023 aan. Hiermee geven wij u inzicht in de behaalde resultaten over het jaar 2023. De jaarstukken, bestaande uit het jaarverslag en de jaarrekening, stellen ons college in staat om verantwoording af te leggen en bieden uw raad bij uitstek een instrument om zijn controlerende taak uit te voeren. Het jaarverslag bestaat conform het Besluit Begroting en Verantwoording uit de programmaverantwoording en de paragrafen. De programmaverantwoording biedt per programma inzicht in de mate waarin de doelstellingen zijn gerealiseerd. In de paragrafen wordt verantwoording afgelegd over zaken die niet direct uit de programma's zijn af te leiden.

In deze jaarstukken 2023 legt ons college voor het eerst verantwoording af over de naleving van geldende wet- en regelgeving bij de totstandkoming van de baten en lasten en balansmutaties. Voorheen gaf de controlerend accountant een oordeel over de rechtmatigheid. Door een wijziging van de Gemeentewet geeft de accountant in de controleverklaring uitsluitend nog een oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening. De accountant beoordeelt dus ook of onze rechtmatigheidsverklaring getrouw tot stand is gekomen. Imperfecties in de concrete uitwerking van de wet- en regelgeving (landelijk) hebben tot op het laatste moment voor de nodige onduidelijkheid gezorgd, met name waar het gaat over de rol van de accountant. In goed overleg met de accountant kiezen wij ervoor de rechtmatigheidsverantwoording toch op te nemen (pag. 158/159). We zien 2023 echter nadrukkelijk als een leerjaar. Relevante onrechtmatigheden lichten wij toe in de paragraaf Bedrijfsvoering. Graag gaan we met uw raad het gesprek aan over hoe we ook op die onderdelen 'in control' geraken.

We kijken wederom terug op een bewogen jaar, waarin heel veel gebeurd is. Door de voortslepende oorlog tussen Rusland en Oekraïne hebben we de opvang van ontheemden uit Oekraïne gecontinueerd. Daarnaast duurde ook de problematiek ten aanzien van de opvang van vluchtelingen voort. Door de inwerkingtreding van de Spreidingswet gaan we voor 2024 Zeeuwsbreed bekijken hoe we gezamenlijk de opgave voor Zeeland gaan invullen. Kortom, genoemde opgaven hebben ook in 2023 veel extra inzet en improvisatievermogen van onze organisatie gevraagd en dit zet zich in 2024 onverminderd voort.

Ook de druk op de woningmarkt bleef in 2023 groot. Om te voorzien in de vraag naar woningen en de doorstroom te verbeteren zijn in 2023 diverse bestemmingsplannen vastgesteld, waarin rekening is gehouden met specifieke doelgroepen. In het bestemmingsplan Poststraat Zuid te Stavenisse wordt bovendien geëxperimenteerd met welstandsvrij bouwen. Ook heeft uw raad de nota Flexwonen en het bijbehorende toetsingskader vastgesteld.

Daarnaast hebben we in 2023, na enkele maanden oponthoud, de derde aansluiting van Tholen vrijwel afgerond en hebben we de Brede school in Sint-Maartensdijk gerealiseerd. Projecten waar we trots op mogen zijn. Verder zijn we met veel andere actiepunten uit het beleidsprogramma voortvarend aan de slag gegaan. Zo zijn we o.a. in Scherpenisse gestart met de dorpsagenda's, hebben we uitvoering gegeven aan de energietoeslag, heeft u het ambitieniveau en de subsidieverordening voor de gemeentelijke monumenten vastgesteld en heeft u in oktober richting gegeven aan de doorontwikkeling van de BOA-inzet. Ook hebben we in nauw overleg met uw raad de voorbereidingen getroffen voor invoering van de Omgevingswet vanaf 2024 en hebben we belangrijke stappen in het kader van de energietransitie gezet. Tenslotte hebben we een belangrijke beweging gemaakt op het sociaal domein met de vaststelling van de "Visie op het voorliggend veld". Dit voorliggende veld wordt nog belangrijker nu we constateren dat de (financiële) druk op de Jeugdhulp en de Wmo, ondanks de uitvoering van het Actieplan sociaal domein, weer aanzienlijk toeneemt.

Het jaar 2023 is landelijk ook het jaar geweest van de val van het kabinet. In november zijn nieuwe landelijke verkiezingen georganiseerd. Deze zijn soepel verlopen, maar het heeft uiteraard wel een extra druk op onze organisatie gelegd.

In financiële zin staan we er goed voor. In 2023 hebben we een positief resultaat geboekt van bijna € 11,6 miljoen. Hierdoor ontwikkelen de financiële indicatoren zich, in lijn met voorgaande jaren, gunstig en staan deze allemaal op groen. Toch zijn er bij de gemeenten nog steeds veel zorgen over de ontwikkeling van de structurele lasten. De structurele middelen die het Rijk via het Gemeentefonds beschikbaar stelt, groeien niet evenredig mee met de taken die we als gemeente moeten uitvoeren. De discussie tussen Rijk en VNG gaat macro over een structureel bedrag van zo'n € 3 miljard vanaf 2026.

Ondanks deze zorgen hebben we onze burgers, in lijn met het beleid dat we al jaren voeren, zoveel mogelijk ontzien. Volgens de Atlas van de lokale lasten 2024 van het COELO staan we (van goedkoop naar duur) momenteel op de 28^e plaats. Een jaar geleden stonden we op plaats 34.

Deze jaarrekening sluit zoals genoemd met een positief saldo van bijna 11,6 miljoen (€ 11.593.000). De voornaamste voordelen ten opzichte van de gewijzigde begroting zijn:

- Een voordeel bij de opvang van ontheemden Oekraïne (€ 4,0 miljoen);
- Winstnemingen op de woningbouw- en bedrijventerreincomplexen (€ 1,8 miljoen);
- Een voordeel bij de crisishulpopvang (€ 1,1 miljoen);
- Een voordeel op de uitkering gemeentefonds (€ 0,8 miljoen);
- Een voordeel bij de uitvoering van de Participatiewet (inkomensvoorzieningen en re-integratie, € 0,8 miljoen);
- Een voordeel bij de verlening van omgevingsvergunningen (€ 0,5 miljoen);
- Een voordeel bij het onderhoud van de wegen (€ 0,35 miljoen);
- Een voordeel bij de uitvoering van het noodfonds energie (€ 0,3 miljoen);
- Lagere afschrijvingslasten door het achterblijven van investeringen (€ 0,3 miljoen);
- Een voordelige afrekening van GR De Betho over 2023 (bijna € 0,3 miljoen);
- Een voordeel bij de uitvoering van de energietoeslag (€ 0,25 miljoen);
- Een voordeel bij de uitvoering van de treasury-functie (€ 0,2 miljoen);
- Een voordeel bij de verstrekking van persoonsgebonden budgetten (€ 0,2 miljoen);
- Hogere baten toeristen- en forensenbelasting (bijna € 0,2 miljoen).

Wij zijn trots op de behaalde resultaten en dankbaar voor uw steun en betrokkenheid bij het welzijn van onze gemeente. Samen kunnen we bouwen aan een veerkrachtige en duurzame toekomst voor alle inwoners van de gemeente Tholen.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Tholen,

J.K. Fraanje	M.L.P. Sijbers
secretaris	burgemeester

KERNGEGEVENS

Sociale structuur	2021	2022	2023
Aantal inwoners (per 31 dec)	26.394	26.820	26.850
- 0 t/m 17 jaar	6.382	5.863	5.810
- 18 t/m 64 jaar	14.834	15.661	15.623
- 65 jaar en ouder	5.178	5.296	5.417
Aantal uitkeringen			
- Participatiewet (incl. BBZ)	257	264	276
- I.O.A.W.	11	9	8
- I.O.A.Z.	3	4	5
Aantal leerlingen			
- Openbaar basisonderwijs	774	805	790
- Bijzonder basisonderwijs	1.647	1.661	1.680
- Speciaal basisonderwijs	52	43	46
- Speciaal onderwijs	11	12	10
- Bijzonder voortgezet onderwijs	278	276	302

Financiële structuur (in euro's)	2021	2022	2023
Opbrengst onroerende-zaakbelasting	5.169.098	5.729.752	6.008.889
- Per inwoner	196	214	224
Algemene uitkering	44.820.193	51.260.210	53.692.317
- Per inwoner	1.698	1.911	2.000
Langlopende schulden	59.852.624	55.715.361	52.058.102
- Per inwoner	2.268	2.077	1.939
Eigen vermogen	27.785.578	45.836.656	63.148.560
- Per inwoner	1.053	1.709	2.352
- Solvabiliteitsratio	25%	39%	46%

JAARVERSLAG 2023

Het jaarverslag bestaat uit de volgende onderdelen:

Programmaverantwoording

Paragrafen

Programmaverantwoording

De gemeente Tholen kent de volgende programma's:

---

0 Bestuur en ondersteuning

---

1 Veiligheid

---

2 Verkeer en Vervoer

---

3 Economie

---

4 Onderwijs

---

5 Sport, Cultuur en Recreatie

---

6 Sociaal Domein

---

7 Volksgezondheid en Milieu

---

8 Ruimte en Wonen

Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen

Overzicht Overhead

Overzicht Vennootschapsbelasting

Programma 0 Bestuur en Ondersteuning

Thema: 0.1 Bestuur

Kerncijfers	R 2021	R 2022	R 2023
Aantal volgers op Facebook	4.793	5.243	5.627
Aantal volgers op Twitter	2.213	2.247	2.238
Aantal volgers op Instagram	1.915	2.121	2.246
Aantal volgers op LinkedIn	1.799	2.251	2.537

Doelstelling taakveld:

- De gemeente Tholen wil zelfstandig blijven. Dit kan alleen wanneer er in toenemende mate samengewerkt wordt. Waar dat met het oog op het realiseren van de bestuurlijke doelstellingen efficiënt en effectief is, wordt er met anderen bestuurlijk en ambtelijk (incl. bedrijfsvoering) samengewerkt. Die samenwerking geldt zowel inhoudelijk als geografisch;
- Optimale (digitale) communicatie met en dienstverlening aan de burgers.

Wat gingen we daarvoor o.a. doen:	Wat hebben we daarvoor o.a. gedaan:
We gaan het gebruik van social media monitoren om de content aan te kunnen bieden waar belangstelling voor bestaat.	We monitoren sociale media door middel van het programma OBI4WAN. De uitbreidingsmodule van de mediamonitor voor OBI4WAN is geïnstalleerd en de eerste training hiervoor is gevolgd. Hiermee zijn we in staat om actuele onderwerpen sneller / beter te volgen. Het dashboard betrokkenheidsprofielen van bureau Citisens is aangeschaft om (o.a.) een koppeling te maken met communicatie- en participatiewensen van inwoners. Deze betrokkenheidsprofielen worden verwerkt in de communicatieaanpak voor lopende trajecten, zoals bijvoorbeeld dorpsagenda's, afval, woonwagens, etc.
We geven invulling aan de communicatievisie 2023-2026 door (1) het verder vergroten van de zichtbaarheid van de gemeente, (2) het verder uitbouwen van een digitaal burgerpanel en (3) het verbeteren van de participatie van jongeren.	Het vergroten van zichtbaarheid van de gemeente wordt bij ieder traject meegenomen, nu meer specifiek in de aanpak rondom de dorpsagenda's. Het digitaal burgerpanel is in 2023 bij één onderzoek door Citisens betrokken geweest. Het aantal leden van het burgerpanel is 431. Bij de projecten waar jongeren tot de doelgroep behoren, is door jongeren geparticipeerd. Nadrukkelijk ook bij de dorpsagenda Scherpenisse via een enquête en straatgesprekken.

	<p>Jeugd- en Jongerenwerk (Jij op Tholen) besteedt zeer veel aandacht aan deze doelgroep, ook binnen hun sociale mediakanalen.</p> <p>Daarnaast worden scholen uitgenodigd om op bezoek te komen bij de raad en de burgemeester om kennis te nemen van het reilen en zeilen van een gemeente.</p>
<p>We geven verder uitvoering aan de motie Direct Duidelijk door te communiceren in begrijpelijke taal, zowel in- als extern gericht.</p>	<p>Een bewustwordingscampagne voor duidelijk taalgebruik loopt, bijvoorbeeld met interne e-learning. Ook het traject "de raad dichterbij" voor duidelijke raadsvoorstellen is gestart. De projectgroep van de raad heeft kennis genomen van de mogelijke formats. In 2024 gaan we verder met het vormgeven van het raadsvoorstel, waarbij het 30 seconden-principe wordt gehanteerd. Onderzocht wordt hoe Artificial Intelligence ons hierbij kan helpen.</p> <p>Externe communicatie naar inwoners via het cluster Communicatie gebeurt op B1-niveau. Ook de andere teams moeten op dit niveau gaan communiceren.</p>
<p>We gaan alle kernen bezoeken en willen, samen met onze inwoners, per kern een dorps- of stadsagenda opstellen.</p>	<p>Het plan van aanpak is door het college vastgesteld. Het eerste kernbezoek in Scherpenisse was een pilot die goed is ontvangen door de bewoners. Ook waren de bewoners tevreden over de terugkomavond. Het tweede kernbezoek voor maart 2024 (Oud-Vossemeer) is in voorbereiding, waarbij de verbeterpunten vanuit Scherpenisse worden meegenomen.</p>

Thema: 0.2 Burgerzaken

Doelstelling taakveld:

De dienstverlening van de gemeente is dichtbij, van goede kwaliteit en scherp geprijsd. De dienstverlening gebeurt waar mogelijk digitaal.

Wat wilden we bereiken (specifieke doelstelling)?	Indicator B 2023	Indicator R 2023
- Waardering dienstverlening burgerzaken	8	8,1

Wat gingen we daarvoor o.a. doen:	Wat hebben we daarvoor o.a. gedaan:
<p>Ter verbetering van de dienstverlening gaan we de klanttevredenheid direct meten met behulp van de Klant Contact Monitor (KCM). In 2022 is gestart met balie en telefonie. Dit wordt uitgebreid naar rest van de organisatie. Door directe meting krijgen we meteen feedback van inwoners over de kwaliteit van de dienstverlening.</p>	<p>Ook in 2023 is het direct meting gecontinueerd binnen Publiekszaken, balie en telefonie. In 2023 is het gemiddelde cijfer voor telefonie 8,0 en voor de balie 8,3.</p> <p>In 2023 zijn voorbereidingen getroffen voor de uitbreiding naar de rest van de organisatie.</p>

<p>Ter verbetering van de digitale dienstverlening aan de burgers voegen we steeds meer diensten toe aan het 'selfservice-pakket'. Dit wordt positief gewaardeerd. Inzicht in het verloop van een aanvraag kan evenwel beter. Dit geldt ook voor het contact met de behandelend ambtenaar. Om deze reden wordt een burger-contactfunctionaris aangesteld.</p>	<p>In 2023 is de burgercontactfunctionaris geïntroduceerd aan de samenleving.</p> <p>De digitale producten in 2023 zijn geoptimaliseerd. Dit blijkt o.a. uit de toename van het gebruik van de digitale producten. Van de negen digitale producten die via Burgerzaken worden aangeboden, worden er inmiddels acht gebruikt. Inmiddels zien we dat in 73% van de aanvragen gebruik wordt gemaakt van het selfservice-pakket. We zien voornamelijk een stijging bij de producten huwelijk, geboorten en overlijden.</p>
---	--

Lasten en baten programma 0 Bestuur en Ondersteuning

Wat heeft het gekost?

Thema	Begroting na wijziging			Rekening			Begroting-Rekening
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Vershil
0.1 Bestuur	1.501.319	0	1.501.319	1.337.437	29.863	1.307.573	193.746
0.2 Burgerzaken	1.581.000	258.000	1.323.000	1.530.088	327.775	1.202.313	120.687
Totaal	3.082.319	258.000	2.824.319	2.867.525	357.638	2.509.887	314.432

Het positieve resultaat binnen dit programma bedraagt € 314.432, hieronder is een nadere analyse opgenomen tussen de begrote en de werkelijke kosten.

Bestuur

Het voordeel binnen dit taakveld komt met name door een vrijval van de pensioenvoorziening voor (gewezen) wethouders. Deze wordt gewaardeerd op de contante waarde van de (al opgebouwde) toekomstige verplichtingen per 31 december. Door een hogere rekenrente heeft in plaats van een dotatie van € 99.000 een vrijval van € 18.000 plaatsgevonden. Ook is een vrijval van de voorziening voor wachtgeldverplichtingen verwerkt (€ 10.000).

Verder is het budget van € 26.000 op basis van het amendement jongerenparticipatie niet volledig besteed en hebben er in 2023 nog geen uitgaven voor de externe rekenkamer plaatsgevonden (€ 25.000).

Burgerzaken

Het budget voor de tussentijdse Tweede Kamer verkiezingen / ondersteuning backoffice is niet volledig besteed door een verschuiving van de lasten naar taakveld sociaal domein (€ 60.000 voordeel, geen invloed op rekeningssaldo). Verder zijn de baten secretarieleges € 70.000 hoger uitgevallen, met name door meer reisdocumenten en rijbewijzen. Dit voordeel wordt deels teniet gedaan door direct gerelateerde afdrachten aan het Rijk (€ 15.000).

Programma 1 Veiligheid

Thema: 1.1 Crisisbeheersing en brandweer

Doelstelling taakveld:

- Wij zetten in op goede afspraken en voorzieningen inzake bluswatervoorziening;
- Risicobeheersing, incidentbeheersing en incidentbestrijding in samenwerking met de Veiligheidsregio Zeeland;
- Adequaaf optreden bij (mini)crises in het fysieke en sociale domein.

Wat gingen we daarvoor o.a. doen:	Wat hebben we daarvoor o.a. gedaan:
Beschikken over een goede crisisorganisatie door o.a. te zorgen voor voldoende bezetting, het organiseren van (interne) bijscholing en jaarlijkse oefeningen door het gemeentelijk beleidsteam;	<p>Om effectief en betrouwbaar te alarmeren bij incidenten, calamiteiten of storingen is overgestapt van Smartrespond naar het alarmeringssysteem iTel-alert. De overstap is gefaciliteerd door de Veiligheidsregio Zeeland. Dit systeem wordt in 2024 verder geïmplementeerd binnen de eigen crisisorganisatie.</p> <p>Om de crisisorganisatie opgeleid te houden zijn in het kader van OTOTEL (Opleiden, Trainen, Oefenen, Testen, Evalueren, Lesson Learned) verschillende trainingen uitgevoerd bij de volgende onderdelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bestuurlijke training voor Officieren van Dienst Bevolkingszorg (OvDBz); • bestuurlijke training voor het college; • oefeningen voor communicatie, Interne ondersteuning en KCC.
Monitoren van de beschikbaarheid crisisorganisatie;	Er is een onderzoek uitgevoerd naar de rampenbestrijdingsorganisatie. Daarin staan de aanbevelingen over de (alarmering van de) huidige crisisorganisatie. Tevens is gekeken naar de vacatures en de competenties die functionarissen moeten hebben.
Invulling geven aan gemeentelijke verantwoordelijkheid m.b.t. bluswatervoorziening.	Als gemeente Tholen volgen we de ontwikkelingen omtrent bluswatervoorziening nauwgezet. We zijn aangesloten bij de verschillende overleggen.

Thema: 1.2 Openbare orde en veiligheid

Doelstelling taakveld:

- Integrale aanpak van overlast in de diverse kernen en van ondermijningszaken;
- Ter behoud van een veilige en leefbare gemeente een besef van veiligheid creëren bij de burgers.

Wat wilden we bereiken (specifieke doelstelling)?	Indicator B 2023	Indicator R 2023
Totaal aantal verwijzingen Halt per 10.000 jongeren	<70	*13
Aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners	0	0,4
Aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	<2,5	2,1
Aantal diefstallen uit woning per 1.000 inwoners	<1,5	1,5
Aantal vernielingen en beschadigingen per 1.000 inwoners	<4,2	4,2

* Cijfer 2022

Wat gingen we daarvoor o.a. doen:	Wat hebben we daarvoor o.a. gedaan:
We willen via preventieve maatregelen en de ontwikkeling van het voorliggende veld de druk op politie en justitie beperken;	Door de inzet van jongerenwerkers, buurtpedagogen, de procesregisseur sociale veiligheid en medewerker openbare orde en veiligheid willen we vroegtijdig problemen signaleren. Door een gezamenlijke aanpak, daar waar nodig, wordt voorkomen dat problemen escaleren en de veiligheid in het geding komt. Voordat er sprake is van onveiligheid en/of overlast proberen de jongerenwerkers en de buurtpedagogen in samenwerking met het onderwijs in een zo vroeg mogelijk stadium in contact te komen met jongeren. Daar waar sprake is van overlast wordt de procesregisseur sociale problematiek ingezet om te voorkomen dat de situatie in een buurt of wijk escaleert. Door aandacht te vragen voor bewustwording kan preventief opgetreden worden. Zo is in de donkere-dagen-flyer bewustwording gecreëerd door o.a. de volgende slogan: "laat een lichtje aan, doe ramen dicht en draai deuren op slot". Er is (ook in samenwerking met de buurgemeentes) gecommuniceerd via social media. Zo is er ook aandacht gevraagd voor vuurwerk.
We vragen blijvend aandacht voor uitbreiding van het aantal wijkagenten via de geëigende kanalen;	De gemeente Tholen heeft op dit moment vier wijkagenten en één operationeel expert wijkagent (leidinggevende). In het districtsoverleg De Markiezaten is het capaciteitstekort onder de aandacht gebracht.
We bevorderen de bewustwording van onze inwoners, ondernemers, gemeenteraad en medewerkers door voorlichting te geven over o.a. digitale weerbaarheid, drugs, ondermijning, cybercrime en maritieme veiligheid;	In 2023 is aan het uitvoeringsplan cyber gewerkt. Omdat de burgemeester cyberburgemeester is van het district, zijn wij daarnaast actief betrokken bij de regionale werkgroep cybercriminaliteit Zeeland-West Brabant.

<p>We willen de lokale samenwerking in de veiligheidsketen via het Veiligheidsplein verder ontwikkelen;</p>	<p>Veiligheidspartners zijn actief bewust gemaakt om vooral langs te komen of overleggen te voeren op het veiligheidsplein. Zo heeft de politie een vaste werkplek. Daarnaast wordt vanaf 2024 het veiligheidsplein verder ontwikkeld en ingericht. Zo verhuist de gemeentelijke crisisruimte (GCC) naar het veiligheidsplein. Doordat uw raad goedkeuring heeft gegeven voor 1 OOV-er en 2 BOA's op tijdelijke basis wordt het Veiligheidsplein met een nieuwe discipline uitgebreid.</p>
<p>We geven aandacht aan "Veilige buurt" door het faciliteren van (whatsapp)buurtpreventie en het geven van voorlichting;</p>	<p>Buurtpreventie wordt gefaciliteerd door de gemeente. Op dit moment zijn er groepen in twee kernen (Sint-Maartensdijk en Tholen) actief. In onder andere de donkere-dagen-flyer is weer een oproep gedaan om bij de buurtpreventie te komen of zelf een groep op te richten.</p>
<p>We voeren integrale controles inzake ondermijning uit;</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Op donderdag 13 april 23 is een algehele verkeerscontrole gehouden in Tholen; • Op 26 mei 23 is onderzoek gedaan naar dealers in Sint-Maartensdijk, daarbij zijn drugs aangetroffen; • Tevens is op 14 december een controle gehouden naar vuurwerk bij het Calvincollege, in samenwerking met de politie, gemeente Bergen op Zoom en Andor security (begeleider hond).
<p>We geven uitvoering aan het Integraal Veiligheidsplan 2023-2026 door het uitvoeren van het jaarplan 2023 en door het opstellen van het jaarplan 2024;</p>	<p>Er zijn activiteiten uitgevoerd om de prioriteiten uit het Integraal Veiligheidsplan (ondermijnende criminaliteit, cyber, verbinding met de samenleving, jeugd, zorg en kwetsbare groepen, drugsoverlast) uit te voeren.</p>
<p>We geven uitvoering aan de besluitvorming ten aanzien van het BOA-toezicht naar aanleiding van de evaluatie van de 3-jarige pilot.</p>	<p>Op 25 mei 2023 is een informatieve bijeenkomst georganiseerd over de inzet van boa-capaciteit. Deze avond hebben verschillende gemeenten een presentatie gegeven over hoe zij de inzet van boa-capaciteit hebben georganiseerd.</p> <p>U heeft in november 2023 ingestemd met het voorstel om een groei-model in 2024 en 2025 tot uitvoering te brengen. Dit betekent dat vanaf het tweede kwartaal 2024 wordt gestart met een basiscapaciteit van 2 boa's in onregelmatige diensten en 1 fte Openbare Orde en Veiligheid.</p>

Lasten en baten programma 1 Veiligheid

Wat heeft het gekost?

Thema	Begroting na wijziging			Rekening			Begroting
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	-Rekening
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	2.380.000	3.000	2.377.000	2.363.493	3.337	2.360.156	16.844
1.2 Openbare orde en veiligheid	639.600	0	639.600	648.932	2.361	646.571	-6.971
Totaal	3.019.600	3.000	3.016.600	3.012.425	5.698	3.006.728	9.872

Het positieve resultaat binnen dit programma bedraagt € 9.872. Gezien de hoogte van het bedrag behoeft dit verschil geen nadere toelichting.

Programma 2 Verkeer en Vervoer

Thema: 2.1 Verkeer, wegen en water

Kerncijfers	R 2021	R 2022	R 2023
Totale lengte wegen in beheer (in km)	134	134,7	136
Lengte wegen (in km) niet duurzaam ingericht	46	46	46
Totaal aantal borden	4.786	4840	4910
Waarvan verkeersborden en onderborden	2.775	2854	2863
Totaal verhard oppervlak onkruidbestrijding (m ²)	1.050.402	1.068.141	1.062.391

Doelstelling taakveld:

- De verkeersveiligheid, bereikbaarheid, leefbaarheid en de onderhoudstoestand van de verharding binnen de bebouwde kommen op huidige niveau handhaven en zo nodig/mogelijk verbeteren;
- De verkeersdeelnemers bewust maken van de gedragsregels en risico's.

Wat wilden we bereiken (specifieke doelstelling)?	Indicator B 2023	Indicator R 2023
- % wegen in onderhoudsniveau C	2%	1,8%
- % wegen met achterstallig onderhoud (niveau D)	<2,0%	2,0%

Wat gingen we daarvoor o.a. doen:	Wat hebben we daarvoor o.a. gedaan:
We stellen een kwaliteitshandboek Openbare Ruimte op;	Een concept kwaliteitshandboek is gereed en zal binnenkort door ons college vastgesteld worden.
We actualiseren het wegenbeleidsplan en leggen dit ter vaststelling aan uw raad voor. Belangrijk hierbij is de vaststelling van het gewenste kwaliteitsniveau;	Middels een integraal raadsvoorstel worden de beleidsplannen voor groen, openbare verlichting, wegen (inclusief kunstwerken) en havens in het eerste halfjaar van 2024 ter vaststelling aan uw raad voorgelegd.
We actualiseren het beleidsplan openbare verlichting en leggen dit ter vaststelling aan uw raad voor;	Middels een integraal raadsvoorstel worden de beleidsplannen voor groen, openbare verlichting, wegen (inclusief kunstwerken) en havens in het eerste halfjaar van 2024 ter vaststelling aan uw raad voorgelegd.
We verhogen het beheerniveau in centrumgebieden en bij toeristische hotspots (van B naar A) en maken een integraal plan voor de gebieden waar een hogere beheerniveau wordt nagestreefd (tevens verbetering toegankelijkheid looproutes);	In het beleidsplan wegen zullen we een hoger beheerniveau voorstellen voor routes ter verbetering van de toegankelijkheid. Het college geeft een pragmatische invulling aan de verhoging van het beheerniveau in o.a. centrumgebieden. In 2023 zijn m.n. objecten in de openbare ruimte door De Betho gereinigd.

We realiseren de derde aansluiting van Tholen op de N286, de ontsluitingsweg van bedrijventerreincomplex Welgelegen Tholen en de herinrichting van de Molenvlietsedijk te Tholen;	In 2023 is na herinrichting een gedeelte van de Molenvlietsedijk (tussen Zoekweg en Mossellaan) voor het verkeer weer opengesteld. Zowel de 3 ^e aansluiting als de ontsluitingsweg van het bedrijventerrein zullen in 2024 worden opengesteld.
We overleggen met de provincie over de verdere planvorming met betrekking tot de rondweg Oud-Vossemeer;	De Provincie heeft in 2023 een informatieavond georganiseerd in Oud-Vossemeer waar het plan aan de bewoners is gepresenteerd. Verder is de Provincie in gesprek met de grondeigenaren en verdere uitwerking van de plannen.
We werken de Zeeuwse regionale mobiliteitsstrategie nader uit, o.a. door invulling te geven aan fijnmazige mobiliteit (in combinatie met een nieuwe busconcessie) en door onderzoek uit te voeren naar toepassing van deelmobiliteitsconcepten. Verder realiseren we in 2023 een mobiliteitshub in Tholen;	De nadere uitwerking van de Zeeuwse regionale mobiliteitsstrategie vindt plaats op de diverse thema's (busconcessie, flextaxi, andere vormen van fijnmazig vervoer). Er vindt een ontwerpproces plaats voor de mobiliteitshub nabij de Vliethof in Tholen. Verder wordt samen met de Provincie realisatie van een mobiliteitshub nabij Poortvliet voorbereid.
We voeren in 2023 een deel van het beleidsprogramma Mobiliteit (Mobiliteitsplan Tholen 2022-2032) uit. Het gaat dan o.a. om het opstellen van een verkeersplan voor Scherpenisse en het uitvoeren van onderzoek naar de uitbreiding van parkeermogelijkheden in Tholen.	Voor input voor het verkeerscirculatieplan Scherpenisse hebben we de dorpsagenda (en terugkomavond) van Scherpenisse afgewacht, zodat we bij het opstellen de wensen vanuit de bewoners mee kunnen nemen. De uitbreiding van parkeermogelijkheden in Tholen wordt op onderdelen concreter, zoals: invulling van het voormalig terrein SBO De Veste, maar ook het te realiseren parkeerterrein bij de mobiliteitshub aan de Molenvlietsedijk. Op diverse locaties in kernen zijn verkeersveiligheidsmaatregelen getroffen.

Thema: 2.3 Recreatieve havens

Doelstelling taakveld:

Onze havens zijn toegankelijk en veilig voor recreanten van binnen en buiten de gemeente.

Wat wilden we bereiken (specifieke doelstelling)?	Indicator B 2023	Indicator R 2023
Bezettingsgraad jachthaven Stavenisse	90%	90%

Wat gingen we daarvoor o.a. doen:	Wat hebben we daarvoor o.a. gedaan:
Samen met SWS willen we de bezetting van de jachthaven Stavenisse verder verbeteren en werken we aan een toekomstgerichte haven met behoud van de Blauwe Vlag.	De bezetting in de jachthaven van Stavenisse bedraagt, net als voorgaand jaar, ongeveer 90%. Ook in 2023 is de Blauwe Vlag weer toegekend aan de haven.

We onderzoeken de mogelijkheden om in de vluchthaven van Tholen een aanlegsteiger voor riviercruiseboten te realiseren.	Met name vanwege het ontbreken van voldoende maatschappelijk draagvlak is besloten de aanlegsteiger niet te realiseren.
---	---

Thema: 2.4 Economische havens en waterwegen

Doelstelling taakveld:

- Aanbieden ligplaatsen voor thuisliggers binnenvaart;
- Goede bereikbaarheid t.b.v. bedrijfsmatige activiteiten in en rond de havens;
- Exploitatietekort op havens beperken.

Wat gingen we daarvoor o.a. doen:	Wat hebben we daarvoor o.a. gedaan:
We realiseren een trailerhelling in de haven van Tholen;	Er is een ontwerp met kostenraming gemaakt. Deze moet nog besproken worden met enkele belanghebbenden, voordat de stap naar realisatie kan worden gemaakt.
We actualiseren het beleidsplan havens (inclusief meerjarenonderhoudsplanning) en leggen dit ter vaststelling voor aan uw raad;	Het geactualiseerde Beleidsplan Havens (inclusief meerjarenonderhoudsplanning) wordt in 2024 aan uw raad ter vaststelling voorgelegd.
Om de resterende levensduur te verlengen wordt in de havens van Tholen en Sint Philipsland kathodische bescherming aangebracht. Verder onderzoeken we de mogelijkheden om kathodische bescherming ook op de damwand in Sint-Annaland toe te passen. Deze bescherming is voor de damwand in de haven van Stavenisse al eerder uitgevoerd.	De kathodische bescherming is aangebracht op de damwanden in Tholen en Sint Philipsland. Voor Sint Annaland moet nog verder onderzoek worden gedaan in 2024.

Lasten en baten programma 2 Verkeer en vervoer

Wat heeft het gekost?

Thema	Begroting na wijziging			Rekening			Begroting
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	-Rekening
2.1 Verkeer, wegen en water	4.780.347	413.047	4.367.300	4.606.540	573.779	4.032.761	334.539
2.2 Parkeren	17.100	0	17.100	18.149	0	18.149	-1.049
2.3 Recreatieve havens	131.650	103.000	28.650	125.406	110.839	14.567	14.083
2.4 Economische havens	310.800	208.200	102.600	264.880	206.370	58.510	44.090
Totaal	5.239.897	724.247	4.515.650	5.014.975	890.988	4.123.987	391.663

Het positieve resultaat binnen dit programma bedraagt € 391.663. Hieronder is een nadere analyse opgenomen tussen de begrote en de werkelijke kosten.

Verkeer, wegen en water

Binnen dit taakveld is een voordeel van € 335.000 ontstaan door:

- een eenmalige gewenningsbijdrage van waterschap Scheldestromen (groot € 140.000) voor overdracht van het beheer en eigendom van wegen aan de gemeente Tholen. Op termijn zal dit voor ons tot hogere onderhoudskosten leiden. Hiermee wordt in het te actualiseren beleidsplan wegen rekening gehouden;
- onderbesteding van het budget van € 150.000 voor verhoging van het onderhoudsniveau van de openbare ruimte, op grond van het door uw raad aangenomen amendement bij de Kadernota 2023. Doordat de levering van bankjes en komportaalborden pas in boekjaar 2024 plaatsvindt, vallen een deel van de lasten niet in het huidige boekjaar. Het resterende budget van € 80.000 dient derhalve via de Voorjaarswijziging 2024 doorgeschoven te worden naar 2024;
- lagere afschrijvingslasten als gevolg van het achterblijven van diverse investeringen. Dit leidt tot een voordeel van € 85.000;
- een lagere rentetoerekening van circa € 100.000. Dit komt met name door (1) een lager omslagrentepercentage en (2) het achterblijven van investeringen. Dit voordeel heeft geen impact op het rekeningsaldo door een evenredig nadeel op het taakveld Treasury;
- hogere energielasten van de openbare verlichting (€ 50.000).

Economische havens

Binnen het taakveld Economische havens is een voordeel van € 44.000 ontstaan. Dit komt door een lagere rentetoerekening als gevolg van een lager omslagrentepercentage. Dit voordeel heeft geen impact op het rekeningsaldo door een evenredig nadeel op het taakveld Treasury.

Programma 3 Economie

Thema: 3.1 Economische ontwikkeling

Doelstelling taakveld:

Behoud en zo mogelijk versterking bestaande economische structuur en aantrekken van nieuwe bedrijvigheid en werkgelegenheid.

Wat wilden we bereiken (specifieke doelstelling)?	Indicator B 2023	Indicator R 2023
- Functiemenging (%)	47	48,3

Wat gingen we daarvoor o.a. doen:	Wat hebben we daarvoor o.a. gedaan:
Op basis van het arbeidsmarktonderzoek zien we dat de arbeidsmarkt steeds krappere wordt, maar dat voor uitbreiding nog wel ingezet zou kunnen worden op reguliere bedrijvigheid, inclusief bouw, energietransitie, duurzame voedselverwerking, (fiets)reparatie, kleinschalige opslag en logistiek. De ruimtebehoefte bedraagt gemiddeld ca. 2-3 ha per jaar. De actiepunten voor de bestaande terreinen zullen naar verwachting hoofdzakelijk liggen in het versterken van de economische infrastructuur door kwaliteitsverbetering van de voorzieningen voor bedrijven. Voorbeelden op de bestaande bedrijventerreinen zijn verduurzaming en het invoeren van parkmanagement.	Er is op bedrijventerrein Slabbecompolder-Welgelegen onderzoek gedaan naar de wensen, mogelijkheden en het draagvlak voor parkmanagement. Het onderzoeksrapport wordt begin 2024 opgeleverd. Samen met het OOT zal dit verder worden opgepakt en zal een voorstel voor de uitvoering aan het gemeentebestuur worden voorgelegd.

Thema: 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Kerncijfers	R 2021	R 2022	R 2023
Beschikbare bedrijfsgrond	16,9 ha	12,0 ha	11,2 ha

Doelstelling taakveld:

Het scheppen van fysieke condities voor alle gewenste vormen van bedrijvigheid.

Wat gingen we daarvoor o.a. doen:	Wat hebben we daarvoor o.a. gedaan:
We ronden in 2023 de bestemmingsplanprocedure voor de uitbreiding van bedrijventerrein Sint Philipsland af.	Het bestemmingsplan "Uitbreiding bedrijventerrein Sint Philipsland" is 22 december 2023 onherroepelijk geworden.

Thema: 3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen

Doelstelling taakveld:

Het faciliteren van bedrijven en ondernemers en verbeteren het ondernemersklimaat.

Wat gingen we daarvoor o.a. doen:	Wat hebben we daarvoor o.a. gedaan:
We gaan concurrerend grondprijnsbeleid voor bedrijven opstellen en dit ter vaststelling voorleggen aan uw raad;	De grondprijzen voor 2024 zijn 7 december 2023 door de raad vastgesteld.
We geven in 2023 verder uitvoering aan het "Plan van aanpak detailhandel"; De promotie van de detailhandel is nu voor alle winkelkernen centraal ondergebracht bij de Stichting Tholen Beter Bekend. Per winkelkern is er overleg met de ondernemersvereniging en wordt gekeken welke zaken in de openbare ruimte aangepakt kunnen worden en waar we de winkeliers mee kunnen helpen.	Het overleg met de middenstand is een doorlopend proces en behoort tot het reguliere werk. Zonodig is het overleg in een kern opgeschaald wanneer aan de orde zijnde projecten dit nodig hadden. Bijvoorbeeld de herlokatie van de winkelvoorzieningen in Sint-Maartensdijk.

Thema: 3.4 Economische promotie

Kerncijfers	R 2021	R 2022	R 2023
Aantal overnachtingen van toeristen en forensen	477.500	513.000	n.n.b.

Doelstelling taakveld:

Tholen op de kaart zetten op het gebied van wonen, werken en recreëren.

Wat wilden we bereiken (specifieke doelstelling)?	Indicator B 2023	Indicator R 2023
Bedrijfsvestigingen per 1.000 inwoners (15 t/m 64 jaar)	185	185,6
Aantal banen per 1.000 inwoners (15 t/m 64 jaar)	610	543,3
Verkoop bedrijfsgrond	1,2 ha	2,1 ha

Wat gingen we daarvoor o.a. doen:	Wat hebben we daarvoor o.a. gedaan:
We geven uitvoering aan het plan "Tholen, Gastvrije vesting aan het water". De volgende projectonderdelen willen we, mede dankzij POP3-subsidie, in 2023 realiseren: <ul style="list-style-type: none"> - een bezoekerscentrum in het oude Stadhuis aan de Hoogstraat te Tholen; - een fietsenstalling op de Markt te Tholen; - extra parkeermogelijkheden voor bezoekers. 	De uitvoering is nog in volle gang. In 2023 zijn weer diverse projectonderdelen gerealiseerd. O.a. de realisatie van een fietsenstalling op de Markt. Verder is er in het recreatieseizoen een pilot geweest met de openstelling van het oude Stadhuis in Tholen. Voor de inrichting van het bezoekerscentrum is een plan van aanpak gemaakt, zodat de aanbesteding opgestart kan worden. Extra parkeerplaatsen voor auto's voor bezoekers van de binnenstad zijn gepland bij de mobiliteitshub op de locatie van de oude basisscholen tegenover de Vliethof. Dit plan wordt verder uitgewerkt.

We gaan een nieuw beleidsplan Toerisme en Recreatie opstellen en leggen dit ter vaststelling voor aan de gemeenteraad;	Wegens capaciteitsproblemen is dit doorgeschoven naar 2024. Conform een motie van de raad 'Toerisme en Recreatie; basis op orde', gaan we in 2024 een integrale strategische visie toerisme en recreatie opstellen.
In samenwerking met Stichting Tholen Beter Bekend willen we blijvend inzetten op promotie en marketing op gebied van wonen, werken en recreëren. Actiepunten voor 2023 zijn: - Het verder professionaliseren van de toeristische informatiepunten en het gastheerschap (o.a. opleiding van gidsen); - Op het gebied van werken focussen op het werven van personeel en het promoten van detailhandel en streekproducten.	In samenwerking met Stichting Tholen Beter Bekend hebben we (onder de naam Eiland Tholen) in 2023 het volgende gerealiseerd: - In afstemming met de beheerders van de informatiepunten hebben we onderscheid gemaakt tussen toeristische informatiepunten en folderpunten. Middels trainingen is de kwaliteit en inzet van gidsen verbeterd; - Het P&O platform wordt actief gefaciliteerd door Stichting en gemeente. Meest zichtbare actie was ook dit jaar weer een succesvolle open banen dag georganiseerd om de vele vacatures in te vullen. Promotie van streekproducten en detailhandel is doorlopend gedaan.
Samen met Invest in Zeeland zetten we in op acquisitie van bedrijven door Tholen steeds meer ook online kenbaar te maken bij nieuwe bedrijven.	De acquisitie voor Welgelegen IV is erg voorspoedig verlopen. De meeste kavels zijn aan Thoolse bedrijven uitgegeven. In de samenwerking met Invest in Zeeland/ Economische Impuls Zeeland lag dit jaar de nadruk op het begeleiden van bedrijven om subsidies voor bijvoorbeeld innovatieve projecten aan te vragen.

Lasten en baten programma 3 Economie

Wat heeft het gekost?

Thema	Begroting na wijziging			Rekening			Begroting
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	-Rekening
							Verschil
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	7.065.255	7.468.255	-403.000	6.080.891	7.888.560	-1.807.669	1.404.669
3.3 Bedrijfsloket en -regelingen	274.805	0	274.805	212.153	13.074	199.079	75.726
3.4 Economische promotie	149.100	462.000	-312.900	149.548	637.784	-488.236	175.336
Totaal	7.489.160	7.930.255	-441.095	6.442.592	8.539.418	-2.096.826	1.655.731

Het positieve resultaat binnen dit programma bedraagt € 1.655.731. Hieronder is een nadere analyse opgenomen tussen de begrote en de werkelijke kosten.

Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Het voordeel binnen het taakveld Fysieke bedrijfsinfrastructuur wordt verklaard door tussentijdse winstnemingen. Op grond van de zogenoemde percentage-of-completion methode, ofwel naar rato van de voortgang, zijn op de bedrijventerreincomplexen dit jaar winstnemingen verwerkt voor een bedrag van € 1,4 miljoen. Het gaat met name om bedrijventerreincomplex Welgelegen te Tholen (€ 1.390.000)

Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen

Het voordelig saldo wordt grotendeels veroorzaakt door de nog niet gerealiseerde (incidentele) maatregelen in het kader van de vitalisering van de binnenstad te Tholen (€ 60.000). Het budget wordt doorgeschoven naar 2024 (geen invloed op rekeningsaldo). Verder is in dit kader een subsidiebate verwerkt van bijna € 15.000. Met deze POP3-subsidie is in de begroting geen rekening gehouden.

Economische promotie

Binnen het taakveld Economische promotie is een voordeel ontstaan doordat de opbrengsten uit toeristenbelasting € 140.000 hoger zijn uitgevallen. Dit komt o.a. door (1) een toename van het aantal recreatieverblijven en (2) het heffen van toeristenbelasting voor het verblijf van arbeidsmigranten, welke niet in de Basisregistratie Personen zijn ingeschreven. Ook de opbrengsten uit forensenbelasting zijn € 35.000 hoger dan waarmee in de begroting rekening gehouden is.

Programma 4 Onderwijs

Thema: 4.1 Openbaar basisonderwijs

Doelstelling taakveld:

- Het waarborgen van de continuïteit van openbaar onderwijs binnen straal van 10 kilometer;
- Het openbaar onderwijs op Tholen is van goede kwaliteit en is duurzaam (financieel) gezond georganiseerd.

Wat wilden we bereiken (specifieke doelstelling)?	Indicator B 2023	Indicator R 2023
Aantal kernen met school voor openbaar basisonderwijs	8	8

Wat gingen we daarvoor o.a. doen:	Wat hebben we daarvoor o.a. gedaan:
We voeren periodiek overleg met OcTHO, waarbij de visie op de continuïteit en bereikbaarheid van het openbaar onderwijs doorlopende bespreekpunten zijn. De uitkomsten vertalen we door in concrete maatregelen, passend bij de wederzijdse verantwoordelijkheden. We blijven in gesprek over mogelijkheden tot schaalvergroting, verbreding van het netwerk, samenwerking en ondersteuning.	Er vindt periodiek overleg plaats met OcTHO over onderwijsinhoudelijke zaken en over te nemen maatregelen. Ook is er geregeld overleg over onderwijshuisvestingsvraagstukken.

Thema: 4.2 Onderwijshuisvesting

Kerncijfers	R 2021	R 2022	R 2023
Aantal scholen voortgezet onderwijs	1	1	1
Aantal scholen openbaar basisonderwijs	8	8	8
Aantal scholen bijzonder basisonderwijs	12	12	12
Aantal scholen speciaal basisonderwijs	1	1	1

Doelstelling taakveld:

Het in samenwerking met de onderwijstellingen voorzien in een adequate en zo goed mogelijk op de behoefte afgestemde onderwijshuisvesting voor alle scholen van alle richtingen door:

- Het versterken van functies (w.o. onderwijshuisvesting, kinderopvang, bibliotheek, Taalhuis, Mamacafé, dorpshuizen, gemeenschapscentra) binnen een kern;
- De combinatie van functies vertalen in multifunctionele gebouwen;
- Maatwerk per kern;
- Toepassing van de BENG-norm (Bijna Energie Neutraal) per 2021 bij nieuwbouw.

Wat gingen we daarvoor o.a. doen:	Wat hebben we daarvoor o.a. gedaan:
<p>We geven uitvoering aan het Integraal HuisvestingsPlan (IHP) door per kern / school maatwerk te bieden ten aanzien van de keuze voor nieuwbouw of levensduurverlengende renovatie. In 2023 staat OBS De Schalm uit Stavenisse op de planning voor nieuwbouw of renovatie. Ook zal in 2023 de verdere uitvoering / afronding plaatsvinden van de renovatie van OBS De Luyster te Sint Philipsland, BBS Koningin Julianaschool te Sint Philipsland, BBS Rehobothschool te Stavenisse en BBS Het Kompas te Anna-Jacobapolder. Tenslotte vinden met het Calvijn College verkennende gesprekken en gebiedsstudies plaats in verband met (on)mogelijkheden van positionering binnen het gebied Masterplan Tholen. De financiële gevolgen van een nieuwbouwvariant zijn nog niet in deze programmabegroting verwerkt.</p>	<p>Voor de renovatie van OBS De Schalm in Stavenisse wordt een optie verkend, waarbij een combinatie met een gymnastieklokaal in Stavenisse onderzocht wordt, evenals een mogelijke verplaatsing naar een andere locatie.</p> <p>Op verzoek van Stichting OcTHo en het Coöperatief Verband van Christelijke Scholen op Gereformeerde Grondslag regio Zuid West Nederland is ingestemd met vernieuwbouw van de basisscholen De Luyster (Sint Philipsland, bouwjaar 1978), Rehobothschool (Stavenisse, bouwjaar 1981) en Koningin Julianaschool (Sint Philipsland, bouwjaar 1982) en met de medebekostiging. In het Integraal Huisvestingsplan 2020-2029 (IHP) is voor de drie basisscholen rekening gehouden met renovatie in de periode 2020-2023. Met de vernieuwbouw wordt een levensduurverlenging van 40 jaar gerealiseerd, waarbij een gasloos en onderwijskundig toekomstproof schoolgebouw met een gezond binnenklimaat tot stand wordt gebracht. De besturen zijn bereid financieel bij te dragen in de kosten van de vernieuwbouw.</p> <p>Er heeft een aanbestedingsprocedure plaatsgevonden, echter vernieuwbouw van de drie scholen binnen het beschikbare budget bleek niet mogelijk. In overleg met de scholen is besloten de vernieuwbouw van De Luyster en Koningin Julianaschool uit te stellen en een pilot te starten met de Rehobothschool. De bedoeling is om de vernieuwbouw in de zomervakantie van 2024 te realiseren.</p> <p>Op verzoek van Lithora is de renovatie van BBS Het Kompas in tijd doorgeschoven. De gesprekken met Lithora zijn gestart.</p> <p>Tenslotte worden diverse scenario's uitgewerkt met betrekking tot de renovatie of (ver)nieuwbouw van het Calvijn College als onderdeel van Masterplan Tholen.</p>

Thema: 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Kerncijfers	R 2021	R 2022	R 2023
Aantal leerlingen met aangepast leerlingenvervoer	133	108	102
Aantal leerlingen met openbaar leerlingenvervoer	36	8	6
Aantal leerlingen openbaar basisonderwijs	774	805	790
Aantal leerlingen bijzonder basisonderwijs	1.647	1.661	1.680
Aantal leerlingen speciaal basis onderwijs	52	43	46
Aantal leerlingen voortgezet onderwijs Calvin College	278	276	302
Aantal leerlingen speciaal onderwijs	11	12	10

Doelstelling taakveld:

De gemeente wil met het lokale onderwijs- en jeugdbeleid voorwaarden scheppen waardoor kinderen en jongeren die competenties kunnen verwerven die zij nodig hebben om zich te ontwikkelen tot zelfredzame, actieve en democratische burgers die succesvol kunnen deelnemen aan de samenleving.

Wat wilden we bereiken (specifieke doelstelling)?	Indicator B 2023	Indicator R 2023
Omvang absoluut verzuim per 1.000 leerlingen	0	0
Omvang relatief verzuim per 1.000 leerlingen	<27	34
Vroegtijdig schoolverlaters (vsv-ers) (%)	<1,3%	2%
Bereik (%) doelgroeppeuters VVE	>90%	94%

Wat gingen we daarvoor o.a. doen:	Wat hebben we daarvoor o.a. gedaan:
<p>In verband met de gemeentelijke opvang van ontheemden uit Oekraïne vanaf maart 2022, verwachten we ook in 2023 extra taken, zoals het:</p> <ul style="list-style-type: none"> • faciliteren van de tijdelijke uitbreiding van de Taalklas Tholen en het aanpassen van de locatie; • toeleiden van Oekraïense leerlingen naar het regulier onderwijs (in samenwerking met het basisonderwijs); • faciliteren van het vervoer van Oekraïense leerlingen naar de Taalklas. 	<p>Vanaf september 2022 is de Taalklas Tholen fysiek gehuisvest in het voormalige schoolgebouw van CNS De Regenboog te Tholen tot en met 31 december 2023. Het gebouw is gebruiksklaar gemaakt en het vervoer van de leerlingen van en naar de Taalklas vanuit de woonkern en de stamschool is door de gemeente gefaciliteerd en bekostigd.</p> <p>Einde schooljaar 2022/2023 zijn verschillende leerlingen uitgestroomd naar het reguliere basisonderwijs en ISK (Internationale Schakelklas). Er is periodiek overleg gevoerd over de ontwikkelingen bij de Taalklas door de onderwijspartners en gemeente.</p>
<p>We regelen het vervoer voor leerlingen die elders Passend Onderwijs krijgen. Het huidige vervoerscontract loopt per 31 juli 2023 af. In 2023 vindt door GR SWVO de aanbesteding plaats, zodat er met ingang van het schooljaar 2023/2024 een nieuw contract voor de gemeente Tholen is.</p>	<p>Het leerlingenvervoer is per 1 augustus 2023 gegund aan een nieuwe vervoerder voor Tholen. De overdracht is goed verlopen en heeft niet geleid tot problemen.</p>

Lasten en baten programma 4 Onderwijs

Wat heeft het gekost?

Thema	Begroting na wijziging			Rekening			Begroting
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	-Rekening
4.2 Onderwijshuisvesting	2.207.875	305.000	1.902.875	1.778.050	376.368	1.401.682	501.193
4.3 Onderwijsbeleid	2.260.949	951.712	1.309.237	2.123.609	1.088.991	1.034.618	274.619
Totaal	4.468.824	1.256.712	3.212.112	3.901.659	1.465.359	2.436.300	775.812

Het positieve resultaat binnen dit programma bedraagt € 775.812. Hieronder is een nadere analyse opgenomen tussen de begrote en de werkelijke kosten.

Onderwijshuisvesting

Binnen het taakveld Onderwijshuisvesting is een voordeel ontstaan van € 0,5 miljoen. Dit komt met name door:

- lagere afschrijvingslasten voor de Brede School Sint-Maartensdijk. Investerings worden pas afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname (begin 2024). Dit leidt tot een voordeel van € 80.000;
- een lagere rentetoerekening van bijna € 0,5 miljoen. Dit komt met name door een lager omslagrentepercentage. Dit voordeel heeft geen impact op het rekeningsaldo door een evenredig nadeel op het taakveld Treasury.

Anderzijds zijn de energielasten van de diverse gebouwen circa € 75.000 hoger uitgevallen door hogere elektriciteitsprijzen.

Onderwijsbeleid

Het voordeel binnen het taakveld komt met name door de specifieke uitkering (SPUK) voor het inhalen van COVID-19 gerelateerde vertragingen. De hiermee gepaard gaande lasten (voor de inzet van buurtpedagogen) zijn verwerkt op het programma Sociaal Domein. Dit voordeel van € 200.000 heeft geen impact op het rekeningsaldo.

Ook bij de inkoop van kindplaatsen peuterspeelzalen is een voordeel ontstaan (€ 65.000). De lasten zijn lager door minder plaatsingen van reguliere peuters met ouders die geen recht hebben op kinderopvangtoeslag.

Programma 5 Sport, Cultuur en Recreatie

Thema: 5.1 Sportbeleid en activering

Doelstelling taakveld:

Er is een passend, aantrekkelijk aanbod van sport(accommodaties) en een bloeiend en gevarieerd verenigingsleven als voorwaarde en middel om te sporten, gezondheid te bevorderen, een zinvolle vrijetijdsbesteding te bieden en om participatie te vergroten.

Wat wilden we bereiken (specifieke doelstelling)?	Indicator B 2023	Indicator R 2023
- Niet sporters (%)	<58%	61,2%

Wat gingen we daarvoor o.a. doen:	Wat hebben we daarvoor o.a. gedaan:
We willen een passend, aantrekkelijk aanbod van sport- en beweegvoorzieningen realiseren door sportieve en culturele verenigingen / projecten te faciliteren, ondersteunen, stimuleren en/of subsidiëren;	Dit is vormgegeven door beschikbaarstelling van (overdekte) sportaccommodaties en sport- en cultuursubsidies. Daarnaast zijn de buurtsportcoaches ingezet om meer mensen te laten sporten en bewegen. Zij proberen alle mogelijke doelgroepen in de buurt te bereiken en uit te nodigen om samen in beweging te komen, op verschillende niveaus. De buurtsportcoaches maken continu verbinding tussen mensen, verenigingen, scholen, organisaties, etc. waarbij borging van initiatieven een belangrijk doel is.
We willen het concept Vitale kernen in de kernen Sint-Maartensdijk (Smerdiek in beweging), Stavenisse (Stavenisse in beweging) en Oud-Vossemeer (Vitaal Vosmeer) verder uitwerken en borgen.	De initiatieven "Stavenisse in beweging" en "Vitaal Vosmeer" lopen; Het project "Smerdiek in beweging" is gekoppeld aan het Preventieakkoord. De werkgroepleden van Smerdiek in beweging zijn tevens ondergebracht in de werkgroepen van het Preventieakkoord.

Thema: 5.2 Sportaccommodaties

Doelstelling taakveld:

Het bieden van bij de gemeente Tholen passende accommodaties voor sport- en beweegbeoefening en lichamelijke opvoeding. De verantwoordelijkheid van beheer en onderhoud waar mogelijk onderbrengen bij de betreffende vereniging.

Wat gingen we daarvoor o.a. doen:	Wat hebben we daarvoor o.a. gedaan:
We gaan onderzoek doen naar de mogelijke renovatie of nieuwbouw van sport-en gemeenschapscentrum De Meulvliet te Tholen.	Voor Sport- en gemeenschapscentrum Meulvliet werken we verschillende scenario's uit. In de aanloop naar de Kadernota 2025 (mei/juni 2024), verwachten we de ruimtelijke en financiële consequenties in beeld te hebben.

Thema: 5.3 Cultuurpresentatie, -productie en - participatie

Kerncijfers	R 2021	R 2022	R 2023
Aantal basisscholen dat muziekonderwijs aanbiedt	21	21	21
Aantal scholen dat meedoet aan cultuurmenu's	12	12	12

Doelstelling taakveld:

Het realiseren van een adequaat cultureel voorzieningen- en activiteitsniveau gericht op het stimuleren een brede cultuurparticipatie en de ontwikkeling van een aantrekkelijke gemeente.

Wat gingen we daarvoor o.a. doen:	Wat hebben we daarvoor o.a. gedaan:
Faciliteren en inschakelen Cultuurplein Tholen;	Bij verlening van cultuursubsidies wordt advies ingewonnen. In beginsel wordt het advies gevolgd. De gemeente draagt bij aan facilitaire kosten van het CPT. Tevens heeft er een jaarlijks evaluatiegesprek plaatsgevonden.
We gaan het onderzoek om te komen tot een integrale aanpak van het muziekonderwijs binnen onze gemeente (naar aanleiding van de motie van 16 juni 2022) afronden.	Er is een plan met betrekking tot het muziekonderwijs vastgesteld. Muziekverenigingen krijgen nu een subsidie van maximaal € 5.000 per vereniging.

Thema: 5.4 Musea

Doelstelling taakveld:

De gemeente Tholen hecht belang aan de brede maatschappelijke functie die musea hebben voor zowel de eigen inwoners als bezoekers. Het gaat hierbij primair om de historische, culturele en educatieve betekenis.

Wat gingen we daarvoor o.a. doen:	Wat hebben we daarvoor o.a. gedaan:
We willen het netwerk in de regio Zuid-West Nederland uitbreiden.	De eerste stappen zijn gezet om de contacten op te zetten/onderhouden.

Thema: 5.5 Cultureel erfgoed

Doelstelling taakveld:

Het ontwikkelen, behouden en uitdragen van het culturele erfgoed van de gemeente Tholen en het toegankelijk maken ervan voor Tholenaren en bezoekers.

Wat gaan we daarvoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
Aan de erfgoedvisie is een uitvoeringsagenda gekoppeld. In samenwerking met Erfgoed Zeeland geven we verder handen en voeten aan het opstellen van een gemeentelijke monumentenlijst, het opstellen van beleid voor kwetsbaar erfgoed en het invoeren van een gemeentelijke subsidieverordening voor de instandhouding van gemeentelijke monumenten.	28 november 2023 is het besluit genomen over het voornemen tot aanwijzen van de eerste gemeentelijke monumenten. Daarnaast is op 12 oktober de subsidieverordening vastgesteld voor ondersteuning van gemeentelijke monumenteigenaren.
We willen het erfgoed bereikbaar maken door cultuurhistorische gebouwen te ontsluiten, bijvoorbeeld tijdens de Open Monumentendag.	Op 9 september heeft Open Monumentendag plaats gevonden. Daarnaast zijn voorbereidingen getroffen voor inhuizing van de heemkundevereniging Tholen in het oude Stadhuis in ruil voor gastheerschap bij openstelling.
We bevorderen onderzoek dat bijdraagt aan het behoud van erfgoed. Het gaat daarbij ook om ondersteuning van burgerinitiatief gericht op herstel van rijks- en gemeentelijke monumenten, waarbij de rol van de gemeente voorwaardenscheppend is.	Er zijn onderzoeken uitgevoerd naar het rijksmonument De Plantage (Tholen) en de schuur van het potentiële gemeentelijk monument Hoeve Dijkzicht (Oud-Vossemeer). Ook is gestart met de restauratie van het tramwachthuisje in Tholen met behulp van leerlingen van het Calvincollege. De gemeente verzorgt de benodigde materialen.
Afhankelijk van de keuzes en het ambitieniveau van uw raad faciliteren en ondersteunen we kansrijke projecten of initiatieven (zowel materieel als immaterieel).	Met museum de Meestof wordt samengewerkt bij tentoonstellingen. Objecten worden uitgewisseld conform het erfgoedconvenant.
We sluiten in 2023 aan bij de Vereniging van vestingsteden en willen samen met deze organisatie en De Zuiderwaterlinie o.a. optrekken op het gebied van promotie en bij de ontwikkeling van toeristische activiteiten die gerelateerd aan erfgoed zijn.	We zijn aangesloten bij de Vereniging van Vestingsteden. We hebben op 30 september een vestingwandeling georganiseerd en op 1 december een erfgoedatelier, beiden in het kader van de Zuiderwaterlinie.

Thema: 5.6 Media

Kerncijfers	R 2021	R 2022	R 2023
Aantal kernen met Bieb in de Buurt	9	9	9

Doelstelling taakveld:

De aanwezigheid van een adequaat aanbod van bibliotheekdiensten voor de eigen inwoners.

Wat gingen we daarvoor o.a. doen:	Wat hebben we daarvoor o.a. gedaan:
Geen speerpunten voor 2023.	Voor de oprichting van een nieuwe bibliotheekvestiging hebben we van het Rijk een specifieke uitkering (SPUK) van ruim € 138.400 ontvangen. Op 14 december 2023 hebben we aan Bibliotheek Oosterschelde voor deze realisatie een bijdrage verstrekt van € 173.000 (inclusief € 34.600 cofinanciering).

Thema: 5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie

Doelstelling taakveld:

- Stimuleren van kinderen tot beweging, waarbij ontmoeten centraal staat;
- Het behouden en ontwikkelen van een robuuste groenstructuur die de waarden van groen versterkt (ruimtelijke waarde, cultuurhistorie, landschap en biodiversiteit, educatie, recreatie en spelen, leefbaarheid en toekomstwaarde).

Wat gingen we daarvoor o.a. doen:	Wat hebben we daarvoor o.a. gedaan:
We actualiseren in 2023 het groenplan en leggen dit ter vaststelling aan uw raad voor;	Het geactualiseerde groenbeleidsplan wordt in 2024 ter vaststelling voorgelegd, samen met andere beleidsplannen voor de openbare ruimte en de daarbij behorende financiële paragraaf, zodat een en ander integraal afgewogen kan worden.
We willen de speelvoorzieningen in elke kern concentreren. We gaan in 2023 oriënterende gesprekken voeren voor de kern Sint-Maartensdijk;	Er hebben verschillende gesprekken plaatsgevonden met vertegenwoordigers van NAKS, zorgloket, dorpsgemeenschap, scholen en skategroep, waarbij de gemeente een faciliterende rol heeft vervuld en actief heeft bijgedragen door het opstellen van ontwerpen en kostenramingen. De genoemde partijen hebben zich verenigd rond de naam Smerdiek speelt & beweegt en overleggen nader over de rol die een ieder van hen wil gaan vervullen.
We realiseren een voor alle kinderen toegankelijke speel- natuur- bewegroute realiseren in Oud-Vossemeer;	De kinderen van de scholen zijn betrokken bij het ontwerp van de route. Zij hebben in groepjes voorstellen gedaan. Er is samen met hen een ontwerp gekozen. Dit ontwerp wordt uitgevoerd. Hiermee is in het najaar van 2023 een begin gemaakt.
We geven uitvoering aan de motie inclusief spelen en gaan hiervoor met de speeltuinbende de speeltuinen van de speeltuinverenigingen en enkele openbare speelplekken testen op toegankelijkheid en op het samen kunnen spelen;	De grotere speelplekken, waar kinderen van verschillende leeftijden kunnen spelen, die tevens fungeren als ontmoetingsplek en de kleinere speelplekken zijn getest op toegankelijkheid, bereikbaarheid en op samenspelen.
We geven uitvoering aan het plan Biodiversiteit openbaar groen.	De opstelling van een natuurwaardenkaart die aansluit bij de nieuwe "Gedragscode Soortbescherming Gemeenten" is in uitvoering.

<p>We maken een koppeling met het op te stellen landschapsontwikkelingsplan en het plan Bomen en Klimaatadaptatie.</p>	<p>Het praktijkonderzoek bloemrijk gazon is voortgezet en geïntegreerd in het maaibestek.</p> <p>Het areaalecologisch beheer van grassen, niet zijnde gazon, is vergroot en verwerkt in een nieuw maaibestek, waarin ook sinusbeheer is geïntroduceerd.</p> <p>Er zijn bordjes met de tekst "Dit veld met bloemen laat ons zoemen" geplaatst voor meer zichtbaarheid, bewustwording en draagvlak voor aangepast inrichten en beheren.</p> <p>Het initiatief voedselbos/boomgaard Tholen is onderzocht en ondersteund.</p> <p>Verder onderzoeken we hoe (maai)schade aan bomen kan worden beperkt met de pilot "bloemen rond bomen".</p> <p>Toepassing van klimplanten is geïntroduceerd in het project derde ontsluiting en bij de inpassing van afvalinzamelingslocaties.</p> <p>Ook het tegelwippen is uitgevoerd (zie ook hieronder).</p>
<p>We passen ons aan aan de gevolgen van klimaatverandering, o.a. door aanplant van klimaatgroen. Hiervoor geven we uitvoering aan het meerjarenplan Bomen en Klimaatadaptatie (om te komen tot 25.000 extra bomen / bosschages) door:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nieuwe aanplant in (her)inrichtingsprojecten te realiseren zoals wijkuitbreidingsplannen, Burgemeester Baasstraat in Sint-Annaland, Regentessestraat in Tholen, Langeweg in Anna Jacobapolder, Park Smerdiek-West in Sint-Maartensdijk, Toekomstig Tholen (rondom derde ontsluiting), Zwembad Haestinge en aangrenzende openbare ruimte; - Het aanplanten van een Voedselbos in Tholen en een Tiny Forest in Sint-Annaland; - Opnieuw uitvoering te geven aan de uitdeelactie bomen. In 2023 wordt de doelstelling van 1 extra boom per gezin op particuliere terreinen gehaald; - Overbodige verhardingen te vervangen door groen en ook burgers te stimuleren om hiertoe over te gaan (tegelwippen en geveltuintjes). 	<p>In december 2023 hebben we 4.400 boompjes aan onze inwoners uitgedeeld. Het is het derde jaar dat deze uitdeelactie gehouden werd. In het gemeentelijk openbaar groen zijn 375 grote solitaire bomen aangeplant in de winter 2022/2023 en deze winter zijn veel struiken en vaste planten en ruim 300 bomen in bestaand openbaar groen aangeplant.</p> <p>Daarnaast zijn projecten voorbereid en in uitvoering, te weten: Het project derde aansluiting, Voedselbosje, Burgemeester Baasstraat, Park Smerdiek-West, Sportlaan, Brede School Sint-Maartensdijk.</p> <p>Het Tiny Forest met het omliggende openbaar groen in de Kloosterstraat Sint-Annaland is gerealiseerd.</p> <p>In samenwerking met "Meer Bomen Nu" is de bomenhub aangelegd. Via de bomenhub zijn er 5.250 boompjes uitgedeeld in 2023.</p> <p>Verder zijn we als gemeente aangesloten bij het NK-Tegelwippen. O.a. door organisatie van een actiedag, samen met natuurouders en natuurvereniging, zijn in onze gemeente 16.227 tegels gewipt. Verder zijn 15.346 m² tegels uit de openbare ruimte verwijderd, waardoor 1.395 m² extra beplanting is gerealiseerd.</p> <p>Tijdens de actiedag tegelwippen zijn voorbeeldtuintjes gepresenteerd, folders en bloemzaden uitgedeeld, workshops gehouden en was er een plantenruilmarkt.</p> <p>Als vervolg hierop is het project "Tuinambassadeurs" opgestart dat, met subsidie vanuit de gemeente, wordt uitgevoerd door de Natuurvereniging.</p>

<p>We verhogen het beheerniveau in centrumgebieden en bij toeristische hotspots (van B naar A) en maken een integraal plan (verschillende disciplines) voor de gebieden waar een hogere beheerniveau wordt nagestreefd. Hierbij betrekken we ook het plan Biodiversiteit en het plan Bomen en Klimaatadaptatie;</p>	<p>Met een werkgroep wordt nog gewerkt aan het opstellen van een integraal plan. Middels een brief zullen we de raad hierover informeren. Daarnaast zijn in 2023 diverse acties uitgevoerd vanuit de begroting openbaar groen, te weten: tegelwippen, stimuleren van geveltuintjes, groenrenovaties en de campagne opruimen honden-/kattenpoep dragen mede bij aan deze doelstelling. Verder is vanuit, door dit amendement, beschikbaar gesteld budget het volgende uitgevoerd: Pilot bloemen rond bomen en de aanplant van bloembollen (tussen vaste planten in diverse kernen, langs ontsluitingswegen en i.c.m. bloemenmengsels in de groenzone Molensingel).</p>
<p>We stellen in samenspraak met strategische partners een landschapontwikkelingsplan op. Het doel is om de intrinsieke waarde van het open landschap te beschermen en verder te ontwikkelen door een inrichting die bijdraagt aan klimaatadaptatie, herkenbaarheid / herstel van landschapsstructuren en het vergroten van de biodiversiteit;</p>	<p>Budget voor planvorming is in 2024 beschikbaar.</p>
<p>We creëren een veilige recreatieplek op het strandje (en voormalige stortplaats) bij de haven in Sint Philipsland door middel van verbetering van de oeververdediging en zandsuppletie;</p>	<p>Wegens capaciteitsproblemen is dit doorgeschoven naar 2024.</p>
<p>We maken samen met een aantal stakeholders het concept van de Verdrongen stad Reymerswael verder zichtbaar- en beleefbaar.</p>	<p>Voor dit project is in augustus 2023 een Interreg Subsidie (Be)leefbare Schelde van € 250.000 toegekend voor dit project. Er wordt momenteel hard gewerkt om 3 projecten binnen deze Interreg Subsidie te realiseren, namelijk het realiseren van getijddebakken, het plaatsen van picknicktafels met vondsten en een pilot zoet-zoutwateruitwisseling. De subsidietermijn loopt tot 2026.</p>

Lasten en baten programma 5 Sport, Cultuur en Recreatie

Wat heeft het gekost?

Thema	Begroting na wijziging			Rekening			Begroting -Rekening
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Verschil
5.1 Sportbeleid en activering	360.795	28.095	332.700	323.399	59.538	263.861	68.839
5.2 Sportaccommodaties	2.136.750	320.300	1.816.450	2.116.697	482.331	1.634.367	182.084
5.3 Cultuur	526.124	7.500	518.624	379.154	0	379.154	139.470
5.4 Musea	377.500	0	377.500	407.152	2.500	404.652	-27.152
5.5 Cultureel erfgoed	607.700	21.000	586.700	603.156	25.676	577.480	9.220
5.6 Media	574.800	138.400	436.400	642.622	165.493	477.129	-40.729
5.7 Openbaar groen en recreatie	2.173.600	116.000	2.057.600	2.106.739	154.779	1.951.960	105.640
Totaal	6.757.269	631.295	6.125.974	6.578.920	890.317	5.688.602	437.372

Het positieve resultaat binnen dit programma bedraagt € 437.372. Hieronder is een nadere analyse opgenomen tussen de begrote en de werkelijke kosten.

5.1 Sportbeleid en activering

Het voordeel binnen het taakveld komt met name (€ 43.000 voordeel) door lagere uitgaven voor het noodfonds energie. Daarnaast is een hogere specifieke uitkering voor stimulering van sport over 2023 verwerkt. Op basis van voorgaande jaren is rekening gehouden met een uitkeringspercentage van 100.

5.2 Sportaccommodaties

Binnen het taakveld Sportaccommodaties is een voordeel ontstaan van € 182.000. Dit is onder andere te wijten aan het feit dat de ramingen voor groot onderhoud van de sport- en gemeenschapscentra, als gevolg van het ontbreken van een actueel beleidsplan, tussentijds volledig zijn overgeheveld van de voorziening naar het taakveld Sportaccommodaties. De werkelijke lasten zijn deels (aandeel gemeenschapscentra) verwerkt op het taakveld Samenkracht en burgerparticipatie. Het voordeel van € 100.000 heeft geen impact op het rekeningsaldo, vanwege een evenredig nadeel op het taakveld Samenkracht en burgerparticipatie. Verder heeft er een lagere rentetoerekening plaatsgevonden (€ 90.000) door een lager omslagrentepercentage. Dit laatste voordeel heeft geen impact op het rekeningsaldo door een evenredig nadeel op het taakveld Treasury.

5.3 Cultuur

Binnen het taakveld is een voordeel ontstaan van € 139.000. Dit komt enerzijds door lagere uitgaven voor het noodfonds energie (€ 50.000). Anderzijds is een voordeel van € 57.000 ontstaan, doordat er in 2023 geen coronacompensatie aan verenigingen meer heeft plaatsgevonden (geen invloed op het rekeningsaldo). Ook zijn geen kosten gemaakt voor het archeologisch onderzoek kasteel te Sint-Maartensdijk (€ 20.000, geen invloed op het rekeningsaldo).

5.4 Musea

Het nadeel van € 27.000 op dit taakveld wordt met name veroorzaakt door hogere kosten voor restauratie van archiefbescheiden.

5.5 Cultureel erfgoed

Gezien de hoogte van het bedrag behoeft dit verschil geen nadere toelichting.

5.6 Media

Het nadeel van € 40.000 wordt enerzijds veroorzaakt door een hogere subsidie aan Stichting Bibliotheek Oosterschelde als gevolg van de aanvullende VZG-richtlijn 2023 (nadeel € 20.000) en anderzijds door een lagere doorbelasting aan het taakveld Onderwijsbeleid (nadeel € 20.000) als gevolg van lagere lasten voor de Bibliotheek op School.

5.7 Openbaar groen en recreatie

Binnen het taakveld Openbaar groen en recreatie is een voordeel van € 106.000 ontstaan. Dit komt met name door de nog niet bestede recreatiebudgetten voor de Verdrongen stad Reymerswael (€ 110.000) en het beweegbos te Sint-Annaland. Het budget wordt doorgeschoven naar 2024 (geen invloed op rekeningsaldo). Anderzijds is op openbaar groen een nadeel van € 60.000 ontstaan door relatief veel inboet.

Programma 6 Sociaal Domein

Thema: 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

Kerncijfers	R 2021	R 2022	R 2023
Aantal statushouders overeenkomstig taakstelling	37	35	59

Doelstelling taakveld:

Het stimuleren en (mede-)organiseren van algemene voorzieningen gericht op participatie.

Wat gingen we daarvoor o.a. doen:	Wat hebben we daarvoor o.a. gedaan:
We geven uitvoering aan de opgelegde taakstelling voor de huisvesting van statushouders;	In totaal zijn er in 2023 80 statushouders geplaatst, waardoor we +21 personen hebben geplaatst in 2023.
We willen de dorpshuisfunctie kerngericht vormgeven, waarbij we gebruik maken van natuurlijke momenten;	In de te realiseren multifunctionele accommodatie in Poortvliet wordt, naast de twee basisscholen en kinderopvang, ook een dorpshuisfunctie ondergebracht. Het doel is dat het gebouw in 2025 gereed is.
We betrekken de vrijwilligers van de zorgklokken bij de ondersteuning van mantelzorgers;	Vrijwilligers van alle zorgklokken en de vrijwillige thuiszorg van de gemeente zijn gedurende het hele jaar ingezet om mantelzorgers te ondersteunen. Ook zorgprofessionals weten de zorgklokken te vinden bij hulp- en ondersteuningsvragen. Om burgers te informeren over wat de zorgklokken voor hen kunnen betekenen is regelmatig gecommuniceerd via krant, social media en de nieuwsbrief voor mantelzorgers. Ook staat dit omschreven op de gemeentelijke website onder het tabblad: ondersteuning voor mantelzorgers.
We faciliteren en stimuleren (op participatie) gerichte initiatieven vanuit de samenleving via het Stimuleringsfonds Samenleving;	In 2023 zijn vijf initiatieven ondersteund door de inzet van het Stimuleringsfonds Samenleving, t.w.: <ul style="list-style-type: none"> - Oranje Vereniging Scherpenisse en IJclub Scherpenisse: Optimaliseren-egaliseren ijsbaanterrein in Scherpenisse; - Stavenisse in Beweging: Aanleg jeu-de-boulesbaan; - Stichting Repair Café Tholen: Opzet en exploitatie van het Repair Café; - Stichting Lokale Omroep Tholen: Uitzend-equipment voor uitzendingen op locatie;

	- Ondernemersvereniging Thuis in Tholen: uitbreiding van lantaarnpaalbasketballen in de binnenstad te Tholen.
We geven verder uitvoering aan de pilot Dorpsloket. Bij het Dorpsloket kunnen alle inwoners met hun vragen terecht. De vrijwilligers van het Dorpsloket kijken dan samen naar een passende oplossing, waarbij waar nodig samengewerkt wordt met andere organisaties. Op deze manier worden vragen nog dichterbij de burger opgelost.	Na een positieve evaluatie van het Dorpsloket, waarbij bleek dat het loket veel vragen van burgers oppakt, bijdraagt aan het gevoel van welzijn en saamhorigheid en zeer gewaardeerd wordt door de inwoners van Sint-Annaland, is de pilot met 2 jaar verlengd tot en met 31 december 2025. Er vindt structureel afstemming plaats met een vrijwilligerscoördinator van het Dorpsloket en een beleidsmedewerker zodat (waar nodig) zaken tijdig opgepakt en/of bijgestuurd kunnen worden.

Thema: 6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen

Doelstelling taakveld:

Het vergroten van de eigen kracht in de samenleving en het waar nodig geleiden naar de juiste vorm van individuele ondersteuning.

Wat gingen we daarvoor o.a. doen:	Wat hebben we daarvoor o.a. gedaan:
We gaan de buurtpedagoog 0-18 in alle kernen inzetten om de zorg verder te normaliseren. De buurtpedagogen zorgen er voor dat kwetsbare gezinnen met hulp van de sociale omgeving weer zelfstandig kunnen functioneren en dat opvoedvragen niet verworden tot grote zorgvraagstukken. Evaluatie vindt medio 2023 plaats;	De buurtpedagogen zijn in alle kernen actief. De inzet van de buurtpedagoog is in 2023 geëvalueerd en is voor twee jaar voortgezet, met de afspraak om extern te evalueren.
Om gezinnen in elke kern vroegtijdig te ondersteunen en indien nodig door te geleiden naar de gemeente zetten we praktijkondersteuners bij de huisartsen in (POH-Jeugd). Naar aanleiding van de evaluatie van de pilot POH-Jeugd (eind 2022) bezien we hoe we in 2023 verder invulling geven aan deze ondersteuning;	Uw raad heeft in december 2022 besloten om de POH jeugd met drie jaar voort te zetten. Samen met team jeugd en de POH jeugd is er regelmatig contact om de samenwerking te stimuleren.
De buurtsportcoaches willen we nog nadrukkelijker in positie brengen (signaleringsfunctie) door de contacten met de jongerenwerkers en de gemeentelijke toegang te intensiveren;	De lijnen zijn verkort, waardoor signalen beter worden doorgezet.
We gaan nadrukkelijker sturen op de eigen kracht van de inwoners bij hulpvragen. Het uitgangspunt is normalisering van de zorg. De inzet van de eigen kracht komt nadrukkelijk aan de orde bij de contacten met de gemeentelijke toegang;	Het inzetten op de eigen kracht en normaliseren van zorg behoort tot de reguliere werkwijze van jeugdconsulenten en het voorliggend veld.

We gaan verder met de ondersteuning van de zorgketten, overeenkomstig de visie op het voorliggend veld.	De Visie op het voorliggend veld is vastgesteld in de raadsvergadering van 20 april 2023. We zetten in op de doorontwikkeling per zorgloket / dorpsloket, afhankelijk van de behoeftes.
We zetten, overeenkomstig bovengenoemde visie, in op een betere koppeling tussen de verschillende partijen in het voorliggend veld.	We faciliteren voorliggende partijen om met elkaar in gesprek te komen en zorgen dat de contactenlijst up to date is, zodat men elkaar weet te vinden.

Thema: 6.3 Inkomensregelingen

Kerncijfers	R 2021	R 2022	R 2023
Aantal toegekende kwijtscheldingen	332	311	313

Doelstelling taakveld:

- Stimuleren dat mensen in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien en via een preventieve aanpak zoveel mogelijk voorkomen dat mensen in armoede komen te verkeren en schulden opbouwen;
- Het bieden van financiële ondersteuning aan mensen die niet zelfstandig in hun levensonderhoud kunnen voorzien of in financiële problemen zijn gekomen, zodat ze weer zelfredzaam zijn.

Wat wilden we bereiken (specifieke doelstelling)?	Indicator B 2023	Indicator R 2023
Kinderen in uitkeringsgezinnen (%)	<3%	3%
Werkloze jongeren 16-22 (%)	<1%	1%
Personen met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners	<210	180

Wat gingen we daarvoor o.a. doen:	Wat hebben we daarvoor o.a. gedaan:
We gaan de netwerksamenleving verder ontwikkelen om problemen vroegtijdig te signaleren en aan te pakken;	Samenwerking met organisaties om vroegtijdig te signaleren of er sprake is van betalingsachterstanden / schuldenproblematiek.
Op basis van het amendement van 7 juli 2022 verhogen we de inkomensgrens voor categoriale minimaregelingen van 110% naar 130% en breiden het beleid uit met nieuwe maatregelen, zodat mensen kunnen blijven deelnemen aan het alledaagse leven.	Dit is met ingang van 1 januari 2023 gerealiseerd.

Thema: 6.4 WSW en beschut werk

Doelstelling taakveld:

Het bevorderen van de maatschappelijke participatie van mensen met een indicatie beschut werken.

Wat wilden we bereiken (specifieke doelstelling)?	Indicator B 2023	Indicator R 2023
Aantal verplicht te realiseren beschutte werkplekken	4	4

Wat gingen we daarvoor o.a. doen:	Wat hebben we daarvoor o.a. gedaan:
We realiseren passend werk via GR De Betho voor onze inwoners met een indicatie 'beschut werken'.	Eind 2023 zijn er 26 beschutte werkplekken gerealiseerd (v.j. 22). Er is een wettelijke taakstelling om beschutte werkplekken te realiseren. Uw raad heeft in het verleden besloten om middelen ter beschikking te stellen om jaarlijks 2 beschutte werkplekken te realiseren boven de wettelijke taakstelling van 2. Dit om wachtlijsten te voorkomen. Ultimo 2023 zijn 7 werkplekken niet ingevuld.

Thema: 6.5 Arbeidsparticipatie

Doelstelling taakveld:

Het ondersteunen van de gemeentelijke doelgroep bij het vinden van werk en het zo nodig aanbieden van individuele (maatwerk)trajecten.

Wat wilden we bereiken (specifieke doelstelling)?	Indicator B 2023	Indicator R 2023
Aantal banen per 1.000 inwoners (15 - 64 jaar)	>510	543
Netto arbeidsparticipatie (%)	>73%	74,5%
Re-integratievoorzieningen per 10.000 inw. (15 - 64 jaar)	<240	128

Wat gingen we daarvoor o.a. doen:	Wat hebben we daarvoor o.a. gedaan:
We sluiten aan bij projecten van de Arbeidsmarktregio Zeeland, die gericht zijn op een inclusieve samenleving. Het gaat om projecten zoals "Anders kijken naar werk" om mensen met een doelgroepindicatie en/of medische beperking te plaatsen op de reguliere arbeidsmarkt door werk af te stemmen op wat mensen kunnen.	Er zijn diverse kandidaten aangemeld bij projecten c.q. trajecten gericht op toeleiding naar werk.
We focussen ons op trajecten die gericht zijn op "het werkfit" maken van mensen die werk(ervarings)plekken zoeken bij reguliere werkgevers.	Zie hierboven.

Thema: 6.6 Maatwerkvoorzieningen WMO

Doelstelling taakveld

Mensen met een beperking krijgen de voorzieningen en hulpmiddelen die ze nodig hebben. Het gaat om ouderen, gehandicapten of mensen met psychische problemen die het hulpmiddel langer nodig hebben dan zes maanden. We willen dat iedereen mee kan doen aan de maatschappij en zo veel mogelijk zelfstandig kan blijven wonen.

Wat gingen we daarvoor o.a. doen:	Wat hebben we daarvoor o.a. gedaan:
Geen speerpunten voor 2023.	-

Thema: 6.71 Maatwerkdienstverlening WMO

Doelstelling taakveld:

Mensen met een beperking (ouderen, gehandicapten of mensen met psychische problemen) krijgen de zorg die ze nodig hebben. We willen dat iedereen mee kan doen en zo veel mogelijk zelfstandig kan blijven wonen. Het verlenen van passende zorg tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten is een belangrijk uitgangspunt.

Wat wilden we bereiken (specifieke doelstelling)?	Indicator B 2023	Indicator R 2023
Cliënten met maatwerkarrangement Wmo per 10.000 inw.	<550	480

Wat gingen we daarvoor o.a. doen:	Wat hebben we daarvoor o.a. gedaan:
We sturen nog meer op de eigen kracht van inwoners bij hulpvragen en verlengingen;	In 2023 heeft u de visie voorliggend veld vastgesteld. De uitvoeringsplannen hiervoor zijn volop in voorbereiding. Medio 2024 wordt dit verder ingevuld.
We geven uitvoering aan het lokaal actieplan "Grip op sociaal domein". We sturen op basis van data om inzicht te krijgen in ontwikkelingen en tendensen en acteren daarop. De bedoeling is een kostenreductie te realiseren;	We hebben dit jaar de interne monitoring verder ontwikkeld om hiermee nog meer grip te krijgen op dure individuele casussen. Daarnaast wordt meer gefocust op trendontwikkeling en onderzocht of het mogelijk is om in te zoomen op adressen waar meerdere voorzieningen toegekend zijn om te kijken of dat de meest efficiënter aanpak is of dat een systeem aanpak efficiënter is. Technisch is dit uiteraard gewoon mogelijk. Het is alleen de vraag of we de bevoegdheid hebben. Beheersing in kosten wordt door exogene ontwikkelingen wel steeds complexer.
<p>We gaan verder met het implementeren van de 6 maatregelen uit het regionale actieplan "Grip op de Wmo". Het gaat dan om:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het omvormen van maatwerkvoorzieningen (m.n. begeleiding) naar algemene voorzieningen: we onderzoeken de mogelijkheden om samen met de zorgloketten deze voorzieningen aan te bieden; - Het beperken van de gemiddelde ureninzet bij huishoudelijke hulp; - Het formuleren en sturen op de realisatie van cliëntdoelen; - Het afschalen van zware naar lichte maatwerkvoorzieningen: we gaan verder met het tussentijds (na drie, zes en negen maanden) evalueren van trajecten; - Het introduceren van budgetplafonds en een verbod op marketing; - Een gerichtere aanpak van duurdere casussen: we gaan stapeling van zorg kritisch bekijken. 	<p>De meeste maatregelen zijn inmiddels onderdeel geworden van het reguliere werk. Het project "Grip op WMO" is inmiddels ook helemaal geïmplementeerd.</p> <p>Er zijn daarnaast landelijk uitspraken geweest over de wijze van bekostiging die invloed hebben op de contracten en de maatregelen zoals hiernaast beschreven. Met de huidige systematiek krijgen aanbieders een al in budget. Dit mag niet meer en er moet afgerekend worden op basis van PxQ. Hiervoor is half 2023 een aanbestedingstraject gestart. Deze wordt medio mei 2024 afgerond. Dit geeft tegelijk kansen voor meer sturing omdat onze toegang meer vooraf kan en moet bepalen maar zorgt er ook voor dat het proces arbeidsintensiever wordt. Daarbij kan het zijn dat het daadwerkelijk aantal uren wat straks geïndiceerd wordt hoger ligt als de uren die nu ingezet worden omdat de mogelijkheid tot schuiven tussen cliënten voor aanbieders niet meer mogelijk is.</p>

Thema: 6.72 Jeugdhulp zonder verblijf

Doelstelling taakveld:

Jeugdigen en ouders krijgen, waar nodig, tijdig bij hun situatie passende hulp. Het verlenen van passende zorg tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten is een belangrijk uitgangspunt.

Wat wilden we bereiken (specifieke doelstelling)?	Indicator B 2023	Indicator R 2023
Jongeren met jeugdhulp %	<10,4%	11%

Wat gingen we daarvoor o.a. doen:	Wat hebben we daarvoor o.a. gedaan:
We geven uitvoering aan het lokaal actieplan "Grip op sociaal domein". We sturen op basis van data om inzicht te krijgen in ontwikkelingen en tendensen en acteren daarop. De bedoeling is een kostenreductie te realiseren;	De maatregelen uit het actieplan zijn ingebed in de reguliere werkzaamheden. Er is een Zeeuwsbrede monitoring en een lokale monitor om tijdig bij te sturen.
We gaan verder met het tussentijds (na drie, zes en negen maanden) evalueren van trajecten. Deze evaluaties bieden handvatten om de looptijd en eventuele verlengingen kritisch te bekijken.	De evaluaties worden uitgevoerd bij ouders en zorgaanbieders. De doelen blijven hierdoor scherp en kan er tijdig worden op- of afgeschaald.

Thema: 6.73 Jeugdhulp met verblijf (waaronder pleegzorg)

Doelstelling taakveld

Het inrichten van zorg, waarin pleegouders of instellingen het verblijf, verzorging en vervanging van de oorspronkelijke opvoedingssituatie bieden, in combinatie met professionele begeleiding van het pleegkind, de pleegouders en de ouders door een hulpverleningsinstelling.

Wat gingen we daarvoor o.a. doen:	Wat hebben we daarvoor o.a. gedaan:
Naast het organiseren van een passend aanbod gaan we samen met de Inkooporganisatie Jeugdhulp Zeeland, de tarifiering van de gezinshuizen nader bekijken met de bedoeling een kostenreductie te realiseren.	In samenwerking met de inkooporganisatie is hiervoor een afwegingskader opgesteld. De consultants, procescoördinatoren en GZ-psycholoog beoordelen welk perceel passend is en zijn er evaluatiemomenten.

Thema: 6.74 Jeugdhulp GGZ, crisis en gesloten plaatsing

Doelstelling taakveld

Het organiseren van hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij escalerende situaties, bij psychische, psychosociale of gedragsproblemen, bij een verstandelijke beperking van de jongere of bij opvoedingsproblemen van de ouders.

Wat gingen we daarvoor o.a. doen:	Wat hebben we daarvoor o.a. gedaan:
We zorgen voor spoedige inzet bij escalerende situaties;	Er vindt prioritering plaats en bij een escalatie wordt er spoedig opgeschaald.
We nemen na drie, zes en negen maanden contact op met de ouders en/of zorgaanbieders om de casus tussentijds te volgen en te evalueren.	De evaluaties worden uitgevoerd bij ouders en zorgaanbieders. De doelen blijven hierdoor scherp en kan er tijdig worden op- of afgeschaald.

Thema: 6.81 Beschermd wonen en opvang

Doelstelling taakveld:

We willen we zoveel mogelijk mensen in hun eigen wijk (en bij voorkeur ambulant) helpen in plaats van met de huidige centrale voorzieningen. Deze beweging wordt onder andere vormgegeven met behulp van de doordecentralisatie van beschermd wonen.

Wat gingen we daarvoor o.a. doen:	Wat hebben we daarvoor o.a. gedaan:
Om de doordecentralisatie te kunnen realiseren, is een krachtige regionale samenwerking noodzakelijk. Wij hebben daarom onderling afspraken gemaakt in een niet-vrijblijvende Norm voor Opdrachtgeverschap (NvO). De afspraken zijn vastgelegd in de (aangescherpte) Regiovisie Beschermd Wonen Maatschappelijke opvang Zeeland 2022-2025. We gaan in 2023 de partnerschapsafspraken verder uitwerken en implementeren. Deze afspraken moeten ervoor zorgen dat de continuïteit van zorg goed geregeld is en iedere inwoner van Zeeland, die afhankelijk is van Beschermd Wonen, op dezelfde manier een beroep kan doen op deze zorg.	De partnerschapsafspraken zijn in de decemberraad vastgesteld.
We gaan we met alle Zeeuwse gemeenten een nieuwe governancestructuur voor Beschermd Wonen inrichten. Deze moet ondersteunend zijn aan de transformatieopgave en de partnerschapsafspraken.	Dit proces heeft iets langer geduurd. Er wordt nu nog gewerkt aan meerdere varianten, omdat verschillende gemeenten hier de behoefte voor uitgesproken hebben.

Thema: 6.82 Jeugdbescherming en jeugdreclassering

Doelstelling taakveld:

Het bieden van tijdige en passende hulp, ondersteuning en bescherming aan kinderen, gezinnen en huishoudens wanneer dit nodig is.

Wat wilden we bereiken (specifieke doelstelling)?	Indicator B 2023	Indicator R 2023
Jongeren met delict voor de rechter (% 12 t/m 21 jarigen)	<1%	*1%
Jongeren met jeugdbescherming	<1,5%	1%
Jongeren met jeugdreclassering	<0,3%	0,3%

* Cijfer 2021

Wat gingen we daarvoor o.a. doen:	Wat hebben we daarvoor o.a. gedaan:
<p>De opdracht is om het landelijke Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming in de praktijk te beproeven en te ontwikkelen. Het toekomstscenario schetst op hoofdlijnen hoe de kind- en gezinsbescherming er over zo'n vijf tot tien jaar uit zou kunnen zien.</p> <p>In 2022 waren wij gastgemeente voor de proeftuin Vaart in Veiligheid.</p> <p>In 2023 vertalen we de resultaten door naar onze lokale toegang en vindt verdere uitrol naar de andere Zeeuwse gemeenten plaats.</p>	<p>De gemeente Hulst is in 2023 gastgemeente geweest met de proeftuin Ieder1. In 2024 vindt de uitrol plaats naar de andere gemeenten.</p>

Lasten en baten programma 6 Sociaal domein

Wat heeft het gekost?

Thema	Begroting na wijziging			Rekening			Begroting
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	-Rekening
6.1 Samenkracht en burgerpart.	8.574.638	5.957.261	2.617.377	6.680.894	9.149.985	-2.469.091	5.086.468
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorz.	1.889.582	72.000	1.817.582	1.516.339	0	1.516.339	301.243
6.3 Inkomensregelingen	9.694.226	5.568.626	4.125.600	8.174.852	5.548.892	2.625.960	1.499.640
6.4 WSW en beschut werk	2.395.200	7.000	2.388.200	2.281.883	277.200	2.004.683	383.517
6.5 Arbeidsparticipatie	807.300	26.000	781.300	709.078	40.341	668.738	112.562
6.6 Maatwerkvoorziening (Wmo)	736.144	0	736.144	733.907	1.307	732.600	3.544
6.71a Hulp bij huishouden (Wmo)	2.945.608	0	2.945.608	2.830.214	24.305	2.805.910	139.698
6.71b Begeleiding (Wmo)	1.038.626	0	1.038.626	2.078.511	0	2.078.511	-1.039.885
6.71c Dagbesteding (Wmo)	2.048.711	0	2.048.711	1.048.711	0	1.048.711	1.000.000
6.71d Eigen bijdrage (Wmo)	7.000	160.000	-153.000	7.610	171.993	-164.384	11.384
6.72a Jeugdhulp begeleiding	755.775	0	755.775	444.870	0	444.870	310.905
6.72b Jeugdhulp behandeling	596.164	0	596.164	532.064	0	532.064	64.100
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	257.053	0	257.053	410.159	0	410.159	-153.106
6.72d Jeughulp zonder verblijf ov.	624.284	0	624.284	171.049	0	171.049	453.235
6.73a Pleegzorg	802.586	0	802.586	610.571	0	610.571	192.015
6.73b Gezinsgericht	370.862	0	370.862	626.095	0	626.095	-255.233
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	233.357	0	233.357	373.755	0	373.755	-140.398
6.74a Jeugdbeh GGZ zonder verblijf	1.242.783	0	1.242.783	1.289.026	0	1.289.026	-46.243
6.74b Jeugdhulp crisis/GGZ-verblijf	550.009	0	550.009	613.870	0	613.870	-63.861
6.74c Gesloten plaatsing	261.027	0	261.027	263.309	0	263.309	-2.282
6.81a Beschermd wonen (Wmo)	180.809	0	180.809	193.503	11.630	181.873	-1.064
6.82a Jeugdbescherming	782.128	0	782.128	836.947	0	836.947	-54.819
6.82b Jeugdreclassering	52.060	0	52.060	49.377	0	49.377	2.683
Totaal	36.845.932	11.790.887	25.055.045	32.476.593	15.225.652	17.250.942	7.804.103

Het positieve resultaat binnen dit programma bedraagt € 7.804.103. Hieronder is een nadere analyse opgenomen tussen de begrote en de werkelijke kosten.

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

Binnen dit taakveld is een aanzienlijk voordeel ontstaan (€ 5,09 miljoen). Dit komt met name doordat voor de gemaakte kosten in het kader van de opvang van ontheemden uit Oekraïne bij het Rijk een specifieke uitkering (SPUK) ontvangen wordt op basis van normbedragen, terwijl de opvangkosten voor ons tot nu toe (nog) beperkt zijn en we bovendien voorzichtig geweest zijn met de vervanging van personeel. De totale uitkering komt uit op € 6,0 miljoen, terwijl de totale lasten € 2,0 miljoen over 2023 bedragen.

De crisishulpverlening levert een voordeel op van 1,1 miljoen. Dit komt met name doordat voor de gemaakte kosten een vergoeding ontvangen wordt op basis van normbedragen. Het bij het COA gedeclareerde bedrag over 2023 komt uit op € 2,7 miljoen, terwijl de totale lasten € 1,6 miljoen bedragen.

In de komende jaren zullen extra lasten voor (semi-permanente) huisvesting ontstaan. We stellen dan ook voor om het voordeel van € 5,0 miljoen beschikbaar te houden voor crises (voorstel resultaatbestemming).

6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen

Het taakveld laat een voordeel zien van € 301.234. Dit komt met name door verschuivingen tussen de taakvelden 6.2, 6.72, 6.73, 6.74 en 6.82, als gevolg van de juiste verwerking van de lasten voor uitvoering van de Jeugdwet zorg in natura. Deze lasten worden verantwoord op basis van de (gewijzigde) begroting van GR GGD Zeeland. Op basis van deze systematiek is een bijdrage over 2023 verwerkt van € 6,425 miljoen, terwijl in de gemeentelijke begroting een bijdrage voor 2023 geraamd was van € 7,086 miljoen. De uiteindelijke afrekening wordt verwerkt in 2024.

Taakveld	Realisatie	Begroting	Verschil	
6.2	431.000	682.000	251.000	voordeel
6.72	1.550.000	2.199.000	649.000	voordeel
6.73	1.610.000	1.407.000	-203.000	nadeel
6.74	2.166.000	2.054.000	-112.000	nadeel
6.82	667.000	745.000	78.000	voordeel
	6.425.000	7.086.000	663.000	

Daarnaast is op taakveld 6.2 een voordeel ontstaan door lagere lasten voor indicatiestelling (€ 35.000). Tevens is het werkbudget sociaal domein niet volledig benut (€ 15.000).

6.3 Inkomensregelingen

Het taakveld Inkomensregelingen laat een voordeel zien van € 1.500.000. Door lagere lasten voor inkomensvoorzieningen (uitkeringen) Participatiewet is allereerst een voordeel ontstaan van € 350.000. De verwachte stijging van het uitkeringsbestand is in 2023 achtergebleven bij de landelijke trend.

Bovendien zijn de lasten voor Armoedebeleid € 930.000 lager uitgevallen. Dit heeft voornamelijk te maken met de energietoeslag 2023. De meeste toekenningen vinden plaats in 2024. Aanvragen kunnen nog tot en met de eerste helft van 2024 ingediend worden. Dit levert een voordeel op van € 680.000. Tevens zijn er minder aanvragen voor armoedebeleid geweest. Vorig jaar is meer budget vrijgemaakt door herijking van het armoedebeleid (naar 130%), maar het blijkt moeilijk om de volledige doelgroep te bereiken. Dit heeft meer tijd nodig.

Tenslotte is er nauwelijks een beroep gedaan op het noodfonds energie. Dit levert een voordeel op van € 200.000. Aanvragen zijn afgewezen, indien er een voorliggende voorziening was. Dit was met het landelijke energienoodfonds eigenlijk altijd wel het geval.

6.4 WSW en beschut werk

Het voordeel binnen het taakveld van € 384.000 komt grotendeels door de afrekening van GR De Betho over 2023. Op grond van de (voorlopige) jaarcijfers 2023 kan de gemeente Tholen een voordelige afrekening over 2023 verwachten van € 270.000. Daarnaast is er een voordeel van € 70.000 ontstaan door een lagere doorbetaling van het WSW-deel van het Participatiebudget aan GR De Betho. Tenslotte zijn ook de kosten van Beschut werken meegevallen (voordeel € 45.000).

6.5 Arbeidsparticipatie

Het voordeel binnen het taakveld bedraagt € 110.000 en is ontstaan door lagere lasten voor re-integratievoorzieningen Participatiewet. Door de aantrekkende arbeidsmarkt waren veel (arbeidsfitte) uitkeringsgerechtigden vrij snel te bemiddelen naar werk, zonder intensieve en kostbare trajecten. Daarnaast is optimaal gebruik gemaakt van de mogelijkheid om trajecten voor statushouders ten laste te brengen van de diverse daarvoor bestemde specifieke uitkeringen.

6.6 Maatwerkvoorzieningen

Het taakveld Maatwerkvoorzieningen laat een minimaal voordeel zien van circa € 4.000.

6.71 en 6.81 Maatwerkdienstverlening 18+ (Wmo)

Deze taakvelden laat een voordeel zien van € 110.000. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door lagere lasten voor persoonsgebonden budgetten (€ 126.000). We zetten al jaren in op terugdringing van het aantal PGB's.

De lasten voor uitvoering van de Wmo zorg in natura worden verantwoord op basis van de (gewijzigde) begroting van GR SWVO. Op basis van deze systematiek is over 2023 een bijdrage op dit programma verwerkt van € 6,443 miljoen. De definitieve afrekening wordt verwerkt in 2024. Conform de afrekening van GR SWVO is over 2022 is een bedrag van bijna € 17.000 betaald.

6.72, 6.73, 6.74, 6.82 Maatwerkdienstverlening 18- en Geëscaleerde zorg 18- (Jeugdwet)

Zie taakveld Toegang en eerstelijnsvoorzieningen.

Programma 7 Volksgezondheid en Milieu

Thema: 7.1 Volksgezondheid

Doelstelling taakveld:

Bevorderen en beschermen van de gezondheid van de inwoners en bezoekers.

Wat gingen we daarvoor o.a. doen:	Wat hebben we daarvoor o.a. gedaan:
We implementeren het Regionaal kader gezondheid Oosterschelderegio 2022-2025. Dit kader sluit aan op de landelijke nota gezondheidsbeleid 2020-2024;	Dit is in combinatie met het preventieakkoord opgepakt en wordt verder geïntegreerd in de uitwerking van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA).
We gaan verder met de uitvoering van het Preventieakkoord "Lekker in je vel in de gemeente Tholen";	Er zijn vier groepen actief die invulling geven aan de doelstellingen binnen het preventieakkoord .
We organiseren voorlichting aan het basisonderwijs via 1nul1. Het gaat dan om onderwerpen als weerbaarheid, energydrink, roken, alcohol en middelengebruik (drugs).	Zijn conform afspraken uitgevoerd.

Thema: 7.2 Riolering

Doelstelling taakveld:

Het (afval)watersysteem in Tholen is een systeem dat kosteneffectief:

- de volksgezondheid van de inwoners van Tholen (de gebruikers) waarborgt;
- het stedelijk afvalwater zodanig inzamelt, transporteert en verwerkt dat daarbij zo weinig mogelijk systeemvreemd water (hemel- en grondwater) wordt af gevoerd richting de zuivering en waarbij zo min mogelijk energie wordt verbruikt;
- in hoge mate het hemelwater gescheiden van het overige afvalwater zodanig inzamelt en verder verwerkt dat bij hevige regen geen wateroverlast/schade optreedt (klimaatbestendigheid) en het ingezamelde hemelwater daar waar mogelijk beschikbaar stelt voor nuttig gebruik;
- bovengrondse voorzieningen kent voor een klimaatbestendige regenwaterafvoer (daar waar dat ruimtelijk mogelijk is) en voldoende voorzieningen kent om regenwater vast te houden en te bergen om droge perioden klimaatbestendig te kunnen overbruggen;
- de kwaliteit van het oppervlaktewatersysteem en het grondwatersysteem niet in gevaar brengt;
- een grondwaterregime heeft, dat passend is bij de bestemming binnen de bebouwde kom;
- qua toestand en functioneren binnen acceptabele risico's continu voldoet.

Wat wilden we bereiken (specifieke doelstelling)?	Indicator B 2023	Indicator R 2023
% riolering met achterstallig onderhoud	< 1%	0%
% drainagesetel met achterstallig onderhoud	< 1%	0%

Wat gingen we daarvoor o.a. doen:	Wat hebben we daarvoor o.a. gedaan:
We voeren (bovengrondse) maatregelen uit om schade als gevolg van wateroverlast te beperken. We gaan in 2023 de pleinen in de Burgemeester Baasstraat te Sint-Annaland klimaatbestendig maken. In Sint Philipsland bereiden we twee projecten voor aan de Zuiddijk en de Emmastraat, die mogelijk eind 2023 in uitvoering gaan;	De Burgemeester Baasstraat is uitgevoerd. Daarnaast is in de Hoenderweg Sint-Annaland een verlaging ter optimalisatie voor de waterafvoer aangebracht. De Zuiddijk is uitvoeringsgereed gemaakt voor uitvoering in 2024. Voor de Emmastraat zijn de uit te voeren maatregelen bekend. Het deel met betrekking tot de ijsbaan wordt uitgevoerd in 2024.
We geven een vervolg aan het initiatief "Thools Groen voor een beter buitenklimaat". We werken de publiekscampagne verder uit en gaan door met tegels wippen, het Zeeuws bomenplan en het aanbieden van informatie aan verhuizers;	Er is een specifieke webpagina op onze website over thema duurzaamheid met uitwerking per thema opgesteld. We zijn herkenbaar aanwezig bij activiteiten in het kader van duurzaamheid met beachflag's en een spandoek "Tholen bewust duurzaam". Ook is opnieuw meegedaan met het NK-Tegelwippen en in 2023 zijn 16.227 tegels gewipt (waarmee we de 2de plek behaalden in de Zeeuwse competitie). In de openbare ruimte zijn in totaal 13.400 tegels gewipt in Tholen, Poortvliet, Scherpenisse, Sint-Maartensdijk, Sint-Annaland en Oud-Vossemeer. Door nieuw openbaar groen en groenrenovaties wordt verder invulling gegeven aan de doelstellingen. We hebben opnieuw een uitdeelactie georganiseerd waarmee we 4.400 boompjes uitdeelden en via onze bomenhub zijn er ruim 1.600 boompjes uitgedeeld. Het verhuispakket is aangevuld met een folder over klimaatadaptieve tuinen, een zakje bloemzaden en een voucher voor het gratis kunnen afhalen van een insectenhotel.
We dragen bij aan de realisatie van de Klimaatadaptatie Strategie Zeeland. Samen met andere overheden gaan we de maatregelen uit het uitvoeringsprogramma vormgeven. Tholen zal in elk geval het onderdeel grondwater in het stedelijk gebied trekken.	Er zijn verschillende sessies geweest over het grondwater in het stedelijk gebied. Eind 2023 is gestart met het opstellen van een eerste beleidsnotitie.

Thema: 7.3 Afval

Kerncijfers	R 2021	R 2022	R 2023
Aantal tonnen restafval (h-a-h / fijn huishoudelijk)	3.809	3.524	3.547
Aantal tonnen GFT-afval (h-a-h / fijn bioafval)	3.731	3.410	3.386
Aantal tonnen OPK (h-a-h en milieustraat)	1.257	1.180	1.319
Aantal tonnen glas (glasbakken - kernen en milieustraat)	463	437	441
Aantal tonnen PMD (h-a-h en milieustraat)	606	596	596

Doelstelling taakveld:

Het restafval beperken (VANG doelstelling) en het tegen aanvaardbare kosten inzamelen en verwerken van het huishoudelijk afval.

Wat wilden we bereiken (specifieke doelstelling)?	Indicator B 2023	Indicator R 2023
<i>Omvang huishoudelijk restafval, totaal (kg/ inwoner)</i>	165	165
- waarvan huis aan huis (kg/inwoner)	140	132
- waarvan milieustraat (kg/inwoner)	25	33

Wat gingen we daarvoor o.a. doen:	Wat hebben we daarvoor o.a. gedaan:
We introduceren verdergaande VANG-maatregelen om de hoeveelheid restafval verder te verminderen naar de gewenste 100 kg restafval per inwoner per jaar in 2025;	Er zijn twee beleidsvoorstellen geweest voor de invoering van VANG-maatregelen in de derde fase. De belangrijkste maatregel binnen deze fase is de invoering van Diftar. Eerst bij de huis aan huis inzameling (2024) en later (2025) bij de hoogbouw. Als flankerend beleid zijn in 2023 op verzoek van uw raad luiercontainers geplaatst.
Volumesturing optimaliseren bij hoogbouw. We willen de inzameling bij hoogbouw optimaliseren. We gaan 5 bovengrondse verzamelcocons vervangen door ondergrondse containers met pasjessysteem. Bovendien gaan we de papier- en GFT-containers op deze 5 locaties inpassen in de omgeving;	De optimalisatie van de inzameling bij hoogbouw is doorgeschoven naar 2024. In 2023 is prioriteit gegeven aan de plaatsing van luiercontainers.
We starten het kennisnetwerk RONDMM Tholen op met Kringloopcentra, Duurzaamheidskring Tholen en NME Zeeland. RONDMM staat voor Recycle, Ontwerp, Natuur, Duurzaamheid, Onderwijs en Maatschappelijke Meerwaarde;	Er zijn een aantal overleggen geweest om het netwerk op te starten. We houden de contacten warm i.v.m. de invoering van een slagboom bij de milieustraat en andere ontwikkelingen. Daarnaast is een repair café in Tholen gestart.
We willen afvalscheiding op scholen en binnen gemeentelijke gebouwen invoeren (voorbeeldfunctie). We starten met minimaal 5 scholen, het gemeentebedrijf, het gemeentehuis en een gemeenschapscentrum.	Bij scholen wordt op verzoek ondersteuning geboden bij afvalscheiding. Zo is bij de Brede School in Tholen afvalscheiding gerealiseerd maar zijn er ook andere scholen aan de slag met dit thema. Er is een lesproject afvalscheiden ter ondersteuning van de praktische invoering op scholen. Bij het gemeentebedrijf en het gemeentehuis is afvalscheiding als voorbeeld ingevoerd. Ook de omschakeling naar wasbare bekertjes is een feit bij deze twee gebouwen. Afvalscheiding op een gemeenschapscentrum is nog niet gerealiseerd. Hiermee wachten we de ervaringen van de andere gebouwen af en bekijken we de mogelijkheden met het nieuw vormende cluster vastgoed.

Thema: 7.4 Milieubeheer

Doelstelling taakveld:

We streven naar een duurzaam Tholen door het voorkomen of beperken van schade aan de Thoolse woon- en werkomgeving. Ontwikkelingen rondom duurzaamheid worden waar mogelijk gestimuleerd en gefaciliteerd. In 2025 wordt ten minste 25% van onze energievraag lokaal duurzaam opgewekt.

Wat wilden we bereiken (specifieke doelstelling)?	Indicator B 2023	Indicator R 2023
Hernieuwbare energie (%)	21%	21,5%
Elektriciteitsgebruik woningen (KWh per jaar)	2.700	2.922
Gasverbruik woningen (m3 per jaar)	1.100	1.070

Wat gingen we daarvoor o.a. doen:	Wat hebben we daarvoor o.a. gedaan:
<p>In 2021 is de Visie Energiebalans vastgesteld. Op basis van de visie (die in principe loopt tot 2050) is een uitvoeringsprogramma voor de komende vijf jaar opgesteld. We voeren in 2023 de volgende projecten uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - We helpen inwoners hun energierekening te verlagen, onder andere door energiecoaches in te zetten en door isolatie(maatregelen) te stimuleren; - We maken het gemeentehuis duurzaam en aardgasvrij; - We stellen voor 10 maatschappelijke / gemeentelijke gebouwen een verduurzamingsadvies op; - We maken een plan voor het verduurzamen van het gemeentelijk vervoer; - We gaan bedrijventerreinen en individuele bedrijven helpen te verduurzamen; - We voeren het project energielandschap uit; - We zetten een bewustwordingscampagne op en voeren deze uit. 	<ul style="list-style-type: none"> - De tweede wervingsronde voor energiecoaches is succesvol geweest en heeft vijf coaches opgeleverd. Deze zijn in nov/dec opgeleid, zodat ze vanaf 2024 ingezet kunnen worden. De Nationale Isolatie Aanpak (NIP) bestaat uit meerdere acties. Zo heeft het Isolatieteam Zeeland in 2023 ruim 150 inwoners bezocht; - Dit project bestaat uit drie onderdelen: zonnepanelen op het gemeentehuis (afgerond Q3 2023), vervangen van de verlichting door led (aanbesteding Q1 2024) en tenslotte het aardgasvrij maken van het gebouw. Vanwege elektrificatie moet i.v.m. de netcongestie worden bekeken wat haalbaar is; - Met dank aan een KlimOp-subsidie zijn inmiddels 23 verduurzamingsadviezen opgesteld; - Het vervangingsvraagstuk van alle voertuigen is inzichtelijk gemaakt. Vooralnog is ervoor gekozen alle voertuigen wanneer nodig en mogelijk te vervangen door duurzame(re) exemplaren; - Op diverse bedrijventerreinen worden verduurzamingsvraagstukken onderzocht. Meest bekend is het project Slabbecoornpolder/Welgelegen, maar ook bij Sint-Maartensdijk en Poortvliet zijn ontwikkelingen door ondernemers gaande. Dit krijgt in 2024 verder gestalte. - Dit project wordt doorgeschoven naar Q3 2024 (vaststelling raad) door aanpassing Rijksbeleid en wetgeving (van bijvoorbeeld zon op land); - Het campagneplan is door het college vastgesteld en aan de kopgroep gepresenteerd in Q2. De uitvoering wordt reeds opgepakt.

We gaan aan de slag met het opstellen van het eerste wijkuitvoeringsplan in de gemeente Tholen. De wijkkeuze maken we op basis van de Transitievisie Warmte. Deze Transitievisie Warmte is het vertrekpunt voor het aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving (2050).	In Q2 2023 heeft Buurkracht de vorming van een buurtteam opgestart. Dit team is meerdere keren bij elkaar gekomen en hebben hun aanpak in Q4 2023 breed in de kern Scherpenisse uitgezet. Afhankelijk van de uitkomsten wordt beraden op vervolgstappen in Q1 2024.
--	---

Thema: 7.5 Begraafplaatsen

Kerncijfers	R 2021	R 2022	R 2023
Aantal begrafenissen o.b.v. aantal gedolven graven	161	127	156
Aantal verleende vergunningen monumenten	109	96	100
Aantal bijzettingen urnen	3	3	4
Aantal verleende rechten particuliere graven	145	131	146
Aantal verleende gebruiksrechten algemene graven	12	11	14
Aantal verlengingen particuliere graven 10 jaar	257	270	346

Doelstelling taakveld:

Het mogelijk maken om tegen redelijke tarieven begraven te worden en begraven gehouden te worden en as te bestemmen.

Wat gingen we daarvoor o.a. doen:	Wat hebben we daarvoor o.a. gedaan:
We willen de ongelijkheid tussen graven, waarvoor wel uitsluitend recht wordt betaald en graven waarvoor niet wordt betaald voorkomen of opheffen door: <ul style="list-style-type: none"> - aansluitend aan de inventarisatie per kern uitvoering te geven aan het opnieuw in gebruik nemen van graven waarvan afstand van de rechten is gedaan (2e ronde); - de gedenkstenen van de oudere graven, waarvan de rechten vervallen zijn verklaard, te verwijderen. Voor 2023 betreft dit Poortvliet en Oud-Vossemeer; 	De inventarisatie van Poortvliet is afgerond. Het advies van de heemkundekring over de grafmonumenten is in het laatste kwartaal van 2023 ontvangen, maar moet nog worden verwerkt. De inventarisatie van Oud-Vossemeer is nog in uitvoering, samen met Scherpenisse.
We willen historische en culturele waarden op de begraafplaatsen in beeld brengen en behouden. In aansluiting op de inventarisatie per kern gaan we deze waarden in kaart brengen en registreren om de betreffende gedenktekens te behouden;	Voor Stavenisse is dit afgerond. De situatie van Poortvliet is hierboven geschetst. Het beoordelen van de grafmonumenten in Oud-Vossemeer en Scherpenisse zou eind 2024 kunnen starten. Het inventariseren van rechthebbenden start in 2024 in Sint-Annaland (en waarschijnlijk ook Sint Philipsland).
Naar aanleiding van het amendement verlagen we de kostendekkendheid van de lijkbezorgingsrechten per 1 januari 2023 van bijna 100% naar 85%. Dit komt neer op verlaging van de tarieven met circa 12%.	De tarieven zijn vanaf 2023 met 12% verlaagd. Voor de gerealiseerde kostendekking verwijzen wij u naar de paragraaf Lokale heffingen.

Lasten en baten programma 7 Volksgezondheid en Milieu

Wat heeft het gekost?

Thema	Begroting na wijziging			Rekening			Begroting- Rekening
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Verschil
7.1 Volksgezondheid	1.708.127	17.285	1.690.842	1.826.137	518.901	1.307.236	383.606
7.2 Riolering	2.035.600	2.557.000	-521.400	1.995.768	2.534.922	-539.153	17.753
7.3 Afval	2.805.450	3.087.550	-282.100	2.893.462	3.181.004	-287.542	5.442
7.4 Milieubeheer	2.590.191	1.535.651	1.054.540	1.549.256	745.126	804.130	250.410
7.5 Begraafplaatsen	374.820	492.300	-117.480	804.619	542.947	261.673	-379.153
Totaal	9.514.188	7.689.786	1.824.402	9.069.243	7.522.899	1.546.343	278.059

Het positieve resultaat binnen dit programma bedraagt € 278.059. Hieronder is een nadere analyse opgenomen tussen de begrote en de werkelijke kosten.

Volksgezondheid

Binnen het taakveld Volksgezondheid is een voordeel ontstaan van bijna € 0,4 miljoen. Dit komt met name doordat de lasten met betrekking tot de budgetten versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis (SPUK BREED) voor een groot deel al in de begroting verwerkt waren. Deze Brede SPUK-regeling is voor alle gemeenten in werking gesteld om de diverse afspraken uit het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) uit te voeren.

Milieubeheer

Het voordeel binnen het taakveld Milieubeheer komt met name doordat de budgetten voor klimaatmaatregelen niet volledig besteed zijn (ruim € 265.000). Deze restantbudgetten schuiven door naar volgend jaar (geen invloed op rekeningsaldo).

Begraafplaatsen

Op grond van de notitie Lokale heffingen van de commissie BBV is het niet toegestaan om de kosten voor het ruimen van graven te activeren, indien een gemeente het ruimen van graven (eerder) niet opgenomen heeft in het tarief. De eenmalige actie tot grafruimen dient uit oogpunt van recht ten laste van de algemene middelen te komen. Anders moeten de huidige nabestaanden betalen voor een eerder niet kostendekkend tarief. Hierdoor heeft bij het opstellen van de jaarrekening 2023 een eenmalige afwaardering plaatsgevonden van € 375.000.

Programma 8 Ruimte en Wonen

Thema: 8.1 Ruimte en leefomgeving

Doelstelling taakveld:

Binnen gestelde kaders ontwikkeling mogelijk maken en op ondernemende wijze waar mogelijk initiatieven faciliteren.

Wat gingen we daarvoor o.a. doen:	Wat hebben we daarvoor o.a. gedaan:
<p>De Omgevingswet treedt naar verwachting op 1-1-2023 in werking. Deze wet heeft een grote impact op de gemeentelijke organisatie. Bij de implementatie van de Omgevingswet en bij het opstellen van de Omgevingsvisie is "ruimte aan de Thoolse samenleving" het leidende uitgangspunt. Eind 2019 is het ambitieniveau door de gemeenteraad vastgesteld, eind 2022 / begin 2023 volgt de omgevingsvisie en daarna volgen de werkzaamheden voor het omgevingsplan.</p> <p>In 2023 gaan we samen met een bureau en met input uit werksessies met de gemeenteraad een projectplan opstellen om te komen tot een gebiedsdekkend nieuw omgevingsplan. Gemeenten zijn verplicht om uiterlijk op 31 december 2029 een nieuw volwaardig omgevingsplan vast te stellen. In 2023 gaan we tevens ervaring opdoen met de nieuwe wet en de nieuwe werkprocessen en leren we verder "on the job";</p>	<p>De nieuwe Omgevingswet is in werking getreden op 1 januari 2024. We zijn in 2023 volop bezig geweest met het opzetten van de nieuwe werkprocessen zoals intaketafel, omgevingstafel, en bopa-proces. Er is geoefend met het publiceren van het omgevingsplan en met de nieuwe applicaties, zoals RX Mission. De benodigde besluiten zijn genomen door uw raad. We voldoen aan de gestelde minimale eisen om qua systematiek en techniek te kunnen werken met de nieuwe Omgevingswet.</p> <p>In 2023 heeft het eerste concept van de omgevingsvisie ter inzage gelegen, is een enquête uitgezet en zijn participatiebijeenkomsten georganiseerd. Vaststelling van de omgevingsvisie is voorzien in oktober 2024.</p> <p>Ten aanzien van het nieuwe omgevingsplan is een projectplan opgesteld, is de structuur bepaald en zijn, samen met een stedenbouwkundig bureau de eerste stappen gezet voor het vullen van deze structuur. Er is een startbijeenkomst omgevingsplan georganiseerd voor de medewerkers en de gemeenteraad, waarin het te volgen traject is toegelicht. Het omgevingsplan moet uiterlijk 1 januari 2032 door de gemeenteraad zijn vastgesteld.</p>
<p>Voor plannen van derden worden anterieure overeenkomsten met initiatiefnemers gesloten in het kader van de financiële haalbaarheid. Het gaat hier om plannen zoals Kon. Julianastraat te Tholen, Oudelandsepoort te Tholen, Terrein Elenbaas te Poortvliet, Molenvliet te Tholen en Aan de Kreek te Sint Philipsland.</p>	<p>Het bestemmingsplan Koningin Julianastraat is vastgesteld, overeenkomst Oudelandsepoort en Elenbaas wordt gemaakt, het bestemmingsplan Molenvliet is vastgesteld. Verder zijn er diverse overeenkomsten gesloten voor kleine plannen en wijzigingsplannen.</p> <p>Voor de plannen van Elenbaas in Poortvliet en voor de locatie Molenstraat in Oud-Vossemeer zijn bovendien provinciale subsidies verworven die de planuitvoering realistisch maken.</p>

Thema: 8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)

Kerncijfers	R 2021	R 2022	R 2023
In exploitatie 1-1	6	6	7
Vastgesteld (+)	0	1	1
Afgesloten (-)	0	0	2
In exploitatie 31-12	6	7	6

Doelstelling taakveld:

Het aantonen (inzichtelijk hebben en houden) van de economische uitvoerbaarheid van gemeentelijke planontwikkelingen (woningbouw).

Wat gingen we daarvoor o.a. doen:	Wat hebben we daarvoor o.a. gedaan:
Alle bestaande grondexploitaties worden geactualiseerd en ter vaststelling aan de raad voorgelegd.	Alle grondexploitaties zijn in april geactualiseerd en ter vaststelling aan u voorgelegd. Op 12 oktober 2023 heeft uw raad de grondexploitatie Poststraat Zuid fase II Stavenisse vastgesteld. De grondexploitaties Stadszicht II Tholen en Vroonstede Sint-Annaland zijn ultimo boekjaar afgesloten.

Thema: 8.3 Wonen en bouwen

Doelstelling taakveld:

Zorgen voor voldoende en kwalitatief goede huisvesting voor alle bevolkingsgroepen, waarbij ook de woonomgeving moet passen bij de typen woningen die gebouwd worden.

Wat wilden we bereiken (specifieke doelstelling)?	Indicator B 2023	Indicator R 2023
Gemiddelde WOZ waarde (duizend euro)	225	260
Aantal nieuw gebouwde woningen per 1.000 woningen	23	9,5
Demografische druk %	77,8	78,3
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	675	715
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishoudens	750	802

Wat gingen we daarvoor o.a. doen:	Wat hebben we daarvoor o.a. gedaan:
We gaan experimenteren met nieuwe woonvormen en met welstandsvrij bouwen. Het gaat hier om bebouwing binnen het containerbegrip "Klein Wonen"(zoals tiny houses, microwoningen en flexwoningen). Passende bebouwing voor één of meerdere doelgroepen zullen meegenomen worden in de bestemmingsplannen, o.a. Vroonstede II te Sint-Annaland, Poststraat te Stavenisse en Molenvliet te Tholen;	Op 12 oktober is de nota flexwonen door uw raad vastgesteld en op 7 december het bijbehorende toetsingskader. Verder is op 14 november het toetsingskader Kleiner wonen vastgesteld door ons college. In de bestemmingsplannen Vroonstede II te Sint-Annaland, Poststraat te Stavenisse en Molenvliet te Tholen wordt rekening gehouden met woningen voor diverse doelgroepen.

	<p>De bestemmingplannen Poststraat te Stavenisse en Molenvliet en Koningin Julianastraat te Tholen zijn in 2023 onherroepelijk geworden. Binnen het project Poststraat wordt geëxperimenteerd met welstandsvrij bouwen.</p> <p>Daarnaast is voor specifieke doelgroepen, met name starters, rekening gehouden in de plannen Molenstraat in Oud-Vossemeer en Elenbaas in Poortvliet. Voor deze projecten is in 2023 succesvol een subsidieaanvraag gedaan (Gebiedsgerichte aanpak wonen). Daarnaast is voor het project "Villa Marehoek" Startbouwimpuls subsidie gekregen.</p> <p>Op het gebied van wonen en zorg zijn de eerste stappen gezet om te komen tot een actualisatie van de huidige woon zorgvisie voor de huisvesting van (zorg gerelateerde) aandachtsgroepen.</p>
<p>We gaan in 2023 de verduurzaming van de bestaande woningvoorraad in onze gehele gemeente verder bevorderen. Via zowel een doelgroepen- als gebiedsgerichte benadering communiceren we met onze inwoners over een pakket van verduurzamingsmaatregelen (o.a. isolatie, zonnepanelen en aardgasvrij wonen).</p> <p>Op dit moment loopt er een uitgebreid onderzoek naar de vergaande verduurzaming van het gemeentehuis in Tholen. Zo wordt niet alleen gekeken naar het plaatsen van zonnepanelen en het realiseren van energiebesparing, maar ook naar het aardgasvrij maken van het gebouw. Op dit moment zijn de verschillende keuzes, inclusief financiële vertaling, volop in uitwerking. Voorafgaand aan het maken van keuzes wordt de informatie gedeeld met uw raad. We verwachten de financiële vertaling in de voorjaarswijziging 2023 van te kunnen doorvoeren.</p>	<p>Samen met Stadlander wordt gewerkt aan de 'routekaart' voor de verduurzamingsopgave. Stadlander heeft de gemeenteraad hierover geïnformeerd in december 2023. Daarnaast bieden we de lening "Duurzaam en langer thuis" aan en wordt met diverse communicatiemiddelen richting de inwoners gecommuniceerd over verduurzamingsmaatregelen. Specifieke projecten zijn beschreven onder taakveld 7.4.</p> <p>Het project verduurzaming gemeentehuis Tholen bestaat uit 3 onderdelen: 1) zonnepanelen op het gemeentehuis (afgerond Q3 2023), 2) vervangen van de verlichting door led (aanbesteding Q1/Q2 2024), 3) het aardgasvrij maken van het gebouw en tenslotte 4) het realiseren van een laadinfrastructuur (Q4 2024). Vanwege elektrificatie moet i.v.m. de netcongestie worden bekeken wat haalbaar is. De financiële doorvertaling van alle projectonderdelen kan pas in de loop van 2024 plaatsvinden.</p>

Lasten en baten programma 8 Ruimte en Wonen

Wat heeft het gekost?

Thema	Begroting na wijziging			Rekening			Begroting
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	-Rekening
8.1 Ruimte en leefomgeving	952.030	190.000	762.030	678.287	280.446	397.841	364.189
8.2 Grondexploitatie	3.624.151	3.499.741	124.410	3.464.349	3.720.457	-256.109	380.519
8.3 Wonen en bouwen	1.749.237	760.300	988.937	1.605.140	1.522.429	82.710	906.227
Totaal	6.325.418	4.450.041	1.875.377	5.747.776	5.523.333	224.443	1.650.934

Het positieve resultaat binnen dit programma bedraagt € 1.650.934. Hieronder is een nadere analyse opgenomen tussen de begrote en de werkelijke kosten.

Ruimtelijke Ontwikkeling

Het voordeel binnen het taakveld Ruimtelijke Ontwikkeling komt met name doordat het restantbudget voor implementatie van de nieuwe omgevingswet nog niet geheel besteed is (€ 315.000). Het budget wordt doorgeschoven naar volgend jaar (geen invloed op rekeningsaldo). Verder is ten opzichte van de begroting (per saldo) een voordeel ontstaan bij het verlenen van medewerking aan bestemmingsplanwijzigingen voor particuliere initiatieven (€ 50.000).

Grondexploitatie

Het voordeel is met name ontstaan door tussentijdse winstnemingen. Op grond van de POC-methode zijn op de woningbouwcomplexen Stadszicht II Tholen (afgesloten), Deestraat Poortvliet, Poststraat-Zuid Stavenisse en Havengebied Sint-Annaland en Vroonstede Sint-Annaland (afgesloten) dit jaar winstnemingen verwerkt voor een bedrag van € 390.000. Tevens is het verwachte verlies van het eind 2024 af te sluiten complex Oost Scherpenisse berekend op € 20.000, terwijl € 12.000 voorzien was.

Verder is door een lager omslagrentepercentage een rentevoordeel ontstaan van € 85.000. Dit voordeel heeft geen impact op het rekeningsaldo door een evenredig nadeel op het taakveld Treasury.

Anderzijds zijn de voorbereidings- en juridische kosten in het kader van de toekomstige ontwikkeling van de Molenvlietsedijk te Tholen € 85.000 hoger uitgevallen.

Wonen en Bouwen

Het voordeel binnen het taakveld Wonen en Bouwen komt met name doordat de leges omgevingsvergunningen € 475.000 hoger zijn uitgevallen. Verder zijn de beschikbare budgetten voor handhaving permanente bewoning recreatieverblijven (€ 95.000) en de gebiedsontwikkeling Smerdiek-West (€ 255.000) nog niet volledig besteed; deze budgetten worden doorgeschoven naar volgend jaar (geen invloed op rekeningsaldo). Tenslotte is een voordeel behaald bij de grondaan- en verkoop in het kader van de gebiedsontwikkeling Smerdiek-West (€ 75.000). Dit bedrag is samen met het genoemde budget van € 255.000 in 2024 benodigd voor de aanleg van het park.

Programma Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Lasten en baten programma Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Wat heeft het gekost?

Thema	Begroting na wijziging			Rekening			Begroting
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	-Rekening
Treasury	-109.263	3.491.240	-3.600.503	930.024	3.695.980	-2.765.956	-834.547
Uitvoering wet WOZ	372.000	0	372.000	492.093	0	492.093	-120.093
OZB woningen	0	3.288.000	-3.288.000	0	3.311.412	-3.311.412	23.412
OZB niet-woningen	0	2.758.000	-2.758.000	0	2.697.477	-2.697.477	-60.523
Parkeerbelasting	0	10.000	-10.000	0	10.250	-10.250	250
Heffing en invordering	5.000	12.000	-7.000	42.203	34.092	8.111	-15.111
Hondenbelasting	0	80.000	-80.000	0	84.975	-84.975	4.975
Gemeentefonds	0	52.916.557	-52.916.557	0	53.692.317	-53.692.317	775.760
Totaal	267.737	62.555.797	-62.288.060	1.464.320	63.526.503	-62.062.183	-225.877

Het negatieve resultaat binnen dit programma bedraagt € 225.877. Hieronder is een nadere analyse opgenomen tussen de begrote en de werkelijke kosten.

Allereerst is op het taakveld Treasury een rentenadeel ontstaan van € 835.000. Dit komt met name door een lagere rentetoerekening van € 1,01 miljoen aan de taakvelden als gevolg van een lagere omslagrente. Dit voordeel heeft geen impact op het rekeningsaldo door een evenredig voordeel op de diverse taakvelden. Anderzijds is op de totale financiering van de gemeente per saldo een voordeel gerealiseerd van € 180.000. Dit komt o.a. door een rentebate van € 72.000 met betrekking tot de verstrekte lening aan Tholen Stad Grondexploitatie VOF. De aflossing van deze lening was bij het opstellen van de begroting voorzien op 31 december 2020. Ook het rendement op de overtollige liquiditeiten is € 95.000 hoger uitgevallen.

Verder is de bijdrage aan GR Sabewa Zeeland € 120.000 hoger uitgevallen. De door Sabewa Zeeland in september 2023 vastgestelde 1^e begrotingswijziging 2023 is abusievelijk niet in de slotwijziging 2023 meegenomen.

Tevens zijn de baten onroerende zaakbelasting € 35.000 lager uitgevallen. Tussentijds zijn de baten met € 500.000 opwaarts bijgesteld. Deze inschatting is iets te hoog gebleken.

Tenslotte is op basis van de eind 2023 en begin 2024 ontvangen specificaties van het Rijk een voordeel op het Gemeentefonds ontstaan van bijna € 0,8 miljoen. Het totale voordeel is opgebouwd uit een nadeel van € 54.000 (uitkeringsjaar 2021) en een voordeel van € 830.000 (uitkeringsjaar 2023). Het voordeel met betrekking tot uitkeringsjaar 2023 is het gevolg van (1) een forse aanpassing van de aantallen behorende bij maatstaf "Huishoudens met een laag inkomen drempel" in combinatie met de verlaging van de uitkeringsfactor (€ 240.000) en (2) diverse mutaties in Decentralisatie Uitkeringen (€ 590.000). De grootste mutatie in de Decentralisatie Uitkeringen betreft de toevoeging van het restant van de Energietoelage 2023 (€ 228.000).

Overzicht aanwending onvoorzien

Hieronder wordt een overzicht gegeven van het verloop van de post onvoorzien:

Omschrijving		Bedrag (in duizenden euro's)
Oorspronkelijke begrotingsraming		690
1 ^e begrotingswijziging (verhoging)	300	
8 ^e begrotingswijziging (aanwending)	-410	
11 ^e begrotingswijziging (verlaging onvoorzien naar nihil)	-580	
Totale mutatie post onvoorzien		-690
Voordelig saldo post onvoorzien jaarrekening		0

Overzicht Overhead

Om uw raad op eenvoudige wijze meer inzicht te geven in de totale kosten van overhead, wordt voorgeschreven dat het programmaplan en de -verantwoording in een apart overzicht de kosten van overhead weergeeft. Het gaat dan om alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces. In de programma's zelf zijn de kosten opgenomen die direct betrekking hebben op het primaire proces.

Voor de bepaling van tarieven moet de overhead op een consistente wijze worden toegerekend. De methode wordt niet door de wetgever voorgeschreven, maar is opgenomen in de "Financiële verordening gemeente Tholen 2023". We hebben ervoor gekozen om de overhead aan de taakvelden toe te rekenen op basis van de directe personeelskosten. Het opslagpercentage is op basis van de begroting 2023 bepaald op 80%.

Het positieve resultaat binnen dit programma bedraagt € 629.847. Hieronder is een grove analyse opgenomen tussen de begrote en de werkelijke kosten:

- Het eenmalige budget voor "Tholen met de tijd mee" is niet volledig besteed (€ 185.000). Dit restantbudget schuift door naar volgend jaar (geen invloed op rekeningsaldo).
- De eenmalige budgetten voor ICT zijn niet (volledig) besteed (€ 198.000). Deze restantbudgetten schuiven door naar volgend jaar (geen invloed op rekeningsaldo).
- Het budget voor informatiebeveiliging is in 2023 niet volledig besteed (€ 80.000).
- De afschrijvingslasten vallen lager uit als gevolg van het achterblijven van diverse investeringen. Dit leidt tot een voordeel van € 30.000.
- De rentetorekening laat een voordeel zien van circa € 122.000. Dit komt met name door een lager omslagrentepercentage. Dit voordeel heeft geen impact op het rekeningsaldo door een evenredig nadeel op het taakveld Treasury.

Beleidsindicatoren	B 2023	R 2023
Overhead gemeentelijke organisatie (% van totale lasten)	11,3	10,8
Formatie: fte per 1.000 inwoners*	7,6	7,6
Bezetting: fte per 1.000 inwoners*	7,6	7,5
Apparaatskosten per inwoner (€)*	585	592
Externe inhuur (%)	4,9	10,0

* exclusief gemeenteraad en B&W

Overzicht Vennootschapsbelasting

De verwachte belastbare winst over 2023 bedraagt € 275.463 negatief. De verschuldigde vennootschapsbelasting (VPB) hierover bedraagt nihil. Deze VPB-last van nihil is € 202.006 lager dan de voorlopige aanslag van januari 2023 (€ 202.006).

Verder is in de jaarrekening 2023 een VPB-bate over 2022 verwerkt. In de jaarrekening 2022 was rekening gehouden met een VPB-last 2022 van € 37.032. Recent is de aangifte vennootschapsbelasting over 2022 ingediend. De belastbare winst over 2022 bedraagt € 240.060. De verschuldigde VPB hierover bedraagt € 36.009. Dit is € 1.023 minder dan waarmee in de jaarrekening 2022 rekening gehouden is. Het verlies uit 2023 kan deels achterwaarts worden verrekend met het resultaat uit 2022. Dit resulteert in een te vorderen VPB van € 36.009.

De totale VPB-bate in de jaarrekening 2023 bedraagt derhalve:

Corr. VPB-last 2022	€ 1.023	
Corr. VPB-last 2022	€ 36.009	
Totale bate		€ 37.032

De balanspositie is ultimo 2023 als volgt opgebouwd:

Te vorderen VPB 2022 (opgelegde voorlopige aanslag)	€ 295.673	
Te vorderen VPB 2023 (opgelegde voorlopige aanslag)	€ 202.006	
Totale 31-12-2023		€ 497.679

Paragrafen

De paragrafen bestaan uit:

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Onderhoud kapitaalgoederen

Bedrijfsvoering

Openbaarheid

Financiering

Grondbeleid

Verbonden partijen

Lokale heffingen

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

Gemeenten hebben in toenemende mate te maken met uiteenlopende risico's waarvan zij zich bewust moeten zijn. Een essentiële voorwaarde voor risicobewustwording is inzicht in risico's. Wanneer dit in voldoende mate bestaat, kan worden bepaald op welke wijze (1) risico's beheersbaar kunnen worden gemaakt en (2) de financiële positie van de gemeente tegen deze risico's kan worden beschermd. Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de "Financiële verordening gemeente Tholen 2023" verplichten de gemeente tot het voeren van risicomanagement en het opstellen van een paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing. Deze paragraaf is een onderdeel van het totale risicomanagementproces en geeft met name inzicht in de financiële draagkracht van de gemeente indien zich onvoorziene tegenvallers voordoen.

De paragraaf gaat in op:

- Het risicomanagementbeleid;
- Het risicoprofiel (de gesignaleerde risico's);
- De benodigde weerstandscapaciteit;
- De risico top 5 en de beheersing van deze belangrijkste risico's;
- De beschikbare weerstandscapaciteit;
- De kengetallen omtrent de financiële positie.

Risicomanagementbeleid

Net als iedere andere organisatie heeft ook de gemeente bij de uitvoering van haar taken te maken met onzekerheden die kunnen leiden tot financiële tegenvallers. Het weerstandsvermogen is het vermogen om deze tegenvallers op te kunnen vangen, zonder dat de continuïteit in gevaar komt. Het weerstandsvermogen kan worden uitgedrukt als de verhouding tussen de beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit (risico's).

Het beleid ten aanzien van risicomanagement is vastgelegd in de "Financiële verordening gemeente Tholen 2023", die door uw raad is vastgesteld op 8 februari 2024. Vanaf 2020 wordt een ratio nagestreefd van minimaal 1,5.

Risicoprofiel

Voor de gehele organisatie zijn de belangrijkste risico's in beeld gebracht. Het risicoprofiel is divers van aard. Voor de in kaart gebrachte risico's zijn diverse beheersmaatregelen benoemd. Deze zijn bedoeld om óf de kans van een risico te verlagen óf de gevolgen te reduceren. Hierdoor zal de totale impact van de risico's op de organisatie afnemen.

Benodigde weerstandscapaciteit

Op basis van het risicoprofiel kan bepaald worden hoeveel geld nodig is om alle risico's te kunnen afdekken. Alle risico's zullen zich echter nooit én tegelijk, én in hun maximale omvang voordoen. De benodigde weerstandscapaciteit wordt daarom berekend op basis van een risicosimulatie (Monte-Carlo methode). We gaan hierbij uit van een zekerheidspercentage van 90%. Door deze benadering wordt voorkomen dat er een te groot weerstandsvermogen (weerstandscapaciteit) wordt aangehouden. De totaal benodigde weerstandscapaciteit bedraagt ultimo 2023 circa € 3,2 miljoen (v.j. € 2,9 miljoen).

Risico top 5

In de tabel hieronder zijn de 5 belangrijkste risico's van de gemeente Tholen, gerangschikt naar financiële impact, weergegeven. Het percentage geeft het aandeel van het risico in de totaal benodigde weerstandscapaciteit weer (€ 3,2 miljoen). De top 5 risico's beslaan ruim 80% van de totaal benodigde capaciteit.

Tabel: Belangrijkste 6 financiële risico's			
Risico	Kans	Max. financieel gevolg	Invloed
Tekort bij de uitvoering van de WMO	70%	€ 1.400.000	27%
Tekort bij de uitvoering van de Jeugdwet	70%	€ 1.400.000	27%
Hogere bijdragen gemeenschappelijke regelingen	50%	€ 800.000	15%
Tekorten als gevolg van inflatie	50%	€ 400.000	8%
Tekorten op de gemeentelijke grondexploitaties	50%	€ 250.000	5%

Ad 1: Tekort bij de uitvoering van de WMO

Door decentralisatie van taken op het gebied van jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning en arbeidsparticipatie werd het takenpakket van de gemeenten in 2015 flink uitgebreid. Dit bedrag is in 2023 uitgegroeid tot een bedrag van circa € 6,4 miljoen. Ondanks dat er op een breed front inzet plaatsvindt om meer grip te krijgen op de budgetten, wordt er op basis van de meest recente cijfers een forse stijging verwacht in de uitgaven voor 2024 en verder, bovenop de reeds begrote bedragen. Het maximale risico schatten we in op € 1,0 miljoen. Vanwege het structurele karakter is dit bedrag verdubbeld. Rekening houdend met een kans van 70%, leidt dit tot een maximaal financieel gevolg van € 1,4 miljoen.

Ad 2: Tekort bij de uitvoering van de Jeugdwet

De gemeente Tholen is na de decentralisatie in 2015 gestart met een budget voor de Jeugdwet van circa € 4,5 miljoen. Dit bedrag is in 2023 uitgegroeid tot een bedrag van circa € 6,4 miljoen. Ondanks dat er op een breed front inzet plaatsvindt om meer grip te krijgen op de budgetten, wordt er op basis van de meest recente cijfers een forse stijging verwacht in de uitgaven voor 2024 en verder, bovenop de reeds begrote bedragen. Deze stijging is met name ingegeven door een nieuwe overeenkomst voor Jeugdzorgplus en een stijging van de landelijke tarieven van gecertificeerde instellingen. Vanwege het structurele karakter is dit bedrag verdubbeld. Rekening houdend met een kans van 70%, leidt dit tot een maximaal financieel gevolg van € 1,4 miljoen.

Ad 3: Hogere bijdragen gemeenschappelijke regelingen

De bijdragen aan de diverse gemeenschappelijke regelingen stijgen naar verwachting harder dan de bijdragen die in de programmabegroting 2024 en meerjarenraming 2025-2027 verwerkt zijn. Op basis van de laatste gegevens van de diverse gemeenschappelijke regelingen zien we met name stijgingen bij de Regionale uitvoeringsdienst, o.a. als gevolg van de transformatie naar een "Robuuste RUD". Het maximale risico schatten we in op € 0,8 miljoen. Vanwege het structurele karakter is dit bedrag verdubbeld. Rekening houdend met een kans van 50%, leidt dit tot een maximaal financieel gevolg van € 0,8 miljoen.

Ad 4: Tekort als gevolg van inflatie

De afgelopen periode is de inflatie wereldwijd sterk opgelopen. Het risico bestaat dat de (prijs)stijgingen hoger zijn dan waarmee in de programmabegroting rekening gehouden is. Het risico schatten we in op € 0,4 miljoen. Vanwege het structurele karakter hebben we het totale risicobedrag verdubbeld. Met een kans van 50% leidt dit tot een maximaal financieel gevolg van € 400.000.

Ad 5: Tekorten binnen gemeentelijke grondexploitaties

Het grootste risico ten aanzien van de huidige schattingen is gelegen in woningbouwcomplex Havengebied Sint-Annaland. Bij de overige complexen zijn de nog te realiseren kosten en opbrengsten beperkt en/of zijn de verwachte eindwaarden zodanig hoog dat eventuele risico's binnen het complex zijn op te vangen.

De nog te realiseren opbrengsten binnen woningbouwcomplex Havengebied Sint-Annaland bedragen € 6 miljoen, de nog te realiseren kosten € 1,3 miljoen en het verwachte resultaat op eindwaarde € 0,2 miljoen. Het grootste risico binnen dit complex betreft met name de grondprijsontwikkeling van de uitgeefbare kavels. Voor de woontorens op het Havenplateau zijn echter al verkoopovereenkomsten afgesloten. De kostenramingen voor het bouw- en woonrijp maken zijn gebaseerd op de GWW-prijzen van begin 2024.

Het maximale risico op basis van een gevoeligheidsanalyse van de grondexploitatie van Havengebied Sint-Annaland (daling uitgifteprijs met 20%) schatten we in op € 0,5 miljoen.

Beschikbare weerstandscapaciteit

Met de beschikbare weerstandscapaciteit bedoelen we de aanwezige middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten, die onverwachts en substantieel zijn, te dekken. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit.

Onder de incidentele weerstandscapaciteit (in vermogen) vallen de algemene reserve niet vrij besteedbaar. Tot de structurele weerstandscapaciteit (in de exploitatie) behoren de post onvoorzien en de onbenutte belastingcapaciteit; de riool- en afvalstoffenheffing mogen maximaal kostendekkend zijn (inclusief compensabele BTW). Omdat dit (vrijwel) het geval is, zit hierin geen ruimte om extra middelen te genereren. Voor de berekening van de onbenutte belastingcapaciteit onroerende zaakbelasting wordt het tarief volgens de norm van artikel 12 Financiële verhoudingswet gehanteerd.

De beschikbare weerstandscapaciteit is als volgt bepaald:

Beschikbare weerstandscapaciteit (in mln)	31-12-2023
<i><u>Vermogen</u></i>	
Algemene reserve niet vrij besteedbaar	36,5
<i><u>Exploitatie</u></i>	
Onbenutte belastingcapaciteit ozb	0,7
Onvoorzien	0,2
Beschikbare weerstandscapaciteit:	37,4

Kengetallen financiële positie

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) dient in het jaarverslag een verplichte basisset aan financiële kengetallen in de onderhavige paragraaf opgenomen te worden. Aan deze basisset hebben we de ratio weerstandsvermogen toegevoegd. De kengetallen geven gezamenlijk inzicht in de financiële positie.

1. Structurele exploitatieruimte

Betekenis

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte is. Daarnaast geeft dit kengetal ook aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid.

Berekeningswijze

Op basis van het overzicht "incidentele baten en lasten" kan het saldo van de structurele baten en structurele lasten worden berekend. Vervolgens wordt hierbij het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves opgeteld. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door de uitkomst te delen door de totale baten (zie artikel 17 onderdeel c van het BBV = exclusief mutaties reserves) en uit te drukken in een percentage.

Norm

In het financieel toezicht wordt de begroting van een gemeente langs de lat gelegd die geldt voor artikel 12-gemeenten. Voor het bedrag voor onvoorzien (conform het BBV artikel 8, lid 1) wordt bij artikel 12-gemeenten uitgegaan van de vuistregel van 0,6% van de som van de uitkering Gemeentefonds (algemene uitkering plus integratie- en decentralisatie-uitkeringen) en de ozb-capaciteit. Een gemeente zou in de begroting dit bedrag aan ruimte moeten ramen om structurele tegenvallers op te kunnen vangen. Uitgedrukt in een percentage van de totale baten komt dit voor ons neer op circa 0,4%. Wij zetten de structurele exploitatieruimte af tegen deze norm.

Voldoende	Structurele exploitatieruimte hoger dan 0,4%
Matig	Structurele exploitatieruimte tussen 0% en 0,4%
Onvoldoende	Structurele exploitatieruimte kleiner dan 0%

Berekening

Ultimo jaar		R2022	B2023	R2023
A	Totale structurele lasten	72.838	75.947	80.016
B	Totale structurele baten	79.624	79.727	87.549
C	Totale structurele toevoegingen aan reserves	29	32	25
D	Totale structurele onttrekkingen aan reserves	0	0	0
E	Tot. baten (excl. reservemutaties)	95.967	79.727	104.267
	Struct. exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/E x 100%	7,0%	4,7%	7,2%

Conclusie

De structurele exploitatieruimte is verbeterd. De verbetering van de exploitatieruimte ten opzichte van de primaire begroting wordt met name veroorzaakt door een hogere uitkering gemeentefonds. Deze exploitatieruimte is bij de behandeling van de kadernota 2024 (grotendeels) benut voor zowel nieuwe als bestaande beleidsopgaven. Verder zijn er budgetonderschrijdingen in structureel bestaand beleid. Deze budgetverschillen blijven naar hun aard "structureel".

2. Ratio weerstandsvermogen

Betekenis

De ratio weerstandsvermogen geeft het vermogen aan om tegenvallers op te kunnen vangen, zonder dat de continuïteit in gevaar komt.

Berekeningswijze

De ratio weerstandsvermogen wordt uitgedrukt als de verhouding tussen de beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit (risico's).

Norm

In het kader van Tholen (financieel) in balans heeft u vanaf 2020 een ratio weerstandsvermogen geformuleerd van 1,5.

Voldoende	Vanaf 1,0
Matig	Tussen 0,8 en 1,0%
Onvoldoende	Lager dan 0,8

Berekening

Ultimo jaar		R2022	B2023	R2023
A	Beschikbare weerstandscapaciteit	27.000	22.800	37.400
B	Benodigde weerstandscapaciteit (risico's)	2.900	2.500	3.200
	Ratio weerstandsvermogen (A/B)	9,3	9,1	11,7

Conclusie

De ratio weerstandsvermogen is verbeterd en voldoet ruimschoots aan de norm.

3. Solvabiliteitsratio

Betekenis

De solvabiliteitsratio geeft de mate aan waarin de gemeentelijke bezittingen zijn afbetaald (niet belast met schulden).

Berekeningswijze

De solvabiliteitsratio wordt uitgedrukt als de verhouding tussen het eigen vermogen en het balanstotaal. De solvabiliteitsratio is het spiegelbeeld van de schuldratio.

Norm

In de VNG-uitgave "Houdbare gemeentefinanciën" is aangegeven dat wanneer de solvabiliteit hoger is dan 30% dit als voldoende kan worden bestempeld en lager dan 20% als onvoldoende. In het kader van Tholen (financieel) in balans heeft uw raad als doelstelling een solvabiliteit van 20% in 2022 geformuleerd. Bij de kadernota 2022 is deze doelstelling bijgesteld naar 30% in 2030.

Voldoende	Vanaf 30%
Matig	20% tot 30%
Onvoldoende	Tot 20%

Berekening

Ultimo jaar		R2022	B2023	R2023
A	Eigen vermogen (cf. art. 42 BBV)	45.836	28.008	63.149
B	Balanstotaal	118.805	107.390	137.072
	Solvabiliteit (A/B) x 100%	39%	26%	46%

Conclusie

De solvabiliteit is wederom verbeterd. Dit komt met name door het positieve resultaat over 2023.

4a. Netto schuldquote

Betekenis

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de (netto) schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de inkomsten. De hoogte van de inkomsten bepaalt namelijk in belangrijke mate hoeveel schulden een gemeente kan dragen. Hoe hoger het inkomen des te meer schuld een gemeente kan aangaan.

Berekeningswijze

De netto schuldquote betreft de netto schuld als aandeel van de totale inkomsten (voor reservemutaties). De netto schuld wordt berekend als de som van de onderhandse leningen, overige vaste schuld, kortlopende schuld en overlopende passiva minus de langlopende uitzettingen, kortlopende (debiteuren)vorderingen en uitzettingen, liquide middelen en overlopende activa.

Norm

In de VNG-uitgave "Houdbare gemeentefinanciën" is aangegeven dat wanneer de schuld lager is dan de jaaromzet (< 100%) dit als voldoende kan worden bestempeld en boven de 130% als onvoldoende. Omgerekend komt dit laatste percentage ongeveer overeen met het Europese schuldplafond van 60% van het bbp.

Voldoende	Tot 100%
Matig	100% tot 130%
Onvoldoende	Vanaf 130%

Berekening

Ultimo jaar	R2022	B2023	R2023
A Vaste schulden (cf. art. 46 BBV)	55.715	51.578	52.058
B Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	3.012	15.799	5.755
C Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	4.744	5.167	6.404
D Financiële activa (cf. art. 36 lid d, e en f)	2.763	2.763	2.763
E Uitzettingen < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	30.739	8.057	39.404
F Liquide middelen (cf. art. 40 BBV)	1.246	101	417
G Overlopende activa (cf. art. 40a BBV)	6.503	998	2.127
H Tot. baten (excl. reservemutaties)	95.967	79.727	104.267
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/Hx100%	23%	76%	19%

Conclusie

De netto schuldquote is in lijn met voorgaand jaar. Ten opzichte van de primaire begroting 2023 is deze echter sterk verbeterd. Dit komt met name door een toename van de totale baten als gevolg van diverse (incidentele) voordelen. De verbetering wordt tevens veroorzaakt door de toename van de uitzettingen in 's Rijks schatkist.

4b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen

Betekenis

Een gemeente met veel verstrekte leningen heeft normaliter veel schulden, welke onder normale omstandigheden niet op de begroting drukken. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen, wordt de netto schuldquote hieronder gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen. Op deze manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast.

Berekeningswijze

De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen (zie artikel 36 lid b en c BBV).

Norm

Zie 4a.

Berekening

Ultimo jaar		R2022	B2023	R2023
A	Vaste schulden (cf. art. 46 BBV)	55.715	51.578	52.058
B	Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	3.012	15.799	5.755
C	Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	4.744	5.167	6.404
D	Financiële activa (cf. art. 36 lid b, c, d, e en f)	6.119	8.801	5.333
E	Uitzettingen < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	30.739	8.057	39.404
F	Liquide middelen (cf. art. 40 BBV)	1.246	101	417
G	Overlopende activa (cf. art. 40a BBV)	6.503	998	2.127
H	Tot. baten (excl. reservemutaties)	95.967	79.727	104.267
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/Hx100%	20%	65%	16%

De gemeente Tholen heeft voor € 0,9 miljoen doorgeleend aan verbonden partijen. Verder is voor € 1,6 miljoen aan startersleningen en leningen voor duurzame particuliere woningverbetering verstrekt.

5. Kengetal grondexploitatie

Betekenis

Het kengetal grondexploitatie geeft aan welk deel van de netto-schuldquote veroorzaakt wordt door de grondexploitatie. Een gemeente met veel grondvoorraden heeft normaliter veel schulden, welke bij normale marktomstandigheden niet op de begroting drukken. Als de markt tegenzit, gaat dit echter niet meer op. Een gemeente met veel grondvoorraden kan dan een probleem krijgen vanwege de schulden die voor de aanschaf zijn aangegaan. De afgelopen jaren is gebleken dat de grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente.

Berekeningswijze

Voor de berekening van het kengetal wordt de bouwgrond in exploitatie gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting of jaarstukken (exclusief mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage.

Norm

Een norm voor het kengetal grondexploitatie is lastig te bepalen. De boekwaarde van de voorraad grond zegt namelijk niets over de relatie tussen de vraag naar en aanbod van bouwgrond. Om deze reden is er geen norm verbonden aan het kengetal grondexploitatie. De boekwaarde van de gronden geeft wel aan of een gemeente veel middelen heeft gestopt in haar grondexploitatie.

Berekening

Ultimo jaar		R2022	B2023	R2023
A	Vorraden bouwgrond in exploitatie	3.207	-2.248	11.125
B	Tot. baten (excl. reservemutaties)	95.967	79.727	104.267
	Grondexploitatie A/B x 100%	3%	-3%	11%

Conclusie

Het kengetal is sterk verbeterd. Dit komt allereerst door een toename van de totale baten als gevolg van diverse (incidentele) voordelen. De verbetering wordt tevens veroorzaakt door een hogere boekwaarde, met name als gevolg van de realisatie van de derde aansluiting van Tholen.

6. Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouden

Betekenis

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het COELO publiceert deze lasten ieder jaar in de "Atlas van de lokale lasten". Onder de woonlasten worden verstaan de ozb, de rioolheffing en afvalstoffenheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente.

Berekeningswijze

De belastingcapaciteit van gemeenten wordt daarom berekend door de totale woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar t te vergelijken met het landelijk gemiddelde in jaar t-1 en uit te drukken in een percentage.

Norm

De gemeentelijke woonlasten zijn begrensd op het landelijk gemiddelde.

Berekening

De (ongewogen) gemiddelde woonlasten van gemeenten in 2023, op basis van de cijfers van het COELO, bedragen € 944. Het gemiddelde voor de jaren 2021 en 2022 is respectievelijk € 811 en € 904.

Ultimo jaar		R2022	B2023	R2022
A	Ozb-lasten voor gezin bij gem. WOZ-waarde	310	316	319
B	Rioolheffing voor gezin	206	206	206
C	Afvalstoffenheffing voor gezin	276	277	277
D	Tot. woonlasten voor gezin (A+B+C)	792	799	802
E	Woonlasten landelijk gemiddelde voor gezin (t-1)	811	904	904
	Woonlasten t.o.v. landelijk gem. (D/E) x 100%	98%	88%	89%

Conclusie

De totale woonlasten bevinden zich onder het landelijk gemiddelde van t-1.

Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

Algemeen

De gemeente Tholen is ruim 25.000 hectare groot. Een groot deel daarvan bestaat uit openbare ruimte. Deze openbare ruimte bevat o.a. wegen, riolering, groen, water, havens en openbare gebouwen. Alle in deze openbare ruimte aanwezige kapitaalgoederen dienen onderhouden te worden. In deze paragraaf worden de kaders geschetst voor het onderhoud aan deze kapitaalgoederen. De lasten hiervan zijn terug te vinden in het programma “Verkeer en Vervoer”, “Sport, Cultuur en Recreatie” en “Volksgezondheid en Milieu”. Voor het onderhoud aan de kapitaalgoederen zijn de volgende beleidsplannen vastgesteld:

Beleidsplan	Vastst. raad	Herziening plan	Onderhoudsniveau ¹⁾	Achterst. onderhoud
Wegen	2018	2024	Niveau B (basis) ¹⁾	<1%
Openb. verlichting	2018	2024	o.b.v. stabiliteitsmetingen	<3%
Groen	2018	2024	Niveau A t/m C ²⁾	<1%
Water	2022	2027	Goed	<2%
Riolering	2022	2027	Cf klassen bij funct. eisen	<1%
Gebouwen	2018	2024	Conditie 3 (redelijk)	<1%
Havens	2018	2024	Redelijk	<1%

- 1) Maximaal 10% van het areaal in niveau C (matig) kan zonder extra kosten in stand kan worden gehouden. Stijgt het percentage areaal in niveau C boven de 10%, dan stijgen de kosten. Bij onderhoudsniveau D (slecht) is sprake van achterstallig onderhoud;
- 2) Sinds 2016 is het onderhoudsniveau als volgt: randzones niveau C (laag), begraafplaatsen niveau A (hoog), overig niveau B (basis);

In de raadsvergadering van 6 december 2018 zijn de beleidsplannen voor havens, groen, wegen, openbare verlichting en gebouwen voor de periode 2019 – 2023 vastgesteld. Tevens heeft u in deze vergadering een plan van aanpak voor een integrale visie openbare ruimte vastgesteld. Dit plan van aanpak moet leiden tot een integrale missie en visie op de openbare ruimte. In de missie en visie spreken we af wat onze ambitie is hoe we met de openbare ruimte om willen gaan op het gebied van inrichting, gebruik en beheer. De wensen van de gebruikers van de openbare ruimte, onze burgers, bezoekers en bedrijven, vormen daarbij het uitgangspunt. Natuurlijk binnen de financiële kaders en met onze gemeentelijke verantwoordelijkheid voor het gemeenschappelijke belang en duurzaam beheer van kapitaalgoederen. Inmiddels lopen ook trajecten voor de Omgevingsvisie en een Inspiratievisie Tholen 2040 waarvoor onze burgers en bedrijven geraadpleegd worden. De missie en visie op de openbare ruimte bezien we nu in samenhang met deze andere twee visies.

Voor het meerjarig onderhoud van de kapitaalgoederen wegen en havens zijn per einde boekjaar voorzieningen aanwezig. Voor de riolering is een spaar- en egalisatievoorziening beschikbaar.

Wegen

Beleidskader

Het beleidsplan wegen 2019-2023 is vastgesteld in uw raad op 6 december 2018. In dit beleidsplan zijn de uitgangspunten uit het bestaande beleidsplan uit 2011 geactualiseerd. Ook is beleid opgenomen met betrekking tot het onderhoud aan civieltechnische kunstwerken. In het beleidsplan is geformuleerd hoe we de komende jaren verder willen gaan (strategie met operationele doelstellingen). Enkele punten daaruit zijn:

- Waar mogelijk onderhoud aan wegen integraal afstemmen met andere disciplines (met aandacht voor de grote transities: klimaat, participatie, veranderende mobiliteit, enz.) en nutsbedrijven om het aantal interventies in de openbare ruimte te beperken;
- Toepassen van materialen die bij voorkeur volledig recyclebaar zijn en een lange levensduur hebben;
- Bij onkruidbestrijding streven om centrum-, havengebieden en ontsluitingswegen te beheren op kwaliteitsniveau A, openbaar gebied grenzend aan particulier eigendom op C-niveau en overig gebieden op B-niveau. Tevens toepassing van preventieve maatregelen;
- Uitgaan van instandhouding/onderhoud en rehabilitatie uitstellen;
- Aandacht voor voet- en fietspaden rondom voorzieningen (relatie met integrale huisvestingsplannen).

Op 18 april 2024 heeft uw raad het nieuwe beleidsplan 2024-2028 vastgesteld.

Voor de jaren 2023 tot en met 2025 heeft uw raad middelen beschikbaar gesteld om te streven het onderhoudsniveau in centra en hotspots via integrale beelddouchouwen te verhogen van niveau B naar niveau A.

Financieel overzicht

De lasten na aftrek van bijdragen derden over 2023 bedragen € 3.373.000 (tegenover € 3.280.000 in 2022), wat € 348.000 lager is dan begroot. Voor een analyse van het verschil tussen de begroting en jaarrekening 2023 verwijzen wij u naar het programma verkeer en vervoer van de jaarrekening.

Voor meerjarig onderhoud was in 2023 na wijziging een bedrag geraamd van € 237.018 (inclusief € 40.465 onderhoud kunstwerken), terwijl in werkelijkheid € 261.730 is uitgegeven. Dit heeft een beperkt nadeel tot gevolg van € 24.712. Het verloop van de voorziening ziet er als volgt uit:

		Rek. 2022	Begr. 2023	Rek. 2023
A	Stand 1-1	€ 1.231.271	€ 1.325.990	€ 1.325.990
B	Structurele storting	€ 681.000	€ 671.000	€ 671.000
C	Aanwending	€ 586.281	€ 237.018	€ 261.730
	Stand per 31-12 (A+B-C)	€ 1.325.990	€ 1.759.972	€ 1.735.260

Openbare verlichting

Beleidskader

Het beleidsplan openbare verlichting is vastgesteld in de raadsvergadering van 6 december 2018. Het plan beschrijft het toepassingsgebied, stelt de kaders en inhoud van het vakgebied en beschrijft de onderhoudsmethodiek en de ermee gepaard gaande financiële lasten.

Op 18 april 2024 heeft uw raad het nieuwe beleidsplan 2024-2028 vastgesteld.

Financieel overzicht:

De lasten na aftrek van bijdragen derden van de openbare verlichting over 2023 bedragen € 359.000 (2022: € 307.000), terwijl in de begroting een bedrag van € 329.000 was geraamd. Op het taakveld ontstaat per saldo een nadeel van € 30.000. Dit komt vooral door hogere energielasten. De hogere onderhoudskosten betreffen voornamelijk schadegevallen die door derden zijn vergoed.

De op grond van het beleidsplan openbare verlichting uit te voeren werkzaamheden bestaan met name uit jaarlijks onderhoud (preventief en correctief) en uit vervangen van masten en armaturen. Groot (planbaar) onderhoud vindt niet of nauwelijks plaats. Op grond van het BBV is het niet toegestaan om voor deze uitgaven een voorziening te vormen. Om deze reden is in 2023 besloten om de voorziening openbare verlichting op te heffen en alle onderhoudskosten als klein onderhoud aan te merken.

Het verloop van de voorziening ziet er als volgt uit:

		Rek. 2022	Begr. 2023	Rek. 2023
A	Stand 1-1	€ 83.349	€ 49.931	€ 49.931
B	Structurele storting	€ 117.500	€ 0	€ 0
C	Aanwending	€ 150.918	€ 49.931	€ 49.931
	Stand per 31-12 (A+B-C)	€ 49.931	€ 0	€ 0

Openbaar groen

Beleidskader

Ook het Groenplan is vastgesteld in de raadsvergadering van 6 december 2018. Het plan omschrijft diverse waarden van groen, zoals lucht(kwaliteit), het dempen van de gevolgen van klimaatverandering, de rust die groen geeft, dat groen uitnodigt tot bewegen, lagere gezondheidskosten en minder vandalisme. Naast deze algemene waarden van groen heeft een specifieke groen inrichting ook specifieke functies, zoals recreatie, speelgelegenheid, sport, afscherming, verkeersbegeleiding, voedselbron en nest- en schuilgelegenheid voor dieren. Om de verschillende waarden en functies van het groen ook in de toekomst te kunnen garanderen moet het groen onderhouden worden. Daarnaast is er een visie nodig voor de ontwikkeling van groene structuren en om in te spelen op ontwikkelingen. Kort samengevat is deze visie: "*Het behouden en ontwikkelen van een robuuste groenstructuur die de waarden van groen versterkt*".

Daarmee willen we:

- Het openbaar groen duurzaam in stand houden;
- Ons aanpassen aan de gevolgen van klimaatverandering;
- De biodiversiteit vergroten (en daarmee ook belevingswaarde);
- Zo robuust mogelijke groenstructuren realiseren;
- De waarden van groen versterken.

Op 18 april 2024 heeft uw raad het nieuwe beleidsplan 2024-2028 vastgesteld.

Financieel overzicht:

De lasten na aftrek van bijdragen derden openbaar groen over 2023 bedragen € 1.375.000 (tegenover € 1.217.000 in 2022). Op het taakveld ontstaat ten opzichte van de begroting een nadeel van afgerond € 62.000. Dit komt met door het verwijderen en nieuw aanplanten van bomen en andere beplantingen, inclusief nazorg.

Vijvers en waterlopen

Beleidskader

In het kader van het project "Beheer en Onderhoud in Bebouwd gebied" (BOB) is in 2017 met het waterschap Scheldestromen een bestuurlijke overeenkomst gesloten (onderhoud oppervlaktewateren binnen bebouwd gebied). Het baggerwerk wordt in overleg met de gemeente door het waterschap uitgevoerd, terwijl het maaiwerk in overleg met het waterschap door de gemeente wordt uitgevoerd.

In uw raad van 8 december 2022 is het Water- en Rioleringsprogramma (WRP) gemeente Tholen 2023-2027. De uitvoering van de hierin opgenomen maatregelen bestrijken een periode van 5 jaar (2023-2027).

Financieel overzicht:

Op het taakveld vijvers en waterlopen bedragen de lasten na aftrek van bijdragen derden € 114.000 (2022: € 171.000). In de begroting was een bedrag opgenomen van € 129.500, waardoor op het taakveld een voordeel ontstaat van bijna € 15.000. Dit komt met name doordat de bagger(verwerking) kosten zijn meegevallen in 2023.

Riolering

Beleidskader

In uw raad van 8 december 2022 is het Water- en Rioleringsprogramma (WRP) gemeente Tholen 2023-2027. De uitvoering van de hierin opgenomen maatregelen bestrijken een periode van 5 jaar (2023-2027).

Financieel overzicht:

		Rek. 2022	Begr. 2023	Rek. 2023
A	Inzet capaciteit	€ 263.584	€ 250.300	€ 272.492
B	Regulier onderhoud	€ 657.008	€ 707.300	€ 566.699
C	Storting spaarvoorziening	€ 1.089.000	€ 1.078.000	€ 1.078.000
D	Totale lasten (A t/m C)	€ 2.009.592	€ 2.035.600	€ 1.917.191
E	Rioolheffing	€ 2.472.143	€ 2.481.000	€ 2.509.946
F	Vergoedingen	€ 25.898	€ 65.000	€ 24.976
G	Mutatie voorziening riolering	-€ 11.701	€ 11.000	-€ 78.578
H	Voordeel exploitatie/comp. Btw (D-E-F-G)	-€ 476.748	-€ 521.400	-€ 539.153

De storting in de spaarvoorziening is gelijk aan de raming, te weten € 1.078.000. Rekening houdend met een aanwending van € 1.475.557 als gevolg van de dit jaar gerealiseerde vervangings- en verbeteringsinvesteringen komt de spaarvoorziening ultimo 2023 uit op € 1.349.036. Het geringe verschil tussen de begrote en gerealiseerde vervangings- en verbeteringsinvesteringen wordt veroorzaakt door altijd aanwezige fluctuaties over de jaren heen.

Het verloop van de spaarvoorziening riolering is als volgt:

		Rek. 2022	Begr. 2023	Rek. 2023
A	Stand 1-1	€ 1.457.848	€ 1.746.593	€ 1.746.593
B	Structurele storting	€ 1.089.000	€ 1.078.000	€ 1.078.000
C	Aanwending	€ 800.255	€ 1.419.231	€ 1.475.557
	Stand per 31-12 (A+B-C)	€ 1.746.593	€ 1.405.362	€ 1.349.036

Het verloop van de voorziening voor bekleemde middelen van derden met een specifieke aanwendingsrichting (op grond van artikel 44 lid 2 BBV) ziet er als volgt uit:

		Rek. 2022	Begr. 2023	Rek. 2023
A	Stand 1-1	€ 355.022	€ 366.723	€ 366.723
B	Mutatie	-€ 11.701	€ 11.000	-€ 78.578
	Stand per 31-12 (A-B)	€ 366.723	€ 355.723	€ 445.301

Per saldo heeft in plaats van een aanwending van € 11.000 een storting van € 78.578 plaatsgevonden in deze egalisatievoorziening.

Gebouwen

Beleidskader

Het beleidsplan gebouwenbeheer is vastgesteld in uw raad van 6 december 2018. Het beleidsplan voorziet in de volgende kaders:

- Indeling van de gemeentelijke gebouwen en objecten in rubrieken;
- De te handhaven technische conditie per object;
- De toe te passen werkmethode zijnde het conditie afhankelijk onderhoud (NEN 2767);
- De financiële meerjarenplanning 2018-2027, waarbij rekening is gehouden met een bezuiniging van 10%.

Gedurende het boekjaar 2022 is er een tekort ontstaan in de voorziening onderhoud gebouwen. Dit negatieve saldo is bij het opstellen van de jaarrekening 2022 gecorrigeerd door middel van een eenmalige toevoeging ten laste van de exploitatie. In 2023 is gestart met het actualiseren van het beleidsplan voor gebouwenbeheer. Bij deze actualisatie worden de verplichtingen en mogelijkheden met betrekking tot het verduurzamen van gebouwen meegenomen. Het geactualiseerde beleidsplan, samen met de mogelijkheden voor verduurzaming, wordt in 2024 aan uw raad voorgelegd. Op basis van voorgaande zijn alle onderhoudskosten in 2023 direct ten laste van de exploitatie gebracht.

Financieel overzicht

Voor het totale onderhoud was in 2023, na tussentijdse aanpassing van de begroting, een bedrag geraamd van ongeveer € 835.000, terwijl in werkelijkheid ongeveer € 950.000 is uitgegeven. Het nadelige verschil van € 115.000 wordt voornamelijk veroorzaakt door een benodigde renovatie van het uurwerk van de kerktoren te Sint-Maartensdijk en aanpassingen aan waterleidingen in diverse gebouwen in het kader van legionella beheersing.

Havens

Beleidskader

Het beleidsplan Beheer en Onderhoud Havens 2019-2023 is vastgesteld in uw raad van 6 december 2018 en zal onderdeel uit gaan maken van het overkoepelende integraal Beleidsplan Openbare Ruimte. Tegelijkertijd is overgegaan tot opheffing van de (vier) afzonderlijke voorzieningen onderhoud havens en besloten tot de vorming van één voorziening "meerjarig onderhoud havens en aanlegsteigers gemeente Tholen" ten behoeve van de uitvoering van het totale geactualiseerde meerjarig-onderhoudsprogramma.

Op 18 april 2024 heeft uw raad het nieuwe beleidsplan 2024-2028 vastgesteld.

Financieel overzicht

		Rek. 2022	Begr. 2023	Rek. 2023
A	Sint-Annaland	€ 28.230	€ 0	€ 1.553
B	Stavenisse	€ 35.417	€ 10.900	€ 12.295
C	Tholen	€ 5.352	€ 0	€ 15.940
D	Sint Philipsland	€ 0	€ 0	€ 621
E	Gorishoek (aanlegsteiger)	€ 225	€ 8.700	€ 5.401
F	AJP (aanlegsteiger)	€ 9.697	€ 0	€ 310
Totaal		€ 78.921	€ 19.600	€ 36.120

Voor meerjarig onderhoud was in 2023 een bedrag geraamd van € 19.600, terwijl in werkelijkheid € 36.120 is uitgegeven. Dit wordt met name veroorzaakt door de uitgaven voor de rolbrug in Tholen. De uitgaven voor de kritische onderdelen zijn op advies van de leverancier een jaar eerder gedaan.

Het verloop van de egalisatievoorziening voor groot onderhoud aan de havens zien er als volgt uit:

	Sint-A'land	Stavenisse	Tholen	Sint Ph'land	Gorishoek	AJP	Totaal
Stand 1 jan	€ 74.196	€ 62.098	€ 256.955	€ 21.436	-€ 1.639	€ 4.412	€ 417.458
Storting	€ 8.300	€ 17.200	€ 14.400	€ 5.600	€ 5.600	€ 3.550	€ 54.650
Aanwending	€ 1.553	€ 12.295	€ 15.940	€ 621	€ 5.401	€ 310	€ 36.120
Stand 31 dec	€ 80.943	€ 67.003	€ 255.415	€ 26.415	-€ 1.440	€ 7.652	€ 435.988

Paragraaf Bedrijfsvoering

Algemeen

In deze paragraaf komen aan de orde Personeel & Organisatie, Concerncontrol, Informatisering & Automatisering, en Facilitaire Zaken.

Personeel & Organisatie

199,2 FTE in dienst

Op 31 december 2023 waren er 199,2 fte's in dienst. Verder waren op 31 december 2023 5,3 fte's niet ingevuld, onder meer vanwege vacatures.

230 medewerkers

De bovengenoemde formatie werd op 31 december 2023 ingevuld door 230 medewerkers. Bij een stijgende formatie hebben we te maken met een groeiend aantal medewerkers. Het aantal mannelijke medewerkers is licht gestegen ten opzichte van het aantal vrouwelijke medewerkers. Het aantal fulltime medewerkers is gestegen ten opzichte van de parttime medewerkers.

	2023	2022	2021
Man:	110 (48%)	101 (46%)	100 (48%)
Vrouw:	120 (52%)	119 (54%)	109 (52%)
Fulltime:	123 (53,5%)	109 (49,5%)	112 (54%)
Parttime:	107 (46,5%)	111 (50,5%)	97 (46%)
Gemiddelde leeftijd	46,0	46,9	47,2
Uitstroom	19	12	18
Instroom	29	23	27

De gemiddelde leeftijd van onze medewerkers is in 2023 gedaald met 0,9 jaar, wat betekent dat de instroom van personeel jonger is dan de uitstroom.

Generatiepact

Eind december 2022 namen 17 personen deel aan het generatiepact (GP). In het jaar 2023 zijn daarvan 5 personen uitgestroomd en zijn 4 medewerkers gestart met GP. Eind december 2023 namen zodoende 16 medewerkers deel aan het GP. De generatiepactregeling houdt in dat medewerkers maximaal 10 jaar voor hun pensioengerechtigde leeftijd minder gaan werken tegen gunstige voorwaarden: 80% werken tegen 90% salaris, met behoud van 100% pensioenopbouw. Daardoor ontstaat ruimte in de formatie die we invullen met jongere medewerkers. Het generatiepact dient twee doelen: (1) oudere medewerkers blijven inzetbaar en halen op een prettige manier de pensioengerechtigde leeftijd en (2) de organisatie bouwt aan een toekomstbestendig personeelsbestand, waarbij opgebouwde ervaring geleidelijk wordt vervangen en jong elan de ruimte krijgt om te groeien en te ontwikkelen.

Verzuim door ziekte: 4,7%

Dit verzuimcijfer is exclusief zwangerschaps- en bevallingsverlof. Het verzuimpercentage is ten opzichte van 2022 met 0,8% gestegen. Deze stijging is het gevolg van meerdere langdurige zieke medewerkers. Gemiddeld meldde een medewerker zich 1 keer ziek in 2023. Ten opzichte van 2022 is het aantal meldingen licht gedaald.

Concerncontrol

Interne controle

Verbijzonderde Interne controle is uitgevoerd conform het door het college vastgestelde Interne Controleplan. De bevindingen van de interne controle zijn door de accountant betrokken bij de controle van deze jaarrekening. Uit de managementletter 2023 blijkt dat de processen in de basis op orde zijn en dat primaire functiescheiding voldoende is ingeregeld. Op onderdelen zijn de interne beheersingsmaatregelen in het proces nog onvoldoende geborgd of onvoldoende zichtbaar. In deze laatste situatie kan achteraf niet vastgesteld worden of de afgesproken procedures en interne controles wel hebben bestaan en gewerkt. Dit wil overigens niet zeggen dat ze niet hebben plaatsgevonden. Dit wordt onder andere opgevangen door de uitvoering van verbijzonderde interne controle. Processen met belangrijke aandachtspunten blijven (1) inkopen en (2) uitkeringen binnen het sociaal domein. Verder zijn in de managementletter diverse aanbevelingen gegeven om de interne beheersing te kunnen verbeteren. Per punt heeft het college aangegeven welke actie daarop volgt. De managementletter is in januari ter kennisname aan de raad aangeboden.

Rechtmatigheidsverantwoording

Met ingang van het verslagjaar 2023 stelt ons college zelf de rechtmatigheidsverantwoording op. Hiermee leggen we als gemeente zelfstandig verantwoording af over de naleving van geldende wet- en regelgeving bij de totstandkoming van de baten en lasten, alsmede balansmutaties in de jaarrekening. De accountant geeft dus geen oordeel meer over de rechtmatigheid. Wel toetst de accountant of de verantwoording die het college aflegt getrouw is. De rechtmatigheidsverantwoording over verslagjaar 2023 is opgenomen onder de toelichting op het overzicht van baten en lasten.

Op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met uw raad hebben we hieronder aanvullende informatie opgenomen over afwijkingen, welke individueel de rapportagegrens van € 100.000 overschrijden en niet binnen het vooraf vastgestelde beleid passen.

Begrotingscriterium

De totale omvang van de begrotingsonrechtmatigheden bedraagt conform de rechtmatigheidsverantwoording € 1.232.608. Hiervan past € 1.192.745 binnen het vooraf door uw raad vastgestelde beleid, waardoor deze afwijkingen als acceptabel zijn aangemerkt. Deze afwijkingen zijn nader toegelicht bij de diverse programma's. Er resteren geen begrotingsafwijkingen, welke individueel de vastgestelde rapportagegrens (€ 100.000) overschrijden.

Voorwaardencriterium

Ten aanzien van het voorwaardencriterium zijn een viertal inkopen voor een totaalbedrag van € 466.260 ten onrechte niet Europees aanbesteed. Hieronder is voor de twee afwijkingen, welke individueel de vastgestelde rapportagegrens van € 100.000 overschrijden, een nadere toelichting gegeven.

- Stichting Tholen Beter Bekend – rechtmatigheidsafwijking € 125.175. In 2016 tot 2019 heeft voor de uitvoering van de bestuursopdracht acquisitie inhuur van derden plaatsgevonden. Vanaf 2020, bij de voorzetting van de bestuursopdracht, worden deze diensten van de Stichting afgenomen. Over een periode van vier jaar bezien overschrijdt de totale opdrachtwaarde de Europese aanbestedingsgrens voor diensten (€ 215.000). In de loop van 2023 is geconstateerd dat er waarschijnlijk sprake was van een onrechtmatigheid. Er is geanalyseerd hoe dit is ontstaan en hoe dit in de toekomst voorkomen kan worden. Een oplossing voor de casus bleek echter niet makkelijk voorhanden. Uw raad is op dat moment nog niet geïnformeerd. Het gesprek tussen ons college en uw raad omtrent onrechtmatigheden is een ontwikkelpunt voor 2024.

Om de opties beter in beeld te krijgen is afgesproken om een belronde te doen bij omliggende gemeenten, die ook een promotiestichting hebben. We hopen hierdoor meer zicht te krijgen op de problematiek en hoe de onrechtmatigheid te voorkomen is. Op basis van de resultaten zullen stappen genomen worden om de onrechtmatigheid in toekomstige jaren te voorkomen.

- Inhuur groen – rechtmatigheidsafwijking € 248.020. Deze onrechtmatigheidsafwijking is in 2023 opgemerkt. Het uitbestede groenonderhoud is verdeeld over een twaalfstal hoveniers. Per lokale hovenier voldoet de opdracht aan alle gestelde eisen. Het splitsen van soortgelijke diensten is echter niet toegestaan als de opdrachtwaarde de Europese aanbestedingsgrens voor diensten (€ 215.000 over 4 jaar) overschrijdt. Volgens de Aanbestedingswet moeten deze worden samengevoegd en moet de totale opdracht vervolgens Europees aanbesteed worden.

Na constatering van de onrechtmatigheid is de casus op 4 juli 2023 aan ons college voorgelegd. Hierbij zijn de voordelen van het inhuren van lokale hoveniers en de risico's van het niet Europees aanbesteden toegelicht. Ons college heeft op dat moment besloten om, na afweging van alle voor- en nadelen, de huidige werkwijze (met inhuur van lokale hoveniers) voorlopig voort te zetten. Uw raad is op dat moment niet actief geïnformeerd. Het gesprek tussen ons college en uw raad omtrent onrechtmatigheden is een ontwikkelpunt voor 2024.

In 2024 zullen we nader onderzoeken of er bij deze casus mogelijk toch sprake is van meerdere CPV-codes. Bij andere casussen wordt vooraf extra aandacht besteed aan mogelijke splitsing van opdrachten door gebruik te maken van de advieswerkzaamheden vanuit het inkoopbureau.

M&O-criterium

Om misbruik en oneigenlijk gebruik van overheidsmiddelen te voorkomen zijn beheersmaatregelen nodig die functioneren. Het gaat er bij het M&O-criterium om dat in de organisatie effectieve maatregelen zijn getroffen om misbruik te voorkomen, dan wel op te sporen. Dat de vigerende wet- en regelgeving duidelijk is, aangepast is aan actuele omstandigheden en te handhaven is. Om dit te bewerkstelligen is een mix van maatregelen nodig. Een mogelijk uitgangspunt hiervoor is het opstellen van een nota M&O, maar dit is geen verplichting. Er is binnen de gemeente gekozen om geen overkoepelende nota M&O op te stellen, maar maatregelen ter voorkoming van misbruik en oneigenlijk gebruik in te bedden in werkprocessen. Hieruit zijn geen bevindingen naar voren gekomen.

Informatisering en automatisering

Informatiebeleid

Het informatiebeleid is in 2017 vastgesteld door ons college en MT. In het beleid zijn de strategische kaders geschetst voor de ontwikkeling van de informatievoorziening. Het informatiebeleid helpt bij het sturen en beheersen van de informatievoorziening. De eerste kaders zijn geschetst voor een nieuw informatiebeleid 2024-2028.

ICT

In 2023 is een kwartiermaker geworven om de regionale samenwerking op informatievoorziening vorm te geven en toekomstbestendig te maken. De uitvoering hiervan beslaat 2024 tot en met 2025. Door samen te werken verminderen we personele kwetsbaarheid en benutten we de aanwezige expertise in de regio optimaal. Ook kunnen we veranderingen samen efficiënter uitvoeren. De voorbereidingen voor de vervanging van de huidige werkplek zijn in gang gezet.

Dienstverlening

We hebben de ambitie gesteld om te komen “van een 6,4 naar een 8” voor onze dienstverlening. Om deze doelstelling te kunnen meten vragen we de inwoners direct de dienstverlening te beoordelen. Ontwikkelpunten kunnen we daardoor gelijk inzichtelijk maken en oppakken. De herijking van onze dienstverleningsvisie nader de afronding.

Informatiebeveiliging en Privacy

Informatiebeveiliging

In 2023 is verder invulling gegeven aan het normenkader voor de informatiebeveiliging, de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Als antwoord op de toenemende (digitale) dreigingen zijn de veiligheidsmaatregelen, gericht op het verhogen van de (digitale) weerbaarheid tegen onder andere (internationale) cyberaanvallen en ongewenste digitale toegang tot informatiesystemen, uitgebreid en verder geconfigureerd. In de praktijk zorgt dat ervoor dat ‘vreemd en afwijkend’ gedrag op de infrastructuur sneller wordt opgemerkt en dat de toegangsdrempels voor criminelen zijn verhoogd, zonder dat dit te grote drempels opwerpt voor de werkbaarheid en dienstverlening van de organisatie en burgers.

Er is intensief samengewerkt met ICT-WBW bij het verder harmoniseren van het tactisch- en strategisch informatiebeveiligingsbeleid. Er zijn daarbij stappen gezet voor gezamenlijke gestandaardiseerde oplossingen zoals een Security Information & Event Management (SIEM) en Security Operations Center (SOC) via de Gemeentelijke Gemeenschappelijke Infrastructuur (GGI-Veilig), voor actieve netwerkmonitoring.

Er is door bestuur en lijnmanagement getraind op een cybercrisis waarbij de grenzen zijn opgezocht van de integrale veiligheid. Met als doel kwetsbare onderdelen te ontdekken en de bestaande crisisorganisatie te betrekken en voor te bereiden op eventuele toekomstige cyberaanvallen met een bredere impact dan alleen operationele verstoring van informatiesystemen. In 2023 zijn stappen gezet voor de verdere verbetering en verhoging van het informatieveiligheidsbewustzijn bij alle medewerkers en de doorontwikkeling van het Informatie Security Management System (ISMS).

Privacy

In oktober 2023 is een memo ter besluitvorming aangeboden aan het college waarin uiteen werd gezet welke acties tot dan toe waren uitgevoerd n.a.v. het jaarplan Privacy 2023. Uit deze memo kwam naar voren dat er al veel voortgang geboekt was met het proces voor het afhandelen van incidenten en het versterken van de personele bezetting. De overige punten, waaronder het bijwerken van het verwerkingsregister en het opstellen van een communicatiestrategie stonden destijds nog open. Deze taken zijn inmiddels ook afgerond.

Het up-to-date houden van het register van verwerkingen is een wettelijke verplichting die nog wel aandacht vereist.

In 2023 zijn verschillende privacy toetsen (data protection impact assessments (DPIA) uitgevoerd voor nieuwe persoonsgegevensverwerkingen. DPIA's helpen de privacy van betrokkenen te waarborgen vanaf de start van de gegevensverwerkingen en vast te leggen hoe zij dat doet. In 2023 is onder andere een DPIA uitgevoerd i.v.m. cameratoezicht. Daarnaast zijn twee bestaande DPIA's bijgewerkt.

Doorlopend zijn in 2023 acties ondernomen om het bewustzijn van privacy risico's te vergroten bij medewerkers van gemeente Tholen. Er zijn phishingtests uitgevoerd, waarbij medewerkers bij wijze van test een door de organisatie opgestelde phishingmail ontvangen, om te toetsen of zij deze als phishing mail herkennen. Daarnaast zijn periodiek berichten t.b.v. bewustwording gepubliceerd op intranet. We onderzoeken hoe dit op te nemen in een structureel leerprogramma waarbij alle medewerkers continu kennis m.b.t. privacy kunnen verbeteren.

Huisvesting & Services

In 2023 hebben o.a. de volgende werkzaamheden plaatsgevonden:

- Vervanging koffieautomaten contract met een nieuwe leverancier;
- Vrijkomende ruimte Rabobank aansluiten op alarmzoning en toegang systeem gemeente Tholen;
- Concreet maken invulling Veiligheidsplein en verdere uitwerking hiervan;
- Aanpassen/optimaliseren van 2 vergaderruimtes zoals bedoeld in het kantoorconcept;
- Vervanging tapijt diverse ruimtes door interne verhuizingen (2 zuid) en slijtage huidig tapijt (fractie);
- Vervolg vervanging vaste bureaus voor zit/sta bureaus;
- Vertrek huurder Simester. Er is een huurder vertrokken en een bestaande huurder heeft deze ruimte overgenomen;
- Realisatie AV-installatie Raadzaal;
- Organisatie concert The Flood 1953;
- Aanbesteding thuiswerkplekken en inrichting uitgifte/beheerplan;
- Realisatie buiten zonwering Raadzaal;
- Realisatie zonwering lichtstraat atrium (budget publiekszaken);
- Invoeren van gescheiden afvalstromen in de organisatie;
- De bestaande servicepunten voorzien van vaatwassers ter voorbereiding van de afwasbare koffiebekers;
- Voorbereiding en aanschaf afwasbare koffiebekers;
- Onderzoek vervanging hard- en software kassasysteem bedrijfsrestaurant;
- Onderzoek FMIS systeem (Facility2) ter ondersteuning en of vervanging van het reserveringssysteem, inventaris, en beheerplan.

Informatiebeheer

Afgelopen jaar hebben enkele medewerkers het cluster Documentaire Informatievoorziening (DIV) verlaten en heeft tijdelijke inhuur plaatsgevonden met het oog op een andere invulling van de opengevallen functies. Deze inhuur is gestart met een kwaliteitsslag binnen DIV. Men heeft ook een begin gemaakt met een archiefinspectie op basis van de Kritische Prestatie Indicatoren (KPI).

Daarnaast is de export van de gegevens uit het oude Documentmanagementsysteem (DMS) Corsa naar het elektronisch depot bij het Zeeuws-Archief afgerond.

Bij het Historisch Archief zijn inmiddels alle archiefinventarissen digitaal beschikbaar gesteld via de archiefmodule op de website. Komend jaar kunnen daar digitale scans van archiefstukken aan gekoppeld gaan worden waarmee de digitale bezoekers nog beter geholpen kunnen worden.

Afgelopen jaar is veel tijd gaan zitten in het beschikbaar stellen van milieudossiers voor digitalisering ten behoeve van het bodeminformatiesysteem en ook bouwvergunningdossiers voor de waardering van kandidaat-panden voor de gemeentelijke monumentenlijst. In 2023 is de implementatie van de emailselectielijst voorbereid.

Paragraaf Openbaarheid

De Wet open overheid (Woo) is op 1 mei 2022 in werking getreden. Deze wet vervangt de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en heeft tot doel om meer informatie actief openbaar te maken, d.w.z. zonder dat er eerst om wordt gevraagd. Dit doet de overheid op zo'n manier dat de informatie goed vindbaar en toegankelijk is voor een breed publiek.

In artikel 3.5 van de Woo wordt voorgeschreven dat bestuursorganen in de jaarlijkse begroting aandacht besteden aan de beleidsvoornemens inzake de uitvoering van deze wet en in de jaarlijkse verantwoording verslag doen van de uitvoering ervan, mede in relatie tot de beleidsvoornemens.

De gemeente heeft een contactfunctionaris aangesteld en het ambitieniveau bepaald op 'Basis'. Daarmee voldoet de gemeente aan de minimale voorwaarden.

Medio 2023 is de WOO-index online gekomen binnen het Register van Overheidsorganisaties (ROO) bereikbaar via organisaties.overheid.nl. In deze index heeft de gemeente de bereikbaarheidsgegevens reeds ingevoerd en ook linken gelegd naar de reeds online beschikbare informatiecategorieën: de verordeningen, de overige besluiten van algemene strekking, de organisatiegegevens, de besluiten en vergaderstukken van de gemeenteraad en de besluiten van het college van B&W.

Doel van de Woo is om informatie meer actief openbaar te maken. Daarnaast bestaat nog steeds de mogelijkheid tot het doen van verzoeken om informatie. In 2023 zijn in totaal 13 verzoeken binnengekomen, waarvan er 5 afgehandeld zijn, 2 ingetrokken en 6 doorgestuurd.

Paragraaf Financiering

Inleiding

De uitvoering van de gemeentelijke financieringsfunctie vindt plaats binnen de kaders zoals gesteld in de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido). In deze wet staan transparantie en risicobeheersing centraal. De transparantie komt daarbij tot uitdrukking in voorschriften voor een verplicht treasurystatuut.

Beleid

Het beleid is vastgelegd in het Treasurystatuut, welke laatstelijk herzien is per 8 december 2016. Belangrijke punten uit het treasurystatuut zijn:

- Het aangaan / verstrekken van leningen is alleen toegestaan voor uitoefening van de publieke taak;
- Toegestane instrumenten bij het aantrekken van financieringen zijn onderhandse leningen;
- Het aantrekken van leningen geschiedt door offertes te vragen bij ten minste twee instellingen;
- Overtollige middelen moeten worden aangehouden in 's Rijks schatkist (verplicht schatkistbankieren).

Treasurybeheer

De treasuryfunctie is belast met de uitvoering van het beleid. Deze functie omvat het financieren van alle gemeentelijke activiteiten en het uitzetten van geldmiddelen die niet direct nodig zijn. De belangrijkste doelstellingen van de treasuryfunctie zijn:

- Het waarborgen van duurzame toegang tot de financiële markten tegen acceptabele condities;
- Het beperken van financiële risico's als intern liquiditeits-, rente-, koers- en kredietrisico;
- Het minimaliseren van kosten bij het beheren van geldstromen en financiële posities;
- Het optimaliseren van het renteresultaat.

Risicobeheer

Met betrekking tot het risicobeheer gelden de volgende algemene uitgangspunten:

- De gemeente mag leningen of garanties uit hoofde van de publieke taak uitsluitend verstrekken aan door de raad goedgekeurde derde partijen;
- De gemeente kan middelen uitzetten uit hoofde van de treasuryfunctie indien deze uitzettingen niet zijn gericht op het genereren van inkomsten door het lopen van overmatig risico. Risicomijding wordt gewaarborgd via richtlijnen en limieten in het treasurystatuut;
- Het gebruik van derivaten is slechts toegestaan ter beperking van financiële risico's;
- De kasgeldlimiet en de renterisiconorm conform de Wet Fido worden niet overschreden.

Renterisico

Om de renterisico's te bewaken wordt vanuit de Wet Fido voorgeschreven het renterisico op zowel de korte als de lange termijn in beeld te brengen. Het renterisico op korte termijn wordt in beeld gebracht via de kasgeldlimiet. Deze limiet stelt dat de gemiddelde netto-vlokkende schuld in een bepaald kwartaal niet hoger mag zijn dan 8,5% van het begrotingstotaal (bij aanvang van het jaar). Voor Tholen betekent dit een bedrag van ruim € 7 miljoen. Gedurende 2023 zijn er geen nieuwe leningen afgesloten en hebben er geen vervroegde aflossingen plaatsgevonden. Verder heeft de gemeente Tholen dit jaar wederom geen gebruik gemaakt van kasgeldleningen. De kasgeldlimiet is niet overschreden.

Het renterisico op lange termijn wordt in beeld gebracht via de renterisiconorm. Met deze norm wordt een kader gesteld om de opbouw van de leningenportefeuille zodanig te spreiden, dat het renterisico uit hoofde van renteaanpassing en herfinanciering van leningen in voldoende mate wordt beperkt. De norm houdt in dat in enig jaar niet meer dan 20% van het begrotingstotaal voor aflossing of renteherziening in aanmerking mag komen. Voor Tholen komt dit neer op een bedrag van afgerond € 16 miljoen. De aflossingen bedroegen in 2023 ruim € 3,6 miljoen en de langlopende leningen met renteherziening € 1,3 miljoen. Dit betekent dat ook de renterisiconorm in 2023 niet overschreden is.

Liquiditeitsbeheer

Het liquiditeitsgebruik beperken wij zoveel mogelijk door geldstromen op elkaar af te stemmen. De liquiditeitspositie moet op elk moment voldoende zijn om aan de verplichtingen te kunnen voldoen. Uit de balans aan het einde van het boekjaar blijkt een financieringsoverschot van ongeveer € 30 miljoen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat de investeringen in 2023 achterbleven bij de ramingen. Aan het einde van het boekjaar staan er nog openstaande investeringskredieten ter waarde van ruim € 23 miljoen.

Vanaf 1 januari 2019 is een nieuwe financieringsovereenkomst van kracht geworden. De kredietlimiet is aangepast van € 5,5 miljoen naar € 1 miljoen en daarnaast is de intradaglimiet ingevoerd. Deze maakt het mogelijk om dagelijks tijdens kantooruren, tot een overeengekomen bedrag (€ 4,5 miljoen), de kredietlimiet te overschrijden. De intradaglimiet moet voor het eind van de dag weer zijn aangevuld tot de kredietlimiet. De nieuwe systematiek valt in de huidige markt voordeliger uit dan de voormalige overeenkomst. In 2023 is geen enkele keer gebruik gemaakt van deze intradaglimiet.

Op 15 december 2013 is de Wet verplicht schatkistbankieren van kracht geworden. Vanaf dat moment zijn de decentrale overheden verplicht om hun overtollige middelen in de schatkist aan te houden. Het woord "overtollig" verwijst naar alle middelen die decentrale overheden niet onmiddellijk nodig hebben voor de uitvoering van de publieke taak. Het is toegestaan een bedrag aan overtollige middelen buiten de schatkist aan te houden. De hoogte van het drempelbedrag is afhankelijk van de begrotingsomvang van een decentrale overheid. De drempel is gelijk aan 2% voor decentrale overheden met een jaarlijkse begrotingsomvang tot € 500 miljoen. Het drempelbedrag is altijd minimaal € 1,0 miljoen. Voor de gemeente Tholen komt dit neer op een bedrag van € 1.571.000. De schatkist biedt geen leen- of roodstandfaciliteit aan. Voor het betalingsverkeer blijven decentrale overheden aangewezen op het bankwezen. Deelname van de decentrale overheden aan schatkistbankieren draagt bij aan een lagere EMU-schuld van de collectieve sector (rijk en decentrale overheden gezamenlijk). De benutting van het drempelbedrag wordt hieronder weergegeven:

	Eerste kwartaal	Tweede kwartaal	Derde kwartaal	Vierde kwartaal
Op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	464	481	416	466
Ruimte onder het drempelbedrag	1.107	1.090	1.155	1.105
Totaal	1.571	1.571	1.571	1.571

Leningenportefeuille

In 2023 zijn geen leningen vervroegd afgelost. De gemeente heeft de volgende onderhandse leningen van binnenlandse banken:

Bank	Oorspronkelijk bedrag	Datum Storting	Laatste jaar van aflossing	Restant looptijd	Rente-percentage	Restant-bedrag per 1 jan 2023	Rente-bedrag	Aflossing	Restant-bedrag per 31 dec 2023
BNG	6.000.000	30-dec-03	2028	26 jr (5)	5,750	1.440.000	82.800	0	1.440.000
BNG	6.000.000	30-dec-04	2029	26 jr (6)	5,850	1.680.000	98.280	0	1.680.000
BNG	10.000.000	10-jan-08	2028	20 jr (5)	4,580	3.000.000	115.136	500.000	2.500.000
BNG	3.000.000	15-sep-09	2024	15 jr (1)	3,960	400.000	13.486	200.000	200.000
BNG	4.000.000	15-sep-09	2034	25 jr (11)	4,520	1.920.000	84.635	160.000	1.760.000
BNG	4.000.000	5-nov-12	2037	25 jr (14)	3,040	2.400.000	72.200	160.000	2.240.000
NWB	6.000.000	28-aug-13	2038	25 jr (15)	3,230	3.840.000	121.377	240.000	3.600.000
BNG	6.000.000	13-okt-14	2039	25 jr (16)	1,945	4.080.000	78.345	240.000	3.840.000
BNG	13.158.936	19-jan-16	2031	15 jr (8)	1,270	7.895.364	89.710	877.262	7.018.102
BNG	10.000.000	14-mrt-16	2041	25 jr (18)	1,045	7.600.000	76.076	400.000	7.200.000
NWB	1.300.000	25-mrt-19	2024	5 jr (1)	5,056	1.300.000	57.241	0	1.300.000
BNG	12.000.000	1-mrt-19	2044	25 jr (21)	1,255	10.560.000	127.477	480.000	10.080.000
BNG	10.000.000	4-jan-21	2046	25 jr (22)	0,535	9.600.000	49.220	400.000	9.200.000
	91.458.936					55.715.364	1.065.983	3.657.262	52.058.102

Het gewogen gemiddelde rentepercentage van de leningenportefeuille naar verhouding VV/EV bedraagt 1,18% op 1 januari 2023.

Rentetoerekening

In het navolgende schema is uiteengezet hoe de rentetoerekening voor 2023 heeft plaatsgevonden.

A. De externe rentelasten over de korte en lange financiering	1.096.894
A. De externe rentelasten over de korte en lange financiering	111.000
B. De externe rentebaten	<u>- 915.405</u>
Totaal door te rekenen externe rente	292.489
C1. Rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	- 136.247
C2. Rente van projectfinanciering die aan het taakveld moet worden toegerekend	<u>0</u>
	<u>- 136.247</u>
Saldo door te rekenen externe rente:	156.242
D1. Rente over eigen vermogen	0
D2. Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	<u>0</u>
De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toe te rekenen rente	156.242
E. De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente	0.24% <u>-156.242</u>
F. Renteresultaat op het taakveld treasury	0

De werkelijke rentelasten die aan de taakvelden zijn doorbelast bedragen € 156.242 en wijken af van de rentelasten die op basis van de voorgerecalculeerde renteomslag aan de taakvelden zijn toegerekend (€ 1.130.000). Correctie wordt verplicht gesteld als deze afwijking groter is dan 25%. Aangezien de afwijking aanzienlijk hoger is dan 25%, zijn de doorbelaste rentelasten in de jaarrekening gecorrigeerd.

Paragraaf Grondbeleid

Algemeen

In deze paragraaf komen de volgende onderwerpen aan de orde:

- Grondbeleid;
- Actuele prognose van de te verwachten resultaten van de bouwgronden in exploitatie;
- Winstneming;
- Risicobeheersing.

Grondbeleid

In de herziene nota grondbeleid van 8 december 2022 heeft uw raad bewust gekozen voor een breed beleidsdocument, waarin de nadruk is gelegd op een actief grondbeleid. Dit blijkt uit de vier bedrijventerreinen en acht woningbouwcomplexen, die de gemeente volledig voor eigen rekening en risico exploiteert. De laatste jaren waren wij echter terughoudender met het verwerven van nieuwe grondposities en was er vaker sprake van faciliterend grondbeleid. Naar aanleiding van signalen die wij hebben gekregen vanuit uw raad richten wij ons, naast faciliterend grondbeleid ook weer op actief grondbeleid. Wanneer het in een concrete situatie strategisch gezien verstandig en verantwoord is om actief te opereren, zullen we dit niet uit de weg gaan. Dit gebeurt dan wel in nauwe samenspraak met uw raad.

Bij onder andere de volgende projecten voert de gemeente in hoofdzaak faciliterend grondbeleid:

- Luysterrijk en Aan de Kreek te Sint Philipsland;
- Paasdijkweg te Poortvliet;
- Sint-Maartensdijk-West;
- Marehoek en Molenweg te Oud-Vossemeer;
- Koningin Julianastraat en Buitenzorg te Tholen;

De ontwikkeling van deze projecten is in handen van een projectontwikkelaar. De kosten, die de gemeente voor deze projecten maakt, brengen wij bij de desbetreffende ontwikkelaar in rekening. Hierover worden voorafgaand aan het betreffende project afspraken gemaakt door middel van anterieure overeenkomsten.

In de raadsvergadering van 8 december 2022 zijn de uitgifteprijzen van grond voor woningbouw, bedrijfsgrond en snippergroen voor 2023 vastgesteld. Een belangrijke doelstelling is om bij het grondprijzenbeleid marktconform te opereren. In die afweging wordt uiteraard ook gekeken naar het grondprijzenbeleid van de ons omringende gemeenten. Verder is bij het vaststellen van de grondprijzen aangegeven dat het aantrekken van de woningbouwmarkt rechtvaardigt om de uitgifteprijzen gecontroleerd te verhogen. Eind 2023 zijn de grondprijzen voor 2024 vastgesteld.

Actuele prognose van de te verwachten resultaten van de bouwgronden in exploitatie.

Bij de bouwgronden in exploitatie zijn de volgende soorten complexen te onderscheiden, te weten:

Complexen (in duizenden euro's)	Boekwaarde 1-jan-23	Verantwoord 2023 (lasten)	Verantwoord 2023 (baten)	Boekwaarde 31-dec-23
Woningbouw	3.274	2.003	-255	5.022
Bedrijventerreinen	-55	8.107	-1.929	6.123
Totaal	3.219	10.110	-2.184	11.145

Woningbouwcomplexen met kostprijsberekening

Voor het plan Poststraat Zuid fase II is op 12 oktober 2023 het bestemmingsplan en de grondexploitatie vastgesteld. Ten tijde van het samenstellen van deze jaarrekening waren hierdoor 8 complexen in exploitatie. In de raadsvergadering van 18 april 2024 zijn voor 6 van deze plannen herziene grondexploitatieberekeningen vastgesteld. De boekwaarde van de onderhanden werken is bepaald door de kosten te verminderen met de opbrengsten uit verkopen, winstneming en bijdragen van derden. De resterende eindwaarden van de in exploitatie zijnde complexen zien er als volgt uit:

Complex (in duizenden euro's)	Boekw. 1-1-2023	Vermeer- deringen	Verminder- ingen	Winst- neming	Boekw. 31-12-2023	Verlies- Voorz.	Balansw. 31-12-23	Raming kosten	Raming opbr.	Eindw.
Stadszicht II	-474	222	0	252	0	0	0	0	0	0
Molenvliet Zuid	-293	563	-154	12	128	0	128	390	-552	-34
Deestraat	125	220	0	17	362	0	362	142	-590	-86
Oost Scherpenisse	92	16	0	0	108	-20	88	28	-116	0
Poststraat Zuid	-135	49	0	-14	-100	0	-100	75	-1	-26
Poststraat Zuid fase II	0	11	0	0	11	0	11	994	-1.714	-709
Havengebied	4.192	348	-101	74	4.513	0	4.513	1.273	-6.011	-225
Vroonstede I	-233	181	0	52	0	0	0	0	0	0
Totaal	3.274	1.610	-255	394	5.023	-20	5.003	2.902	-8.984	-1.079

Nadere toelichting:

Complex	Geraamde verkopen 2023	Verkocht in 2023	Nog te verkopen	Opmerkingen/toelichting
Stadszicht II Tholen	0 m ²	0 m ²	0 m ²	Alle werkzaamheden zijn afgerond en het woningbouwcomplex wordt per 31 december 2023 afgesloten. Dit jaar heeft een winstneming plaatsgevonden van € 252.110. De totale winstneming bedraagt € 6.832.109.
Molenvliet Zuid Tholen	1.216 m ²	514 m ²	1.796 m ²	Ultimo 2023 waren er nog 3 kavels beschikbaar. Ten tijde van het opmaken van de jaarrekening zijn er van de 3 nog beschikbare kavels al 2 kavels verkocht. In 2023 heeft een tussentijdse winstneming plaatsgevonden van € 12.000. De totale winstneming tot en met 2023 bedraagt € 47.000. De looptijd is vooralsnog bepaald op 31 december 2025.
Deestraat Poortvliet	1.365 m ²	0 m ²	2.729 m ²	In dit plangebied zijn er nog 4 kavels beschikbaar. In 2023 heeft een tussentijdse winstneming plaatsgevonden van € 12.000. De totale winstneming tot en met 2023 bedraagt € 195.000. De looptijd eindigt volgens de huidige planning op 31 december 2024.
Scherpenisse Oost	548 m ²	0 m ²	548 m ²	Gelet op het verwachte nadelige resultaat was ultimo 2022 een verliesvoorziening gevormd van € 12.000. Doordat de nog beschikbare kavel in 2023 niet is verkocht, is de looptijd van het plan verlengd naar 31 december 2024 en is de verliesvoorziening bijgesteld naar € 20.000.
Poststraat Zuid Stavenisse	0 m ²	0 m ²	0 m ²	Voor dit plan hoeven er enkel nog woonrijp werkzaamheden te worden uitgevoerd. Deze zijn voorzien begin 2024. Dit jaar heeft een terugname van de reeds genomen winst plaatsgevonden van € 14.000. De totale winstneming tot en met 2023 bedraagt € 944.000. De looptijd eindigt volgens de huidige planning op 31 december 2024.

Complex	Geraamde verkopen 2023	Verkocht in 2023	Nog te verkopen	Opmerkingen/toelichting
Poststraat Zuid Stavenisse fase II	0 m ²	0 m ²	7.336 m ²	Op 12 oktober is het bestemmingsplan met bijbehorende grondexploitatie vastgesteld. De totaal verwachte winstneming op dit plan bedraagt € 709.000. De looptijd is vastgesteld op 31 december 2033.
Havengebied Sint-Annaland	0 m ²	448 m ²	16.263 m ²	Alleen de kavels voor de zogenoemde dijkwoningen zijn nog beschikbaar. Voor de realisatie van de woontorens op het havenplateau is reeds een overeenkomst met een projectontwikkelaar gesloten. In 2023 heeft een tussentijdse winstneming plaatsgevonden van € 74.000. De totale winstneming tot en met 2023 bedraagt € 321.000. De afsluiting van dit complex is voorzien in 2027.
Vroonstede I Sint-Annaland	0 m ²	0 m ²	0 m ²	Alle werkzaamheden zijn afgerond en het complex wordt ultimo 2023 afgesloten. Dit jaar heeft een winstneming plaatsgevonden van € 52.446. De totale winstneming bedraagt € 5.470.446

De totale eindwaarden van de in exploitatie zijnde woningbouwcomplexen zien er als volgt uit:

Complex (in duizenden euro's)	Winstneming t/m 2022	Winstneming 2023	Totale winstneming	Verwachte winstneming	Totaal resultaat
Stadszicht Tholen	-6.580	-252	-6.832	0	-6.832
Molenvlietsedijk-Zuid Tholen	-35	-12	-47	-34	-81
Deestraat Poortvliet	-178	-17	-195	-86	-281
Poststraat Zuid Stavenisse	-958	14	-944	-26	-970
Poststraat Zuid Stavenisse fase II	0	0	0	-709	-709
Havengebied Sint-Annaland	-247	-74	-321	-226	-547
Vroonstede Sint-A'land	-5.418	-52	-5.470	0	-5.470
Totaal	-13.416	-393	-13.809	-1.081	-14.890

Bedrijventerreincomplexen met kostprijsberekening

Voor het plan bedrijventerrein Sint Philipsland is op 12 oktober 2023 het bestemmingsplan en de grondexploitatie vastgesteld. Ten tijde van het samenstellen van deze jaarrekening zijn er hierdoor vier complexen in exploitatie. In de raadsvergadering van 18 april 2024 zijn voor deze plannen herziene grondexploitatieberekeningen vastgesteld. De boekwaarde van de onderhanden werken is bepaald door de kosten te verminderen met de opbrengsten uit verkopen, winstneming en bijdragen van derden. De resterende eindwaarden van de in exploitatie zijnde complexen zien er als volgt uit:

Complex (in duizenden euro's)	Boekw. 1-1-2023	Vermeerderingen	Verminderingen	Winstneming	Boekw. 31-12-2023	Vz verliesl. complex	Balansw. 31-12-23	Raming kosten	Raming opbr.	Eindw.
Tholen	-334	6.016	-1.929	1.390	5.143	0	5.143	2.615	-10.443	-2.685
Stavenisse	130	8	0	22	160	0	160	45	-286	-81
Sint-Annaland	149	5	0	-7	147	0	147	6	-240	-87
Sint Philipsland	0	*673	0	0	673	0	673	488	-1.217	-56
Totaal	-55	6.702	-1.929	1.405	6.123	0	6.123	3.154	-12.186	-2.909

* dit is inclusief de overheveling van de bestaande boekwaarde vanuit de (im)materiële vaste activa

Nadere toelichting:

Complex	Geraamde verkopen 2023	Verkocht in 2023	Nog te verkopen	Opmerkingen/toelichting
Tholen	64.005 m ²	20.971 m ²	93.317 m ²	De verkopen zijn achter gebleven vanwege de stillegging van het bouwrijpmaken als gevolg van de rugstreeppad, hierdoor zijn er tijdelijk geen opties uitgegeven. Dit jaar heeft een tussentijdse winstneming plaatsgevonden van € 1,39 miljoen. De totale tussentijdse winstneming bedraagt tot op heden € 8,15 miljoen. De afsluiting van dit complex is voorzien in 2026.
Stavenisse	0 m ²	0 m ²	3.011 m ²	Dit jaar heeft een tussentijdse winstneming plaatsgevonden van € 22.000. De totale tussentijdse winstneming komt hierdoor op € 67.000. De einddatum is volgens de laatste herziening gehandhaafd op 31 december 2026.
Sint-Annaland	2.535 m ²	0 m ²	2.535 m ²	Dit jaar heeft een terugname plaatsgevonden van de in voorgaande jaren genomen winst van € 7.000. De totale tussentijdse winstneming tot en met 2023 bedraagt € 1,144 miljoen. De afsluiting van dit complex is voorzien in 2025.
Sint Philipsland	0 m ²	0 m ²	12.778 m ²	Op 12 oktober is het bestemmingsplan met bijbehorende grondexploitatie vastgesteld. De totaal verwachte winstneming op dit plan bedraagt € 57.000. De looptijd is vastgesteld op 31 december 2028.

De totale eindwaarden van de in exploitatie zijnde bedrijventerreincomplexen zien er als volgt uit:

Complex (in duizenden euro's)	Winstneming t/m 2022	Winstneming 2023	Totale winstneming	Verwachte winstneming	Totaal resultaat
Welgelegen II 2 ^e fase	-6.755	-1.390	-8.145	-2.686	-10.831
Stavenisse	-45	-22	-67	-81	-148
Sint-Annaland	-1.151	7	-1.144	-87	-1.231
Sint Philipsland	0	0	0	-57	-57
Totaal	-7.951	-1.405	-9.356	-2.909	-12.266

Winstneming

Voor winstneming hanteren we de percentage of completion methode (POC): voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd wordt tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst genomen. In 2023 heeft per saldo een winstneming plaatsgevonden van afgerond € 1,8 miljoen. De in de toekomst nog te realiseren winstneming bedraagt € 4 miljoen.

Beleidsuitgangspunten in relatie tot de risico's van de grondzaken

De grondexploitaties nemen een belangrijke plaats in binnen onze risicobeheersing. Omdat wij ons bewust zijn van de risico's op dit terrein dient voor de start van een project een risico-inventarisatie en risicoanalyse opgesteld te worden. Omdat grondexploitaties over het algemeen een lange looptijd hebben, kunnen er tussentijds allerlei (externe) factoren het project beïnvloeden. Ons beleid is gericht op het zo mogelijk voorkomen en/of minimaliseren van nadelige effecten. Om eventuele tekorten in de sfeer van de bouwgrondexploitatie te kunnen opvangen is in het verleden een aparte reserve ingesteld. Deze reserve is in 2021 opgeheven en overgeheveld naar de algemene reserve niet vrij besteedbaar, welke onderdeel uitmaakt van de weerstandscapaciteit van onze gemeente. De stand van deze reserve bedraagt ultimo 2023 circa € 37 miljoen. Voor detailinformatie over de risico's en de weerstandscapaciteit verwijzen we u naar de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Paragraaf Verbonden Partijen

Algemeen

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie, waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Bij een bestuurlijk belang is er sprake van zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht. Bij een financieel belang is er sprake van een ter beschikking gesteld bedrag, dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat, of waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Het gaat bij verbonden partijen om gemeenschappelijke regelingen en deelnemingen. Deze worden niet geconsolideerd in de jaarrekening. De belangrijkste verbonden partijen voor de gemeente Tholen zijn:

Verbonden partijen

Gemeenschappelijke regelingen
Veiligheidsregio Zeeland
GGD Zeeland
Re-integratiebedrijf De Betho
Regionaal Bureau Leerplicht / RMC Oosterschelderegio
Muziekschool Zeeland
Openbaar Lichaam Afvalstoffenverwijdering Zeeland (OLAZ)
Samenwerkingsverband Belastingen en Waardebepaling Zeeland (SaBeWa Zeeland)
Samenwerkingsverband Welzijnzorg Oosterschelderegio (SWVO)
Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) Zeeland
ICT West-Brabant West

Vennootschappen en coöperaties
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten
Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij (ZEH) N.V. (voorheen PZEM N.V.)
Gemeente Tholen Grondexploitatie Tholen Stad B.V.
GBE Aqua B.V.

Voor de raad is informatie over de verbonden partijen van belang omdat:

- GR-en taken uitvoeren die in het verlengde liggen van de gemeentelijke doelstellingen;
- Gemeenten alleen deelnemingen mogen hebben vanwege het publieke belang (wet Fido);
- De verbonden partijen belangrijke financiële consequenties voor de gemeente hebben.

Visie en beleidsvoornemens

De gemeente Tholen heeft geen beleidsplan opgesteld met betrekking tot de verbonden partijen. Er geldt dus geen algemene visie en er zijn geen algemene beleidsvoornemens. Wel zijn de beleidsvoornemens per verbonden partij beschreven.

Gemeenschappelijke regelingen

Naam:	 <p>Veiligheidsregio Zeeland (VRZ)</p>		
Beleidsvoornemens:	De gemeente ziet de gemeenschappelijke regeling als een duurzame samenwerking voor de uitvoering van de bij wet opgedragen taken op het gebied van brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen en handhaving van de openbare orde en veiligheid.		
Openbaar belang	De samenwerking levert een maatschappelijke bijdrage aan een veilige woon-, werk- en recreatieomgeving op het gebied van brandbestrijding en (medische) hulpverlening.		
Deelnemers:	Alle Zeeuwse gemeenten nemen deel in deze GR.		
Bestuurlijk belang:	De raden van de deelnemende gemeenten wijzen hun burgemeester aan als lid van het algemeen bestuur.		
Financieel belang:		Begroting (€)	Realisatie (€)
	Bijdrage 2023	2.117.000	2.116.906
	Herberekening bijdrage 2016-2022	99.000	95.130
	Totaal	2.216.000	2.212.036
Jaarstukken:		31-12-2023 (€)	31-12-2022 (€)
	Eigen vermogen	1.708.841	2.847.941
	Vreemd vermogen	29.031.833	29.050.939
	Totaal	30.740.674	31.898.880
	Gerealiseerd resultaat	-475.894	-391.713
Risico's:	-		

Naam:	 GGD Zeeland		
Beleidsvoornemens:	De gemeente ziet de gemeenschappelijke regeling als een duurzame samenwerking voor de uitvoering van de Wet publieke gezondheid en het gezondheidsbeleid van de Zeeuwse gemeenten.		
Openbaar belang	De GGD wil de gezondheid van alle Zeeuwen bewaken, beschermen en bevorderen.		
Deelnemers:	Alle Zeeuwse gemeenten nemen deel in deze GR.		
Bestuurlijk belang:	Elke deelnemende gemeente is met één lid vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.		
Financieel belang:		Begroting (€)	Realisatie (€)
	Publieke gezondheid	1.336.187	1.340.829
	Veilig thuis	120.000	120.000
	Indicatiestelling VVE (OAB)	20.000	23.043
	Jeugdhulp	7.086.000	6.425.216
	Totaal	8.562.187	7.909.088
Jaarstukken:		31-12-2023 (€)	31-12-2022 (€)
	Eigen vermogen	n.n.b.	5.520.747
	Vreemd vermogen	n.n.b.	23.653.790
	Totaal	n.n.b.	29.174.537
	Gerealiseerd resultaat	n.n.b.	641.843
Risico's:	-		

Naam:	 De Betho		
Beleidsvoornemens:	De gemeente ziet de gemeenschappelijke regeling als een duurzame samenwerking voor een efficiënte uitvoering van de Participatiewet.		
Openbaar belang:	De Betho realiseert een beschutte werkomgeving voor mensen die dat nodig hebben.		
Deelnemers:	De GR wordt gevormd door de gemeenten in de Oosterschelderegio.		
Bestuurlijk belang:	Elke deelnemende gemeente is met één lid vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.		
Financieel belang:		Begroting (€)	Realisatie (€)
	Reg. bijdrage	0	-270.000
Jaarstukken:	(Bedragen *1.000)	31-12-2023 (€)	31-12-2022 (€)
	Eigen vermogen	10.683	11.102
	Vreemd vermogen	4.386	4.042
	Totaal	15.068	15.144
	Gerealiseerd resultaat	0	0
Risico's:	-		

Naam:	 <p>Regionaal Bureau Leerplicht / RMC Oosterschelderegio</p>		
Beleidsvoornemens:	De gemeente ziet de gemeenschappelijke regeling als een duurzame samenwerking voor de uitvoering van de leerplichtfunctie en de regionale meld- en coördinatiefunctie (RMC) voortijdig schoolverlaten.		
Openbaar belang:	De samenwerking levert een bijdrage aan het terugdringen van spijbelen en voortijdig schooluitval van leerlingen van 5 tot 18 jaar.		
Deelnemers:	Alle gemeenten uit de Oosterschelderegio.		
Bestuurlijk belang:	Elk van de colleges van de deelnemende gemeenten wijst uit zijn midden de portefeuillehouder onderwijs aan als lid van het bestuur.		
Financieel belang:		Begroting (€)	Realisatie (€)
	Reg. bijdrage	96.500	100.497
Jaarstukken:		31-12-2023 (€)	31-12-2022 (€)
	Eigen vermogen	408.915	165.493
	Vreemd vermogen	0	0
	Totaal	408.915	165.493
	Gerealiseerd resultaat	243.422	32.484
Risico's:	-		

Naam:	 Muziekschool Zeeland		
Beleidsvoornemens:	De gemeente ziet de gemeenschappelijke regeling als een duurzame samenwerking op het gebied van muziekonderwijs.		
Openbaar belang	De samenwerking levert een bijdrage aan de ontwikkeling van de identiteit van kinderen, jongeren en volwassenen.		
Deelnemers:	Alle Zeeuwse gemeenten, behalve Terneuzen, Vlissingen en Sluis nemen deel in deze GR.		
Bestuurlijk belang:	Elke deelnemende gemeente is met één lid vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.		
Financieel belang:		Begroting (€)	Realisatie (€)
	Reg. bijdrage	160.000	159.873
Jaarstukken:		31-12-2023 (€)	31-12-2022 (€)
	Eigen vermogen	37.057	-218.471
	Vreemd vermogen	1.089.381	1.147.418
	Totaal	1.126.438	928.946
	Gerealiseerd resultaat	172.692	-498.675
Risico's:	-		

Naam:	 Openbaar Lichaam Afvalstoffenverwijdering Zeeland (OLAZ)		
Beleidsvoornemens:	De gemeente ziet de gemeenschappelijke regeling als een duurzame samenwerking voor de behartiging van de gemeenschappelijke belangen op het gebied van afvalstoffenverwijdering.		
Openbaar belang:	De samenwerking draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van afvalstoffenverwijdering voor de burger (lagere afvalstoffenheffing).		
Deelnemers:	Alle Zeeuwse gemeenten nemen deel in deze GR.		
Bestuurlijk belang:	Elke deelnemende gemeente is met één lid vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.		
Financieel belang:		Begroting (€)	Realisatie (€)
	Stort- en verbrandingsrechten	487.400	454.722
	Compostering	284.800	259.052
	Milieustraat	559.600	571.992
	Overig	25.000	30.645
	Totaal	1.356.800	1.316.411
Jaarstukken:		31-12-2023 (€)	31-12-2022 (€)
	Eigen vermogen	638.024	551.638
	Vreemd vermogen	12.431.335	12.986.699
	Totaal	13.069.359	13.538.337
	Gerealiseerd resultaat	86.386	69.698
Risico's:	-		

Naam:	 SaBeWa Zeeland																	
Beleidsvoornemens:	De gemeente ziet de gemeenschappelijke regeling als een duurzame samenwerking op het gebied van gemeentelijke belastingen en heffingen, welke o.a.: <ul style="list-style-type: none"> • De heffing en invordering van de gemeentelijke belastingen (en waterschapsbelastingen) verzorgt; • De bezwaar- en beroepschriften gericht tegen de belastingaanslagen en kwijtscheldingsverzoeken behandelt; • De taken en werkzaamheden in het kader van de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ) uitvoert. 																	
Openbaar belang	De samenwerking draagt duurzaam bij aan het laag houden van de gemeentelijke belastingen en heffingen voor de burger.																	
Deelnemers:	De deelnemers zijn de gemeenten Borsele, Goes, Kapelle, Reimerswaal, Hulst, Sluis, Terneuzen, Tholen en het Waterschap Scheldestromen.																	
Bestuurlijk belang:	Elke deelnemende gemeente is met één lid vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.																	
Financieel belang:	<table border="1" data-bbox="544 1077 1445 1167"> <thead> <tr> <th></th> <th>Begroting (€)</th> <th>Realisatie (€)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Reg. bijdrage</td> <td>432.000</td> <td>566.093</td> </tr> </tbody> </table>				Begroting (€)	Realisatie (€)	Reg. bijdrage	432.000	566.093									
	Begroting (€)	Realisatie (€)																
Reg. bijdrage	432.000	566.093																
Jaarstukken:	<table border="1" data-bbox="544 1211 1445 1447"> <thead> <tr> <th></th> <th>31-12-2023 (€)</th> <th>31-12-2022 (€)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Eigen vermogen</td> <td>-263.113</td> <td>127.597</td> </tr> <tr> <td>Vreemd vermogen</td> <td>12.348.339</td> <td>7.727.073</td> </tr> <tr> <td>Totaal</td> <td>12.085.226</td> <td>7.854.670</td> </tr> <tr> <td>Gerealiseerd resultaat</td> <td>-263.113</td> <td>127.597</td> </tr> </tbody> </table>				31-12-2023 (€)	31-12-2022 (€)	Eigen vermogen	-263.113	127.597	Vreemd vermogen	12.348.339	7.727.073	Totaal	12.085.226	7.854.670	Gerealiseerd resultaat	-263.113	127.597
	31-12-2023 (€)	31-12-2022 (€)																
Eigen vermogen	-263.113	127.597																
Vreemd vermogen	12.348.339	7.727.073																
Totaal	12.085.226	7.854.670																
Gerealiseerd resultaat	-263.113	127.597																
Risico's:	-																	

Naam:	 <p>Samenwerkingsverband Welzijnszorg Oosterschelderegio</p> <p>Samenwerkingsverband Welzijnszorg Oosterschelderegio (SWVO)</p>		
Beleidsvoornemens:	De gemeente ziet de gemeenschappelijke regeling als een duurzame samenwerking voor de uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning en het leerlingenvervoer.		
Openbaar belang	De samenwerking draagt zorg voor ondersteuning van de meest kwetsbaren.		
Deelnemers:	Borsele, Kapelle, Reimerswaal, Tholen, Goes, N-Beveland en Schouwen-Duiveland.		
Bestuurlijk belang:	Elke deelnemende gemeente is met één lid vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.		
Financieel belang:		Begroting (€)	Realisatie (€)
	Reg. bijdrage	7.814.046	7.814.046
Jaarstukken:		31-12-2023 (€)	31-12-2022 (€)
	Eigen vermogen	1.242.166	301.539
	Vreemd vermogen	7.276.701	6.961.439
	Totaal	8.518.868	7.262.979
	Gerealiseerd resultaat	419.371	-536.858
Risico's:	-		

Naam:	 Regionale Uitvoeringsdienst Zeeland (RUD Zeeland)		
Beleidsvoornemens:	De gemeente ziet de gemeenschappelijke regeling als een duurzame samenwerking voor de uitvoering van de bij wet opgedragen taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving.		
Openbaar belang	De samenwerking zorgt voor een kwaliteitsverbetering.		
Deelnemers:	Alle Zeeuwse gemeenten, het Waterschap Scheldestromen en de Provincie Zeeland nemen deel in deze GR.		
Bestuurlijk belang:	Elke deelnemende gemeente is met één lid vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.		
Financieel belang:		Begroting (€)	Realisatie (€)
	Reg. bijdrage	405.000	394.800
Jaarstukken:		31-12-2023 (€)	31-12-2022 (€)
	Eigen vermogen	n.n.b.	1.014.260
	Vreemd vermogen	n.n.b.	4.355.855
	Totaal	n.n.b.	5.370.115
	Gerealiseerd resultaat	n.n.b.	993.000
Risico's:	-		

Naam:	 ICT West-Brabant West		
Beleidsvoornemens:	De gemeente ziet de samenwerking als een duurzame samenwerking op het gebied van Informatie- en communicatietechnologie.		
Openbaar belang:	-		
Bestuurlijk belang:	-		
Financieel belang:		Begroting (€)	Realisatie (€)
	Reg. bijdrage	1.086.000	1.127.784
Jaarstukken:		31-12-2023 (€)	31-12-2022 (€)
	Eigen vermogen	429.600	1.074.200
	Vreemd vermogen	5.041.828	6.873.974
	Totaal	5.471.428	7.948.174
	Gerealiseerd resultaat	-542.375	-116.016
Risico's:	-		

Vennootschappen en coöperaties

Vanwege het publieke belang (wet Fido) neemt de gemeente deel in diverse vennootschappen. Een deelneming is een participatie in een besloten of naamloze vennootschap, waarin de gemeente aandelen heeft.

Naam:	 N.V. Bank Nederlandse Gemeenten		
Beleidsvoornemens:	De gemeente ziet zijn aandelenbezit als een duurzame belegging.		
Openbaar belang	BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.		
Bestuurlijk belang:	De gemeente Tholen heeft stemrecht via de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA).		
Financieel belang:	De gemeente Tholen is aandeelhouder (0,06%). De dividenduitkering bedroeg in 2023 € 84.240.		
Jaarstukken:	* 1.000.000	31-12-2023 (€)	31-12-2022 (€)
	Eigen vermogen	4.721	4.615
	Vreemd vermogen	110.819	107.459
	Totaal	115.540	112.074
	Gerealiseerd resultaat	254	300
Risico's:	-		

Naam:	Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij (ZEH) N.V. (voorheen PZEM N.V.)		
Beleidsvoornemens:	De gemeente ziet zijn aandelenbezit als een duurzame belegging.		
Openbaar belang	Het waarborgen van wettelijk gedefinieerde publieke belangen en duurzame werkgelegenheid (in Zeeland).		
Bestuurlijk belang:	De gemeente Tholen heeft stemrecht via de AvA.		
Financieel belang:	De gemeente Tholen is aandeelhouder (2,696%).		
Jaarstukken:	* 1.000	31-12-2023 (€)	31-12-2022 (€)
	Eigen vermogen	n.n.b.	1.589.501
	Vreemd vermogen	n.n.b.	1.549.493
	Totaal	n.n.b.	3.138.994
	Gerealiseerd resultaat	n.n.b.	182.202
Risico's:	-		

Naam:	Gemeente Tholen Grondexploitatie Tholen Stad B.V.		
Beleidsvoornemens:	De gemeente ziet zijn aandelenbezit als een tijdelijke participatie. De dochtermaatschappij neemt gezamenlijk met twee andere partijen deel in Tholen-Stad Grondexploitatie V.O.F., welke belast is met de realisatie van de gebiedsontwikkeling Tholen-Stad.		
Openbaar belang	Gebiedsontwikkeling Tholen-Stad.		
Bestuurlijk belang:	De heren P.W.J. Hoek en F.J.A. Hommel zijn benoemd als bestuurders. Verder heeft de gemeente Tholen stemrecht via de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.		
Financieel belang:	De gemeente Tholen is 100%-aandeelhouder in de B.V.		
Jaarstukken:		31-12-2023 (€)	31-12-2022 (€)
	Eigen vermogen	n.n.b.	-16.304
	Vreemd vermogen	n.n.b.	89.589
	Totaal	n.n.b.	73.285
	Gerealiseerd resultaat	n.n.b.	12.922
Risico's:	-		

Naam:	GBE Aqua B.V.		
Beleidsvoornemens:	De gemeente ziet zijn aandelenbezit als een duurzame belegging.		
Openbaar belang	Het waarborgen van wettelijk gedefinieerde publieke belangen en duurzame werkgelegenheid (in Zeeland).		
Bestuurlijk belang:	De gemeente Tholen heeft stemrecht via de AvA.		
Financieel belang:	De gemeente Tholen is aandeelhouder (2,703%).		
Jaarstukken:	* 1.000	31-12-2023 (€)	31-12-2022 (€)
	Eigen vermogen	134.307	28.271
	Vreemd vermogen	162.776	263.706
	Totaal	297.083	291.977
	Gerealiseerd resultaat	15.603	25.200
Risico's:	-		

Paragraaf Lokale heffingen

Algemeen

De bevoegdheid tot het invoeren, wijzigen of afschaffen van een gemeentelijke belasting berust bij de raad. De raad besluit hiertoe door het vaststellen, wijzigen of intrekken van een verordening.

Het belastinggebied van een gemeente is begrensd. De Gemeentewet bepaalt limitatief welke belastingen een gemeente mag heffen. Daarnaast kan de gemeente op grond van een wet de bevoegdheid hebben om een bepaalde belasting te heffen, bijvoorbeeld de afvalstoffenheffing, die zijn wettelijke grondslag vindt in de Wet milieubeheer. De lokale heffingen vormen een belangrijk onderdeel van de inkomsten van de gemeente en zijn daarom een integraal onderdeel van het gemeentelijk beleid.

De heffing en invordering van de gemeentelijke belastingen wordt verzorgd door gemeenschappelijke regeling (GR) SaBeWa Zeeland. Dit is een belastingsamenwerking met de gemeenten Borsele, Goes, Hulst, Kapelle, Reimerswaal, Sluis en Terneuzen en waterschap Scheldestromen. Vanaf 2014 ontvangt de burger jaarlijks één aanslagbiljet waarop alle heffingen, waterschaps- en gemeentelijke heffingen, zijn gecombineerd. De GR behandelt daarnaast de bezwaar- en beroepschriften, gericht tegen de belastingaanslagen en kwijtscheldings-verzoeken en voert tevens de taken en werkzaamheden in het kader van de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ) uit.

Overzicht gerealiseerde baten

Hieronder wordt een overzicht gegeven van de gerealiseerde baten (in euro's) over 2023:

Naam	Wettelijke basis	Uitvoerder	R2022	B2023	R2023
OZB-woningen eigenaren	Artikel 220 e.v. Gemeentewet	SZ	3.179.676	3.288.000	3.311.412
OZB niet-woningen eigenaren	Artikel 220 e.v. Gemeentewet	SZ	1.488.618	1.616.000	1.590.418
OZB niet-woningen gebruikers	Artikel 220 e.v. Gemeentewet	SZ	1.061.458	1.142.000	1.107.059
Afvalstoffenheffing	Artikel 15.33 Wet milieubeheer	SZ	2.798.662	2.785.200	2.848.126
Rioolheffing	Artikel 228a Gemeentewet	SZ	2.472.143	2.266.000	2.509.946
Hondenbelasting	Artikel 226 Gemeentewet	SZ	133.263	80.000	84.975
Forensenbelasting	Artikel 223 Gemeentewet	SZ	187.282	130.000	166.850
Toeristenbelasting	Artikel 224 Gemeentewet	Gemeente	429.325	332.000	469.924
Scheepvaartrechten	Artikel 229 Gemeentewet	Gemeente	16.864	23.500	12.813
Liggeld jachthaven Stavenisse	Artikel 229 Gemeentewet	Gemeente	106.296	103.000	110.839
Lijkbezorgingsrechten	Artikel 229 Gemeentewet	Gemeente	577.330	487.000	536.347
Leges o.g.v. legesverordening	Artikel 229 Gemeentewet	Gemeente	1.413.854	1.076.000	1.624.432

Tarievenbeleid

Ons tarievenbeleid heeft ertoe geleid dat wij qua woonlasten tot de 50 goedkoopste gemeenten behoren. Deze positie bij de 50 goedkoopste gemeenten willen we handhaven. De gemeentelijke belastingen en retributies zijn ingaande 2023 als volgt aangepast:

Onroerende-zaakbelastingen:

De tarieven voor woningen en niet-woningen zijn voor 2023 verhoogd met 2%.

Rioolheffing:

De rioolheffing wordt kostendekkend geheven. De compensabele btw is volledig in de tarieven verwerkt. De basis voor de heffing is het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP). De rioolheffing bestaat uit een vast bedrag voor de eigenaar (€ 103,00) en een bedrag afhankelijk van het waterverbruik voor de gebruiker. Zowel het vaste bedrag, als de gebruikersheffing zijn in 2023 ongewijzigd gebleven.

Afvalstoffenheffing:

De kostendekking van de afvalstoffenheffing, inclusief compensabele btw, is voor 2023 vastgesteld op 90%. Het tarief voor een meerpersoonshuishouden is in 2023 verhoogd van € 276,00 naar € 277,00 en het tarief voor een eenpersoonshuishouden van € 216,00 naar € 217,00.

Hondenbelasting:

Het tarief per hond wordt in de jaren 2022 tot en met 2025 stapsgewijs met 25% verlaagd, zodat de hondenbelasting in 2025 volledig is afgeschaft. Het tarief voor elke volgende hond van dezelfde houder is gelijk aan het tarief voor de 1^e hond. Het tarief per hond in 2023 bedroeg € 36,80.

Forensenbelasting:

De tarieven forensenbelasting zijn voor 2023 verhoogd met 2%.

Toeristenbelasting:

Het basistarief voor de land- en watertoeristenbelasting van € 1,00 per persoon per overnachting is voor 2023 niet verhoogd.

Scheepvaartrechten:

De tarieven scheepvaartrechten zijn voor 2023 verhoogd met 2%.

Liggelden jachthaven Stavenisse:

De tarieven zijn voor 2023 verhoogd met 2%. De liggelden worden in principe kostendekkend geheven.

Lijkbezorgingsrechten:

Bij de behandeling van de Kadernota 2023 is een amendement aangenomen om de kostendekking van de lijkbezorgingsrechten te verlagen naar 85%. Hierdoor zijn de tarieven voor 2023 met 12% verlaagd.

Leges:

De tarieven (gemeentelijk deel) voor reisdocumenten en rijbewijzen zijn voor 2023 met 2% verhoogd. Hierbij werden de landelijke maximumtarieven niet overschreden. De overige tarieven zijn gelijk gebleven.

Overzicht lokale heffingen (kostendekkendheid)

De kostendekkendheid van de lokale heffingen wordt hieronder weergegeven:

Rioolheffing

Kostendekkendheid rioolheffing			
Salariskosten taakveld(en)	€ 272.492		
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	€ 1.644.699		
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	-/- € 24.976		
Netto kosten taakveld		€ 1.892.215	
Toe te rekenen kosten:			
Overhead (80% x € 272.492)		€ 217.993	
Btw		€ 321.160	
Totale kosten			€ 2.431.368
Opbrengst rioolheffing			€ 2.509.946
Dekking*			103%

* Na toevoeging aan de voorziening (€ 78.578) bedraagt de kostendekking 100%.

Afvalstoffenheffing

Kostendekkendheid afvalstoffenheffing			
Salariskosten taakveld(en)	€ 72.103		
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	€ 2.788.682		
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	-/- € 332.878		
Netto kosten taakveld		€ 2.527.907	
Toe te rekenen kosten:			
Overhead (80% x € 72.103)		€ 57.682	
Btw		€ 551.334	
Totale kosten			€ 3.136.923
Totale opbrengst afvalstoffenheffing			€ 2.848.126
Dekking*			91%

* Na toevoeging aan de voorziening (€ 32.678) bedraagt de kostendekking 90%.

Liggelden jachthaven Stavenisse

Kostendekkendheid liggelden			
Salariskosten taakveld(en)	€ 10.891		
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente*	€ 96.290		
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	€ 0		
Netto kosten taakveld		107.181	
Toe te rekenen kosten:			
Overhead (80% x € 10.891)		8.713	
Totale kosten			115.894
Opbrengst liggelden			110.839
Dekking			96%

Lijkbezorgingsrechten

Kostendekkendheid lijkbezorgingsrechten			
Salariskosten taakveld(en)	€ 255.951		
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	€ 83.753		
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	-/- € 5.818		
Netto kosten taakveld		€ 333.886	
Toe te rekenen kosten:			
Overhead (80% x € 255.951)		€ 204.761	
Totale kosten			€ 538.647
Totale opbrengst heffingen			€ 537.128
Dekking			100%

* Na toevoeging aan de voorziening (€ 90.000) bedraagt de kostendekking 85%.

Leges op grond van de legesverordening

Kostendekkendheid leges	Kosten	Opbrengsten	Kosten-dekking
1 Algemene dienstverlening			
1.1 Burgerlijke stand	€ 96.021	€ 46.973	48,92%
1.2 Reisdocumenten	€ 186.794	€ 132.283	70,82%
1.3 Rijbewijzen	€ 158.058	€ 101.625	64,30%
1.4 Verstrekkingen uit de Basisregistratie Personen	€ 34.107	€ 16.368	47,99%
1.9 Overige publiekszaken	€ 16.620	€ 6.731	40,50%
1.12 Leegstandswet	€ 0	€ 258	0,00%
1.16 Kansspelen	€ 1.349	€ 370	27,43%
1.18 Verkeer en vervoer	€ 19.413	€ 2.000	10,30%
1.19 Diversen	€ 30.436	€ 62.344	204,84%
Totaal:	€ 542.798	€ 368.952	67,97%
2 Fysieke leefomgeving / omgevingsvergunning			
2.3 Omgevingsvergunning	€ 687.299	€ 1.224.250	178,12%
2.8 Bestemmingswijzigingen zonder activiteiten	€ 0	€ 22.904	0,00%
2.10 In deze titel niet benoemd	€ 623	€ 708	113,64%
Totaal:	€ 687.922	€ 1.247.862	181,40%
3 Europese dienstenrichtlijn			
3.1 Horeca	€ 5.727	€ 1.739	30,36%
3.2 Organiseren evenementen of markten	€ 12.260	€ 2.235	18,23%
3.3 Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen	€ 8.443	€ 3.125	37,01%
3.5 Marktstandplaatsen	€ 623	€ 150	24,08%
3.7 In deze titel niet benoemd	€ 0	€ 369	0,00%
Totaal:	€ 27.053	€ 7.618	28,16%
Dekking	€ 1.257.773	€ 1.624.432	129,15%

Lokale lastendruk

De lokale lasten voor de inwoners in de gemeente Tholen worden bepaald door de onroerendezaakbelasting, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Hieronder wordt een beeld gegeven van de woonlasten over 2023 in vergelijking met 2022. Uitgangspunt is een meerpersoonshuishouden met een eigen woning met een gemiddelde waarde.

Meerpersoonshuishouden (bedragen in euro's)	Eigenaar en gebruiker			Gebruiker (geen eigenaar)		
	Tholen 2022	Tholen 2023	Coelo 2023	Tholen 2022	Tholen 2023	Coelo 2023
Afvalstoffenheffing	276	277	329	276	277	329
Rioolheffing	206	206	213	103	103	213
Onroerendezaakbelasting*	310	316	402	0	0	0
Totaal	792	799	944	379	380	542

Eenpersoonshuishouden (bedragen in euro's)	Eigenaar en gebruiker			Gebruiker (geen eigenaar)		
	Tholen 2022	Tholen 2023	Coelo 2023	Tholen 2022	Tholen 2023	Coelo 2023
Afvalstoffenheffing	215	217	266	215	217	266
Rioolheffing	179	179	199	76	76	199
Onroerendezaakbelasting*	310	316	402	0	0	0
Totaal	704	712	867	291	293	465

Kwijtscheldingsbeleid

De kwijtscheldingsnorm bedraagt al jaren 100% van de bijstandsnorm. Op het gebied van kwijtschelding wordt samengewerkt met Waterschap Scheldestromen. Dit heeft voor de burger onder andere het voordeel dat slechts eenmaal een verzoek hoeft te worden ingediend. Een verzoek aan de gemeente is tegelijkertijd een verzoek aan het waterschap en uiteraard andersom.

Voor mensen met lage inkomens bestaat de mogelijkheid van gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van de geheven lasten. Dit is het geval als aan de voorwaarden van de invorderingswet is voldaan. In de gemeente Tholen wordt in voorkomende gevallen kwijtschelding verleend van aanslagen afvalstoffenheffing, gebruikersbelasting rioolheffing en hondenbelasting (voor wat betreft de belastingschuld voor de eerste hond).

De lasten kwijtschelding over 2023 komen uit op € 113.116 (2022: € 119.404), terwijl € 127.000 geraamd was.

JAARREKENING 2023

De jaarrekening bestaat uit de volgende onderdelen:

Balans per 31 december

Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Toelichting op de balans

Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

---

Balans per 31 december

(voor bestemming van het gerealiseerde resultaat)	Ultimo	Ultimo
ACTIVA (in duizenden euro's)	2023	2022
Vaste activa		
Immateriële vaste activa	1.136	1.260
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	777	888
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	75	65
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	284	307
Materiële vaste activa	65.090	58.910
Investeringen met een economisch nut	58.520	54.389
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	964	1.321
Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	5.606	3.200
Financiële vaste activa	10.223	8.613
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	4.890	2.494
Leningen aan overige verbonden partijen	947	2.075
Overige langlopende leningen u/g	1.623	1.281
Overige uitzettingen met rentetypische looptijd > 1 jaar	2.763	2.763
Totaal vaste activa	76.449	68.783
Vlottende activa		
Voorraden	18.675	11.534
Onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie	18.222	11.534
Gereed product en handelsgoederen	453	0
Uitzettingen met rentetypische looptijd < 1 jaar	39.404	30.739
Vorderingen op openbare lichamen	8.348	5.650
Uitzettingen in 's rijks schatkist met een rentetypische looptijd < 1 jaar	27.100	22.008
Rekening-courant verhoudingen met niet-financiële instellingen	757	346
Overige vorderingen	3.199	2.735
Liquide middelen	417	1.246
Banksaldi	417	1.246
Overlopende activa	2.127	6.503
Van het Rijk nog te ontvangen voorschotbedragen	1.095	5.678
Van overige Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen	121	118
Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen	911	707
Totaal vlottende activa	60.623	50.022
Totaal activa	137.072	118.805
Verliescompensatierechten (krachtens de Wet op de vennootschapsbelasting 1969)	*35	**0

* op basis van voorlopige aangifte vennootschapsbelasting 2023

** op basis van aangifte vennootschapsbelasting 2022

(voor bestemming van het gerealiseerde resultaat)	Ultimo 2023	Ultimo 2022
PASSIVA (in duizenden euro's)		
Vaste passiva		
Eigen vermogen	63.149	45.836
Algemene reserve	42.314	31.405
Bestemmingsreserves	9.242	2.876
Gerealiseerd resultaat	11.593	11.555
Vorzieningen	9.706	9.498
Vorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	5.044	5.018
Egalisatievoorzieningen	2.171	1.793
Voorziening voor toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven	1.349	1.747
Van derden verkregen middelen, die specifiek besteed moeten worden	1.142	940
Vaste schulden met rentetypische looptijd > 1 jaar	52.058	55.715
Onderhandse leningen van binn. banken en ov. financiële instellingen	52.058	55.715
Totaal vaste passiva	124.913	111.049
Vlottende passiva		
Netto-vlottende schulden met rentetypische looptijd < 1 jaar	5.755	3.012
Overige schulden	5.755	3.012
Overlopende passiva	6.404	4.744
Nog te betalen bedragen	2.561	1.670
Van het Rijk ontvangen, maar nog niet bestede voorschotbedragen	3.466	2.691
Van overige Nederlandse overheidslichamen ontvangen, maar nog niet bestede voorschotbedragen	236	148
Overige vooruit ontvangen bedragen	141	235
Totaal vlottende passiva	12.159	7.756
Totaal passiva	137.072	118.805
Borg- en garantstellingen	11.408	11.842

Overzicht van baten en lasten

Programma	Oorspronkelijke begroting			Wijziging begroting			Rekening 2023			Saldo	Saldo
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Rekening vorig jaar	Rekening / begroting
0 Bestuur en Ondersteuning	2.715.100	258.000	-2.457.100	3.082.319	258.000	-2.824.319	2.867.525	357.638	-2.509.887	-2.186.990	314.432
1 Veiligheid	2.759.600	3.000	-2.756.600	3.019.600	3.000	-3.016.600	3.012.425	5.698	-3.006.728	-2.576.110	9.872
2 Verkeer en vervoer	4.886.750	598.200	-4.288.550	5.239.897	724.247	-4.515.650	5.014.975	890.988	-4.123.987	-3.894.462	391.663
3 Economie	7.783.400	7.842.000	58.600	7.489.160	7.930.255	441.095	6.442.592	8.539.418	2.096.826	1.859.469	1.655.731
4 Onderwijs	4.228.900	1.109.500	-3.119.400	4.468.824	1.256.712	-3.212.112	3.901.659	1.465.359	-2.436.300	-2.668.949	775.812
5 Sport, Cultuur en Recreatie	5.482.850	442.800	-5.040.050	6.757.269	631.295	-6.125.974	6.578.920	890.317	-5.688.602	-4.312.375	437.372
6 Sociaal domein	28.040.950	5.408.250	-22.632.700	36.845.932	11.790.887	-25.055.045	32.476.593	15.225.652	-17.250.942	-16.842.352	7.804.103
7 Volksgezondheid en Milieu	7.648.820	6.063.100	-1.585.720	9.514.188	7.689.786	-1.824.402	9.069.243	7.522.899	-1.546.343	-1.126.517	278.059
8 VHROSV	3.389.500	2.626.100	-763.400	6.325.418	4.450.041	-1.875.377	5.747.776	5.523.333	-224.443	1.515.933	1.650.934
Algemene dekkingsmiddelen	434.853	55.179.000	54.744.147	267.737	62.555.797	62.288.060	1.464.320	63.526.503	62.062.183	59.360.492	-225.877
Overhead	10.301.752	197.100	-10.104.652	10.987.852	262.100	-10.725.752	10.415.106	319.202	-10.095.905	-9.335.804	629.847
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	-37.032	0	37.032	7.744	37.032
Onvoorzien	690.000	0	-690.000	0	0	0	0	0	0	0	0
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	78.362.475	79.727.050	1.364.575	93.998.196	97.552.120	3.553.924	86.954.101	104.267.006	17.312.904	19.800.077	13.758.980
Mutaties in de reserves	181.500	0	-181.500	6.276.433	2.722.509	-3.553.924	6.274.433	554.145	-5.720.288	-8.245.323	-2.166.364
Gerealiseerd resultaat	78.543.975	79.727.050	1.183.075	100.274.629	100.274.629	0	93.228.534	104.821.151	11.592.616	11.554.755	11.592.616

Toelichting op de balans

GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

De jaarrekening is opgesteld op basis van continuïteitsveronderstelling, met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet. In de verordening zijn door de gemeenteraad op 9 januari 2024 de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en de inrichting van de financiële organisatie vastgesteld.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van activa en passiva, alsmede de bepaling van het resultaat, vinden in principe plaats op basis van historische kosten. Activa en passiva zijn opgenomen tegen nominale waarde, tenzij in deze grondslagen anders is vermeld. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben, onverschillig of zij tot inkomsten of uitgaven in dat jaar hebben geleid. Baten en lasten, waaronder ook begrepen de heffing van de vennootschapsbelasting, worden daarbij verantwoord tot hun brutobedrag. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden genomen als zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidsgerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten verantwoord in het jaar dat uitbetaling plaats vindt. Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt dan ook geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. Daarbij moet worden gedacht aan overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken.

De algemene uitkering is opgenomen conform de best mogelijke schatting, gebaseerd op basis van de laatst beschikbare informatie. Ten aanzien van de component aangaande de accresmededeling wordt deze opgenomen conform de in verslagjaar t laatst gepubliceerde accresmededeling. Doorgaans is deze accresmededeling opgenomen in de septembercirculaire. De gevolgen van het bijgestelde accres zoals opgenomen in de meicirculaire van het verslagjaar t+1 worden verantwoord in de jaarrekening van het op het verslagjaar volgend boekjaar.

Dividenden worden verantwoord in het jaar waarin het besluit tot toekenning van het dividend door de Algemene vergadering van de vennootschap is genomen.

Algemene grondslagen voor de rechtmatigheidsverantwoording

De rechtmatigheidsverantwoording ziet toe op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties, alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van artikel 17 Financiële-verhoudingswet. De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders in de financiële verordening en de kadernota rechtmatigheid van de Commissie BBV.

Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader, zoals op 10 januari 2023 door de raad is vastgesteld.

Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven, wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over- en onderschrijdingen van lasten en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt, indien ze niet tijdig aan de raad zijn gemeld. Afwijkingen die uiterlijk in de jaarrekening worden gemeld en toegelicht worden op grond van de financiële verordening als tijdig beschouwd.

Onze organisatie heeft nog geen beleid voor het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Wel hebben we maatregelen ter voorkoming van misbruik en oneigenlijk gebruik ingebed in de werkprocessen. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

Er is een verantwoordingsgrens van 1% (zijnde € 932.255) gehanteerd, waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen. Verder is een rapporteringstolerantie van € 100.000 gehanteerd, waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.

Balans

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs, verminderd met de jaarlijkse afschrijvingslasten en de afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

De kosten van het sluiten van geldleningen (inclusief de betaalde boeterente) en het saldo van agio en disagio worden geactiveerd en over de looptijd van de lening afgeschreven.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief zijn onder de volgende voorwaarden geactiveerd:

- Het voornemen bestaat het actief te gebruiken of te verkopen.
- De technische uitvoerbaarheid om het actief te voltooien staat vast.
- Het actief in de toekomst economisch of maatschappelijk nut genereert.
- De uitgaven die aan het actief toe te rekenen zijn, zijn betrouwbaar vast te stellen.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden volledig afgeschreven in maximaal vijf jaar.

De onder de kosten van onderzoek en ontwikkeling geactiveerde voorbereidingskosten voor grondexploitaties voldoen aan de volgende voorwaarden:

- de kosten passen binnen de kostensoortenlijst (artikel 6.2.4) van het Besluit ruimtelijke ordening; en
- de kosten blijven maximaal vijf jaar geactiveerd staan onder de immateriële vaste activa. Na maximaal vijf jaar dienen de kosten te hebben geleid tot een actieve grondexploitatie. Is dit niet het geval dan worden deze afgeboekt ten laste van het jaarresultaat; en
- plannen tot ontwikkeling van de grond waarvoor de voorbereidingskosten worden gemaakt, hebben bestuurlijke instemming, blijkend uit een raads- of – indien gedelegeerd – collegebesluit.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden geactiveerd indien aan de volgende vereisten is voldaan:

- Er is sprake van een investering door een derde;
- De investering draagt bij aan de publieke taak;
- De derde heeft zich verplicht tot het daadwerkelijk investeren op een wijze zoals is overeengekomen;
- De bijdrage kan door de gemeente worden teruggevorderd, indien de derde in gebreke blijft of de gemeente anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

Op de geactiveerde bijdragen aan activa in eigendom van derden wordt afgeschreven, waarbij de afschrijvingsduur maximaal gelijk is aan de verwachte gebruiksduur van de activa (bij derden), waarvoor de bijdrage aan derden is verstrekt.

Materiële vaste activa

Het BBV kent de volgende soorten materiële vaste activa:

- investeringen met een economisch nut;
- investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
- investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Investeringen hebben een economisch nut indien ze verhandelbaar zijn en/of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Alle investeringen met een economisch nut > € 40.000 worden conform de financiële verordening geactiveerd.

Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut worden geactiveerd en over de gebruiksduur afgeschreven.

De in erfpacht uitgegeven percelen worden gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (i.c. de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen). Percelen waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht, worden tegen een geringe registratiewaarde opgenomen.

Alle overige materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen die direct gerelateerd zijn aan het actief, de jaarlijkse afschrijvingslasten en de afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Ten aanzien van investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut geldt tot aan investeringsdatum 31 december 2016 dat eventuele bijdragen uit de reserves in mindering zijn gebracht op deze investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut. Ten aanzien van investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven, geldt dat vanuit de spaarcomponent van heffingen gevormde voorzieningen voor toekomstige vervangingsinvesteringen met economisch nut in mindering zijn gebracht op de in het boekjaar gepleegde investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing is geheven. Over het resterende bedrag wordt afgeschreven.

De op de oorspronkelijke verkrijgings- of vervaardigingsprijs toegepaste jaarlijkse afschrijvingen corresponderen met een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur (kortste van de geschatte economische levensduur óf technische gebruiksduur) van de materiële vaste activa.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn opgenomen in de financiële verordening, zoals laatstelijk vastgesteld door de gemeenteraad in haar vergadering d.d. 9 januari 2024. De afschrijvingen worden berekend volgens de lineaire methode en starten halverwege het jaar van ingebruikname. Afschrijvingen geschieden daarnaast onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar. Op gronden wordt niet afgeschreven, tenzij de grond deel uitmaakt van een investering in de openbare ruimte met maatschappelijk nut. Eventuele boekwinsten bij inruil of afstoting van een kapitaalgoed zijn als incidentele bate in de jaarrekening verwerkt.

Indien een vast actief buiten gebruik is gesteld, heeft op het moment van buitengebruikstelling een afwaardering van de boekwaarde plaatsgevonden naar de lagere restwaarde.

Software (met een gebruiksrecht voor onbepaalde duur) is als afzonderlijk actief opgenomen onder de materiële vaste activa als investering met economisch nut.

De lasten samenhangend met de uitvoering van klein en groot onderhoud, bodemsaneringen en het baggeren van watergangen zijn niet levensduurverlengend en zijn daarom niet geactiveerd, maar direct ten laste van de exploitatie of de gevormde voorziening gebracht.

Gronden verworven met het oog op gebiedsontwikkeling, maar waarvoor nog geen operationele grondexploitatie is vastgesteld, worden in de regel geduid als 'warme gronden'. Conform de notitie grondbeleid in begroting en jaarstukken (2019) worden deze verantwoord onder materiele vaste activa (artikel 52 lid 1 onderdeel a BBV) tegen de verwervingskosten. Het toerekenen (activeren) van andere kosten is daarbij niet toegestaan.

In de bepaling of er bij deze 'warme gronden' sprake is van een duurzame waardevermindering, zoals bedoeld in artikel 65 BBV lid 1, kan onder de volgende cumulatieve voorwaarden uitgegaan worden van de waarde in toekomstige bestemming in plaats van de geldende bestemming:

- de gronden moeten deel uitmaken van een door de gemeenteraad vastgestelde visie of masterplan voor (een) concrete en binnen afzienbare tijd te starten grondexploitatie(s), waarin de gebiedsontwikkeling van totaalplan naar deelgrondexploitaties is vastgelegd;
- de gebiedsontwikkeling mag niet zodanig conflicteren met de uitkomst van de inventarisatie van bedreigingen die de ontwikkeling in de weg kunnen staan, bijvoorbeeld op het gebied van milieu of bereikbaarheid;
- de visie / het masterplan mag niet strijdig zijn met beleid van de provincie en/of rijk;
- er is een betrokkenheid bij de gebiedsontwikkeling van provincie of rijksoverheid;
- het mag alleen gaan om gebiedsontwikkeling voor de bouw van woningen en niet voor bedrijfsterreinen;
- periodiek (minimaal eens in de 2 jaar) worden de gronden getaxeerd tegen de waarde volgens de toekomstige woningbouwbestemming, met inachtneming van de inherente onzekerheden van de ontwikkelmogelijkheden.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs verminderd met de jaarlijkse aflossingen en de afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid op de boekwaarde in mindering gebracht. Participaties in het aandelenkapitaal van N.V.'s en B.V.'s (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de marktwaarde van de aandelen daalt tot onder de verkrijgingsprijs, vindt afwaardering naar deze lagere marktwaarde plaats.

Voorraden

Grond- en hulpstoffen worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Indien de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs worden de grond- en hulpstoffen tegen deze lagere marktwaarde gewaardeerd.

Het startpunt van een grondexploitatie is het raadsbesluit met de vaststelling van het complex, inclusief grondexploitatiebegroting. Vanaf dat moment wordt de grondexploitatie geopend en kunnen vervaardigingskosten worden geactiveerd.

De onderhanden werken, waaronder bouwgronden in grondexploitatie, worden opgenomen tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de opbrengst wegens verkopen. Indien de boekwaarde de marktwaarde van de grond overschrijdt, wordt een voorziening voor het verwachte negatieve resultaat getroffen. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs worden daarnaast een redelijk deel van de indirecte kosten opgenomen en is de werkelijk over het vreemd vermogen betaalde rente toegerekend. De rente is toegerekend over de boekwaarde van de grondexploitatie per 1 januari van het betreffende boekjaar.

Voor winstneming geldt de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd wordt tussentijds naar rato van de voortgang van de kosten en de opbrengsten winst genomen. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

- Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
- De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
- De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

De verliezen op grondexploitaties worden voorzien zodra deze bekend zijn. De voorziening wordt gewaardeerd op nominale waarde.

De overige voorraden worden gewaardeerd tegen historische kostprijs. Indien de marktwaarde lager is, dan wordt tegen marktwaarde gewaardeerd.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Overlopende activa

De overlopende activa zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald. Onder de nog te ontvangen bedragen zijn de gemaakte voorbereidingskosten voor faciliterende exploitatieplannen of nog te sluiten anterieure overeenkomsten als 'nog te verrekenen kosten' opgenomen indien aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- de kosten moeten passen binnen de kostensoortenlijst van het Besluit ruimtelijke ordening; en
- de kosten mogen maximaal 5 jaar als overige nog te ontvangen bedragen blijven staan; na maximaal 5 jaar moet het kostenverhaal zijn gerealiseerd dan wel dienen de kosten te worden afgeboekt ten laste van het jaarresultaat; en
- er is een besluit door de raad of het college genomen tot het maken van voorbereidingskosten voor faciliterend grondbeleid in een aangewezen gebied voor het ontwikkelen van het exploitatieplan of tot het sluiten van een anterieure overeenkomst.

Eigen vermogen

In het BBV worden reserves omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vanuit bedrijfseconomisch oogpunt vrij te besteden zijn. De vaststelling van de noodzakelijke omvang van reserves is een zaak van de gemeenteraad. Daarom worden reserves ook wel onderverdeeld in algemene en bestemmingsreserves. Zodra de raad aan een reserve een bepaalde bestemming heeft gegeven, is er sprake van een bestemmingsreserve. Om die reden kunnen bestemmingsreserves naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Heeft een reserve geen bestemming dan wordt het een algemene reserve genoemd. Mutaties in reserves zijn enkel mogelijk op basis van een raadsbesluit genomen voor het einde van het betreffende begrotingsjaar. De reserves worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorzieningen

Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen (schulden) van de gemeente. Om die reden kunnen voorzieningen naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders wordt echter op de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. De contante waarde is bepaald op basis van een actuariële berekening, welke is opgesteld door een externe deskundige. Er is rekening gehouden met een rente van 3,16%. Verder is rekening gehouden met sterfte (sterftetafel GBM/GBV 16-21).

Voorzieningen worden gevormd indien er sprake is van:

- Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten.
- Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten.
- Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.
- Bijdragen (spaarcomponent) aan toekomstige vervangingsinvesteringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing wordt geheven.
- Middelen verkregen van derden, die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen verkregen van Europese en Nederlandse overheidslichamen met een specifiek bestedingsdoel, die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

De vorming van een voorziening, dan wel een dotatie aan een reeds bestaande voorziening, is als een last in het betreffende boekjaar verantwoord. Alle aanwendungen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht en in het verslagjaar niet ten laste van de exploitatie verantwoord.

Aan voorzieningen ter egalisatie van onderhoudslasten van kapitaalgoederen over meerdere begrotingsjaren ligt een actueel (beheer)plan ten grondslag. Uitgevoerd achterstallig onderhoud is daarbij ten laste van de exploitatie verantwoord. Deze lasten zijn niet ten laste van de gevormde voorziening gebracht.

Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Voor het bepalen van het "jaarlijks vergelijkbaar volume" is een tijdsperiode van vier jaar gehanteerd.

Rentetoevoegingen aan voorzieningen zijn niet toegestaan.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd langer dan één jaar

De vaste schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde (hoofdsom) verminderd met het totaal van de gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2023

(bedragen in de tabellen in duizenden euro's)

Immateriële vaste activa

Het verloop van de immateriële vaste activa ziet er als volgt uit:

	Boekw. 1-1-2023	Inves- teringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Bijdragen van derden	Afwaar- deringen	Boekw. 31-12-2023
Agio geldleningen	888	0	0	111	0	0	777
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	65	34	24	0	0	0	75
Bijdragen activa in eigendom van derden	307	0	0	23	0	0	284
Totaal	1.260	34	24	134	0	0	1.136

Agio geldleningen

Op 19 januari 2016 heeft herfinanciering plaatsgevonden van een 10-jarige fixelening met een hoofdsom van € 11.500.000 (rente: 3,475%). Het agio op deze lening bedroeg afgerond € 1.659.000 en is meegefinancierd in de hoofdsom van de nieuwe lineaire lening (rente: 1,27%). Het agio wordt afgeschreven gedurende de looptijd van de nieuwe lening (15 jaar).

Kosten van onderzoek en ontwikkeling

In 2023 zijn voorbereidingskosten gemaakt voor het toekomstige woningbouwcomplex Vroonstede II te Sint-Annaland (€ 5.000) en het toekomstige woningbouwcomplex Westvest te Sint-Maartensdijk (€ 29.000). Het bedrijventerreincomplex te Sint Philipsland is in 2023 in exploitatie genomen. De voorbereidingskosten voor deze ontwikkeling (desinvestering: € 24.000) zijn overgeheveld naar het onderhanden werk.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden

In 2018 is een bijdrage verstrekt van € 357.100 aan muziekvereniging Concordia Tholen voor de renovatie van de huisvesting aan de Zoekweg te Tholen. Verder is in het verleden een bijdrage verstrekt aan Stichting Bibliotheek Oosterschelde voor de inrichting van de bibliotheken / servicepunten.

Materiële vaste activa

Het verloop van de boekwaarde van de investeringen met economisch nut ziet er als volgt uit:

	Boekw. 31-12-22	Reclas- sificatie	Boekw. 1-1-23	Inves- teringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Bijdrage derden	Afwaar- deringen	Boekw. 31-12-23	Voorz. lag. mw	Balansw. 31-12-23
Gronden	9.919	0	9.919	2.788	3.328	0	0	148	9.231	430	8.801
Bedrijfsgebouwen	40.293	176	40.469	6.753	0	1.662	572	0	44.988	0	44.988
Werken	4.054	64	4.118	211	0	185	8	0	4.136	0	4.136
Vervoermiddelen	181	-15	166	72	0	37	0	0	201	0	201
Machines	147	15	162	0	0	39	0	0	123	0	123
Overig	628	-240	388	2	0	77	0	42	271	0	271
Totaal	55.222	0	55.222	9.826	3.328	2.000	580	190	58.950	430	58.520

Van de gronden en terreinen is ultimo 2023 € 3.493.000 in erfpacht uitgegeven (2022: € 4.287.000). In 2023 is voor € 1.929.000 aan gronden in erfpacht uitgegeven. De desinvesteringen bedroegen € 2.724.000.

Van de gronden en terreinen is ultimo 2023 (na aftrek van de voorziening voor lagere marktwaarde van € 430.000) € 2.237.000 bestemd voor toekomstige gemeentelijke gebiedsontwikkeling (2022: € 1.728.000). Het bedrijventerreincomplex te Sint Philipsland is in 2023 in exploitatie genomen. De strategische gronden voor deze ontwikkeling (desinvestering: € 604.000) zijn overgeheveld naar het onderhanden werk.

De voorziening voor lagere marktwaarde is in het verleden gevormd voor (1) de grondaankoop van circa 4 hectare in het kader van de toekomstige uitbreiding van de kern van Sint Philipsland (voorziening voor lagere marktwaarde: € 430.000) en (2) de grondaankoop van circa 2 hectare in het kader van de toekomstige uitbreiding van het bedrijventerrein te Sint Philipsland (voorziening voor lagere marktwaarde: € 403.000). De balanswaarde per 1 januari 2023 bedroeg hierdoor niet € 55.222.000, maar € 54.389.000. In 2023 is het bedrijventerrein Sint Philipsland in exploitatie genomen, waardoor dit deel van de voorziening is vrijgevallen.

De investeringen in bedrijfsgebouwen hebben voor een bedrag van € 4.386.000 betrekking op de bouw van de Brede School te Sint-Maartensdijk en voor € 1.696.000 op de renovatie van het zwembad te Sint-Maartensdijk.

De boekwaarde van de investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing wordt geheven, laat het volgende verloop zien:

	Boekw. 1-1-2023	Inves- teringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Bijdragen van derden	Afwaar- deringen	Boekw. 31-12-2023
Riolering	0	1.637	0	0	1.637	0	0
Reiniging	314	86	0	35	11	0	354
Begraafplaatsen	1.007	4	0	26	0	375	610
Totaal	1.321	1.727	0	61	1.648	375	964

De bijdrage van derden betreft met name de afboeking van de spaarvoorziening riolering (€ 1.476.000).

De boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut heeft het volgende verloop:

	Boekw. 1-1-2023	Inves- teringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Bijdragen van derden	Afwaar- deringen	Boekw. 31-12-2023
Werken	3.200	2.702	0	124	172	0	5.606
Totaal	3.200	2.702	0	124	172	0	5.606

Het gaat hier alleen om investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut die conform de 'nieuwe systematiek' (na 1 januari 2017) zijn geactiveerd.

Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa ziet er als volgt uit:

	Boekw. 1-1-2023	Inves- teringen	Desinves- teringen	Afwaar- deringen	Boekw. 31-12-2023
Kapitaalverstrekkingen deelnemingen	2.494	2.397	0	1	4.890
Leningen ov. verbonden partijen	2.075	72	1.200	0	947
Overige langlopende leningen	1.281	515	150	23	1.623
Overige uitzettingen > 1 jaar	2.763	0	0	0	2.763
Totaal	8.613	2.984	1.350	24	10.223

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen

Het gaat om de volgende participaties:

- Een belang van 100% in Gemeente Tholen Grondexploitatie Tholen Stad B.V. te Tholen. Deze deelneming is vennoot in Tholen Stad Grondexploitatie V.O.F. (33,33%);
- Een belang van 0,06% in BNG Bank N.V. te Den Haag;
- Een belang van 2,7% in ZEH N.V. (voorheen PZEM N.V.) te Middelburg;
- Een belang van 2,7% in GBE Aqua B.V. te Middelburg; in 2023 heeft een kapitaalverstrekking van € 2.397.000 plaatsgevonden.

Leningen aan overige verbonden partijen

In 2010 is een lening verstrekt aan Tholen Stad Grondexploitatie V.O.F. met een hoofdsom van € 5.889.475. De resterende lening bedraagt ultimo 2023 € 947.000. De aflossing op de lening bedraagt € 1.200.000. De rente bedraagt 3,575% per jaar (2023: € 72.000) en wordt bijgeschreven op de hoofdsom van de lening.

Overige langlopende leningen

In 2023 zijn startersleningen, leningen voor duurzame particuliere woningverbetering en leningen voor verduurzaming en levensloopbestendig maken van woningen verstrekt tot een bedrag van € 515.000. De totale aflossing op deze leningen bedraagt € 150.000.

Overige uitzettingen met looptijd > 1 jaar

Dit betreft de uitzetting bij ASR Group Asset Management voor de pensioenverplichting van de (vml.) wethouders. In 2023 zijn geen participaties aangekocht.

Voorraden

Het verloop van de voorraden ziet er als volgt uit:

	2023	2022
Onderhanden werk	18.222	11.534
Gereed product en handelsgoederen	453	0
Totaal	18.675	11.534

Onderhanden werk

Het in de balans opgenomen onderhanden werk wordt uitgesplitst naar de volgende categorieën:

	2023	2022
Bouwgronden in exploitatie	11.125	3.207
Grondbanken zonder noemenswaardige transformatie, bestemd voor derden	7.097	8.327
Totaal	18.222	11.534

Van de bouwgronden in exploitatie (BIE) kan het volgende verloop worden gegeven:

	Boekw. 1-1-2023	Vermeer- deringen	Verminder- ingen	Winst- neming	Boekw. 31-12-2023	Voorz. verliesl. complex	Balansw. 31-12-23	Raming kosten	Raming opbr.	Eindw.
Bedrijventerreinen:										
Tholen	-334	6.016	-1.929	1.390	5.143	0	5.143	2.614	-10.443	-2.686
Stavenisse	130	8	0	22	160	0	160	45	-286	-81
Sint Philipsland	0	*673	0	0	673	0	673	488	-1.217	-56
Sint-Annaland	149	5	0	-7	147	0	147	6	-240	-87
Subtotaal	-55	6.702	-1.929	1.405	6.123	0	6.123	3.153	-12.186	-2.910
Woningbouw:										
Stadszicht II	-474	221	0	253	0	0	0	0	0	0
Molenvliet Zuid	-293	563	-154	12	128	0	128	390	-552	-34
Deestraat	125	220	0	17	362	0	362	142	-590	-86
Oost Scherpenisse	92	16	0	0	108	-20	88	28	-116	0
Poststraat Zuid I	-135	49	0	-14	-100	0	-100	75	-1	-26
Poststraat Zuid II	0	11	0	0	11	0	11	994	-1.714	-709
Havengebied	4.192	348	-101	74	4.513	0	4.513	1.273	-6.011	-225
Vroonstede I	-233	180	0	53	0	0	0	0	0	0
Subtotaal	3.274	1.608	-255	395	5.022	-20	5.002	2.902	-8.984	-1.080
Totaal Generaal	3.219	8.310	-2.184	1.800	11.145	-20	11.125	6.055	-21.170	-3.990

* dit is inclusief de overheveling van de bestaande boekwaarde vanuit de (im)materiële vaste activa (€ 628.000).

De boekwaarde van de BIE per 1 januari 2023 bedraagt € 3.219.000. Het verschil met de balanswaarde (€ 3.207.000) wordt veroorzaakt door de gevormde verliesvoorziening voor woningbouwcomplex Oost-Scherpenisse. Deze verliesvoorziening is in 2023 verhoogd met € 8.000 tot een bedrag van € 20.000.

De waardering van de in exploitatie genomen gronden is gebaseerd op de inzichten van februari 2024 en de daarbij behorende inschatting van uitgangspunten, parameters en risico's. Uiteraard betreft dit een inschatting die omgeven is door onzekerheden, die periodiek, maar minimaal jaarlijks, wordt herzien en waarbij de waardering in het komende jaar zowel positief als negatief kan uitvallen. Het college is van mening dat op basis van de huidige informatie en inzichten de beste schatting is gemaakt voor de waardering van de in exploitatie genomen gronden. Het college hanteert de volgende algemene uitgangspunten ten aanzien van haar schattingen:

- Het rentepercentage bedraagt 1,48%;
- De kostenindexatie bedraagt 2%, overeenkomstig de langjarig historisch gemiddelde GWW-index. Het risico van grote prijsstijgingen binnen de grondexploitatie is overigens beperkt, omdat de meeste werken al gegund zijn;
- De opbrengstenindexatie bedraagt 2%;
- Het resultaat is bepaald op eindwaarde;
- De geplande afzet is gebaseerd op de gemeentelijke woningbouwplanning en de ervaringscijfers van de afgelopen jaren.

De bouwgronden in exploitatie hebben allemaal een looptijd die korter is dan de voorgeschreven maximale looptijd van tien jaar. De risico's zijn nader toegelicht in de paragraaf Grondbeleid en de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing in het jaarverslag.

Van de grondbanken zonder noemenswaardige transformatie, bestemd voor derden kan het volgende verloop worden gegeven:

	Saldo 1-1-2023	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Saldo 31-12-2023
Gronden Molenvlietsedijk Tholen	8.327	98	1.328	7.097
Totaal	8.327	98	1.328	7.097

De vermeerdering van € 98.000 betreft de rentevoeging over 2023 (1,18%). De vermindering van € 1.328.000 betreft de verkoop van een deel van de gronden.

Gereed product en handelsgoederen

De voorraad gereed product per 31 december 2023 betreft een aangekochte woning van € 453.000. De woning wordt in 2024 vervreemd aan derden.

Uiteenzettingen met rentetypische looptijd < 1 jaar

Vorderingen op openbare lichamen

De vorderingen op openbare lichamen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2023	2022
Belastingdienst	5.936	3.963
Overige vorderingen op openbare lichamen	2.412	1.687
Totaal	8.348	5.650

Uitzettingen bij 's rijks schatkist met een rentetypische looptijd < 1 jaar

Dit betreft de uitzetting bij het rijk in het kader van het verplicht schatkistbankieren. Het saldo bedraagt ultimo 2023 € 27.100.000. Het drempelbedrag bedraagt € 1.571.000. De benutting van het drempelbedrag in het boekjaar wordt hieronder weergegeven:

	Eerste kwartaal	Tweede kwartaal	Derde kwartaal	Vierde kwartaal
Op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	464	481	416	466
Ruimte onder het drempelbedrag	1.107	1.090	1.155	1.105
Totaal	1.571	1.571	1.571	1.571

Rekening-courant verhoudingen met niet-financiële instellingen

Dit betreft de rekening-courant verhouding met Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland in het kader van startersleningen en leningen voor duurzame particuliere woningverbetering voor een totaalbedrag van € 757.000.

Overige vorderingen

De overige vorderingen betreffen:

	2023	2022
Debiteuren	3.111	2.591
Vorderingen Werk en inkomen	1.132	1.193
Voorziening dubieuze debiteuren	-1.044	-1.049
Totaal	3.199	2.735

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

	2023	2022
BNG Bank N.V.	394	1.199
Rabobank Oosterschelde	8	28
Rabobank (jeugd- en jongerenwerk)	15	19
Totaal	417	1.246

BNG Bank N.V.

Vanaf 1 januari 2019 is een nieuwe financieringsovereenkomst van kracht geworden. De kredietlimiet is aangepast van € 5,5 miljoen naar € 1,0 miljoen en daarnaast is de intradaglimiet ingevoerd. Deze maakt het mogelijk om dagelijks, tot een overeengekomen bedrag (€ 4,5 miljoen), de kredietlimiet te overschrijden. De intradaglimiet moet voor het eind van de dag weer zijn aangevuld tot de kredietlimiet.

Overlopende activa

Het verloop van de van het Rijk nog te ontvangen bedragen, die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, is als volgt:

	Saldo 1-1-2023	Toevoeging	Ontvangen bedragen	Saldo 31-12-2023
Stimulering Sport 2023	0	529	408	121
Kwijtschelding schulden SZW	0	11	0	11
Kwijtschelding gem. belastingen toeslagenaffaire	8	0	7	1
Hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	0	57	0	57
BBZ	8	-1	3	4
Crisisnoodopvang	195	2.729	2.233	691
Opvang ontheemden Oekraïne	5.452	5.994	11.236	210
Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden	15	0	15	0
Totaal	5.678	9.319	13.902	1.095

Het verloop van de van overige Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen bedragen, die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, is als volgt:

	Saldo 1-1-2023	Toevoeging	Ontvangen bedragen	Saldo 31-12-2023
Herstructurering Paasdijkweg Poortvliet	45	0	0	45
(Be)leefbare Schelde Verdrongen Stad Reymerswaal	0	11	0	11
Opvang ontheemden Oekraïne door VRZ	21	17	21	17
Carpool- en fietsapp	0	4	0	4
Entrepunt NPO	21	0	21	0
Het onzichtbare zichtbaar maken	31	13	0	44
Totaal	118	45	42	121

De overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2023	2022
Nog te ontvangen bedragen	551	295
Vooruitbetaalde bedragen	360	412
Totaal	911	707

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

	2023	2022
Algemene reserve	42.314	31.405
Bestemmingsreserves	9.242	2.876
Gerealiseerd resultaat	11.593	11.555
Totaal	63.149	45.836

Het verloop wordt in onderstaand overzicht per reserve weergegeven:

	Saldo 1-1-2023	Toevoe- ging	Onttrek- king	Bestemm. resultaat v.j.	Vermind. ter dekking afschr.	Saldo 31-12-2023
Algemeen vrij besteedbaar	5.166	498	427	538	0	5.775
Alg. niet vrij besteedbaar	26.239	3.183	0	7.117	0	36.539
Stimuleringsfonds samenl.	125	150	41	0	0	234
Rekenkamercommissie	36	0	36	0	0	0
Studiefaciliteiten	387	0	2	0	0	385
Flankerend personeelsbeleid	83	25	0	0	0	108
ISV	71	0	0	0	0	71
Deelneming GBE Aqua B.V.	2.174	2.418	0	0	0	4.592
Oekraïne	0	0	48	3.900	0	3.852
Gerealiseerde resultaat	11.555	11.593	0	-11.555	0	11.593
	45.836	17.867	554	0	0	63.149

De algemene reserve vrij besteedbaar dient ter dekking van incidentele lasten, waarvoor geen bestemmingsreserve is gevormd. Gedurende 2023 is € 498.000 op basis van raadsbesluiten toegevoegd en € 427.000 op basis van raadsbesluiten onttrokken. Verder is € 538.000 op basis van resultaatbestemming toegevoegd.

De algemene reserve niet vrij besteedbaar is hoofdzakelijk bestemd voor de afdekking van risico's en maakt onderdeel uit van het weerstandsvermogen (bufferfunctie). Gedurende 2023 is € 3.183.000 op basis van raadsbesluiten toegevoegd. Verder is € 7.117.000 op basis van resultaatbestemming toegevoegd.

De reserve stimuleringsfonds samenleving dient ter dekking van incidentele lasten voor waardevolle initiatieven vanuit de samenleving op diverse beleidsterreinen. Gedurende 2023 is op basis van de primaire begroting € 150.000 toegevoegd en op basis van het raadsbesluit d.d. 9 november 2023 (systeembesluit) € 41.000 onttrokken.

De reserve rekenkamercommissie houdt verband met de dekking van lasten voor onderzoeken door de rekenkamercommissie. De reserve van € 36.000 is op basis van het raadsbesluit d.d. 7 december 2023 opgeheven.

De reserve studiefaciliteiten dient ter egalisatie van de lasten voor studiefaciliteiten. Gedurende 2023 is op basis van het raadsbesluit d.d. 9 november 2023 (systeembesluit) € 2.000 onttrokken.

De reserve flankerend personeelsbeleid dient ter dekking van lasten met betrekking tot formatieve knelpunten. Gedurende 2023 is op basis van de primaire begroting € 25.000 toegevoegd.

De reserve ISV dient ter dekking van lasten in het kader van stedelijke vernieuwing. Gedurende 2023 hebben er geen mutaties plaatsgevonden.

De reserve deelneming GBE Aqua B.V. houdt verband met de 2,7%-deelneming in GBE Aqua B.V. te Middelburg. De dividenduitkering van ZEH N.V. te Middelburg wordt benut voor de kapitaalstorting in GBE Aqua B.V. ter aflossing van de door deze deelneming aangetrokken lening voor het verkrijgen van 50% van de aandelen in het kapitaal van Evides N.V.. Gedurende 2023 is € 2.418.000 op basis van de raadsbesluiten d.d. 15 juni 2023 en 9 november 2023 toegevoegd aan de reserve.

De reserve Oekraïne dient ter dekking van lasten met betrekking tot de opvang van ontheemden Oekraïne. Op basis van resultaatbestemming is in 2023 € 3.900.000 toegevoegd aan de reserve. Gedurende 2023 is op basis van het raadsbesluit d.d. 9 november 2023 € 48.000 onttrokken.

Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

	Saldo 1-1-2023	Toevoe- ging	Vrij- val	Aanwen- ding	Saldo 31-12-2023
<u>Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's</u>					
Wachtgelden vml. wethouders	16	0	10	6	0
Pensioenen (vml.) wethouders	2.957	0	18	90	2.849
Precariobelasting	1.750	0	0	0	1.750
Spaarverlof	295	150	0	0	445
	5.018	150	28	96	5.044
<u>Egalisatievoorzieningen</u>					
Groot onderhoud havens	417	55	0	36	436
Groot onderhoud wegen	1.326	671	0	262	1.735
Groot onderhoud openbare verlichting	50	0	50	0	0
	1.793	726	50	298	2.171
<u>Voorziening voor toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven</u>					
Riolering	1.747	1.078	0	1.476	1.349
	1.747	1.078	0	1.476	1.349
<u>Beklemden middelen van derden met een specifieke aanwendingsrichting</u>					
Afvalstoffenheffing	271	33	0	0	304
Begraafplaatsrechten	280	90	0	0	370
Rioolheffing	367	79	0	0	446
Legaat mevrouw Vercouteren	22	0	0	0	22
	940	202	0	0	1.142
	9.498	2.156	78	1.870	9.706

De voorziening voor wachtgelden houdt verband met het vertrek van wethouders en dient voor de afdekking van de wachtgeldverplichtingen. Gedurende 2023 is € 6.000 aangewend. Het restant is vrijgevallen.

De voorziening voor pensioenen houdt verband met de pensioenrechten van (gewezen) wethouders en is gevormd voor de afdekking van deze pensioenverplichtingen. De contante waarde is bepaald op basis van een actuariële berekening, welke is opgesteld door een externe deskundige. Er is rekening gehouden met een rente van 3,16%. Verder is rekening gehouden met sterfte (sterftetafel GBM/GBV 16-21). In 2023 is € 90.000 aangewend voor reeds ingegane pensioenen. Verder heeft een vrijval plaatsgevonden van € 18.000 als gevolg van de gestegen rente.

De voorziening precariobelasting houdt verband met de lopende procedure tussen de gemeente Hulst en Stedin over de aanslag 2016 en dient voor de afdekking van verplichtingen uit hoofde van deze procedure. De gemeente Tholen en Stedin conformeren zich aan de uitkomst. Gedurende 2023 hebben er geen mutaties plaatsgevonden.

De voorziening spaarverlof houdt verband met het verlofsparen, zoals opgenomen in de CAO Gemeenten 2021-2022. Op grond van de aangepaste CAO kunnen medewerkers vanaf 2022 hun bovenwettelijke verlof omzetten in spaarverlof. Er is sprake van een spaarsaldo dat in de tijd naar verwachting niet van gelijke omvang zal zijn qua toevoegingen en opnamen. In de opbouwjaren zal naar verwachting vooral sprake zijn van toevoegingen en groei van de omvang van het spaarsaldo. In 2023 is € 150.000 aan de voorziening toegevoegd.

De voorzieningen voor groot onderhoud aan havens en wegen houden verband met kosten die in een begrotingsjaar zullen worden gemaakt, terwijl het maken van deze kosten zijn oorsprong vindt in het begrotingsjaar of daarvoor. De voorzieningen strekken tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren. Gedurende 2023 is op grond van actuele beheerplannen in totaal € 726.000 aan deze voorzieningen toegevoegd, terwijl voor € 298.000 aan groot onderhoud is uitgevoerd.

Voor gebouwen is er geen actueel beheerplan aanwezig, waardoor het vormen van een voorziening niet mogelijk is. De voorziening openbare verlichting is gedurende 2023 opgeheven, aangezien de geplande onderhoudswerkzaamheden met name jaarlijks onderhoud betreffen, waardoor op grond van het BBV geen voorziening kan worden gevormd.

De voorziening riolering is gevormd voor vervangingsinvesteringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing wordt geheven. De storting op grond van het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) bedroeg in 2023 € 1.078.000 (11.000 aansluitingen x € 98 spaarcomponent). Vanuit de voorziening is in totaal € 1.476.000 in mindering gebracht op in het boekjaar gepleegde vervangingsinvesteringen.

De voorziening voor afvalstoffenheffing houdt verband met de in eerdere jaren uit afvalstoffenheffing verkregen middelen die ultimo boekjaar nog niet zijn besteed. Deze middelen dienen specifiek aan de reiniging besteed te worden. In 2023 is een bedrag van € 33.000 toegevoegd aan de voorziening.

De voorziening voor begraafplaatsrechten houdt verband met de uit begraafplaatsrechten verkregen middelen die ultimo boekjaar nog niet zijn besteed. Deze middelen dienen specifiek aan de begraafplaatsen besteed te worden. In 2023 is € 90.000 toegevoegd aan de voorziening.

De voorziening voor riolheffing houdt verband met de uit riolheffing verkregen middelen die ultimo boekjaar nog niet zijn besteed. Aangezien de voorziening onderhoud (artikel 44, lid 1c BBV) in het GRP onvoldoende is onderbouwd, zijn deze gelden niet in een reserve maar ook in de voorziening riolering ex artikel 44, lid 2 BBV opgenomen. In 2023 is € 79.000 toegevoegd aan de voorziening.

De voorziening legaat mevrouw Vercouteren houdt verband met verkregen middelen uit een legaat die specifiek besteed moeten worden (1) voor het onderhoud van het carillon in het oude stadhuis te Tholen, (2) voor het geven van carillon-concerten en (3) ter bevordering van het geven van klassieke muziekuitvoeringen in het oude stadhuis te Tholen. Er hebben in 2023 geen mutaties plaatsgevonden.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de onderhandse leningen:

	Saldo 1-1-2023	Vermeer- dering	Aflos- sing	Saldo 31-12-2023
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	55.715	0	3.657	52.058
Totaal	55.715	0	3.657	52.058

Binnenlandse banken en overige financiële instellingen

Voor een gedetailleerd overzicht van de leningenportefeuille bij binnenlandse banken wordt verwezen naar de paragraaf Financiering. De totale rentelasten over 2023 bedragen afgerond € 1.066.000.

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Overige schulden

Dit betreft de schuld aan crediteuren.

Overlopende passiva

De nog te betalen bedragen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2023	2022
Rente langlopende leningen	578	427
Omzetbelasting	0	3
Overige nog te betalen bedragen	1.983	1.240
Totaal	2.561	1.670

De loonheffing over december is verantwoord onder de crediteuren.

Het verloop van de van het Rijk ontvangen, maar nog niet bestede voorschotbedragen is als volgt:

	Saldo 1-1-2023	Ontvangen bedragen	Vrijval	Terug- betaling	Saldo 31-12-2023
ZonMw	12	0	-7	19	0
Rust voor natuur	0	15	6	0	9
Onderwijsachterstandenbeleid	490	906	782	0	614
Ondersteuning toezichts- en handhavingstaken	8	0	0	8	0
Stimulering verkeersmaatregelen	247	0	171	0	76
Hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	18	0	18	0	0
RREW	31	0	0	31	0
Stimulering sport 2021	191	0	0	191	0
Stimulering sport 2022	288	0	130	0	158
Sportakkoord	24	0	24	0	0
COVID-19 vertragingen onderwijs	142	105	247	0	0
Ventilatie scholen	399	0	0	0	399
Energiearmoede	466	167	166	0	467
Lokaal preventieakkoord	7	20	19	0	8
Wet inburgering	141	274	131	81	203
Onderwijsroute	22	24	0	22	24
Controle naleving CTB	73	0	0	73	0
Startbouwimpuls	0	187	0	0	187
NIP	0	1.192	0	0	1.192
CDOKE	0	510	510	0	0
Lokale bibliotheekvoorzieningen	0	138	138	0	0
Informatiepunten Digitale Overheid	0	27	27	0	0
BREED	0	498	487	0	11
TOZO	132	0	-71	140	63
MEOZ	0	100	45	0	55
Totaal	2.691	4.163	2.823	565	3.466

Het verloop van de van overige Nederlandse overheidslichamen ontvangen, maar nog niet bestede voorschotbedragen is als volgt:

	Saldo 1-1-2023	Toevoe- ging	Vrijval	Terug- betaling	Saldo 31-12-2023
Carpool app	2	0	2	0	0
Diepteanalyse Welgelegen	11	11	22	0	0
Tijdelijke Impulsregeling Klimaatadaptatie (TIK)	135	243	142	0	236
Totaal	148	254	166	0	236

De overige vooruitontvangen bedragen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2023	2022
Garanties	118	125
Vooruit ontvangen grond- en erfpachtopbrengsten	0	78
Overige vooruit ontvangen bedragen	23	32
Totaal	141	235

Niet uit de balans blijvende verplichtingen en rechten

Hieronder volgt allereerst een opsomming van de belangrijkste niet uit de balans blijvende verplichtingen:

Borg- en garantstellingen

De buiten de balansstelling opgenomen borg- en garantstellingen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Geldnemer	Aard/omschrijving	Oorspr.	Percent.	Saldo	Saldo
		bedrag		1-1-2023	31-12-2023
De Schutse	Financiering zorginstelling	5.680	100%	5.226	4.998
Stadlander Vastgoed B.V.	Financiering dorps huis	2.389	100%	2.156	2.133
Waarborgfonds sociale woningbouw	Achtervang	13.997	50%	4.460	4.277
Totaal				11.842	11.408

In 2023 zijn we niet aangesproken op verleende borg- en garantstellingen.

Jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume

De omvang van de verplichting voor vakantiedagen bedraagt per 31 december € 534.000.

Eigen bijdrage op grond van de Wmo

Een aanvrager van een voorziening op grond van de WMO (zoals hulp in de huishouding, begeleiding, hulp- en vervoersmiddelen of beschermd wonen) is op grond van de Wmo een bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacyredenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de Wmo geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen.

Huur- en leaseverplichtingen

Contract	Looptijd contract	Contractwaarde 2023	Geschatte restwaarde 31-12-2023
Huur Sassegrave Scherpenisse	01-07-2014 - 30-06-2064	148.000	6.160.000
Huur Vossenkuil Oud-Vossemeer	01-01-2008 - 31-12-2057	215.000	7.316.000
Huur leaseapparatuur	01-10-2019 - onbepaald	209.000	*836.000
Huur 't Raedthuys Sint-Maartensdijk	01-04-2023 - 31-03-2024	538.000	58.000
Huur Maartenshof Sint-Maartensdijk	15-04-2023 - 14-04-2024	46.000	6.000
Huur Annewas Sint-Annaland	15-03-2023 - 14-03-2024	71.000	7.000
Totaal			14.383.000

* uitgegaan van een looptijd van 4 jaar

Inkoopverplichtingen

In artikel 53 van Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is onder a opgenomen dat de niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen, waaraan de gemeente voor toekomstige jaren is verbonden, in de toelichting op de balans worden vermeld. Verder heeft de commissie BBV de stellige uitspraak gedaan dat meerjarige inkoopcontracten, die zouden moeten voldoen aan Europese regels, in de toelichting op de jaarrekening bij de 'niet uit de balans blijvende verplichtingen' opgenomen moeten worden.

Voor de bepaling welke financiële verplichtingen moeten worden opgenomen, is aangesloten bij de drempelwaarde voor Europees aanbesteden voor diensten en leveringen voor 2023. Deze bedroeg € 215.000.

Contract	Einddatum contract	Geschatte restwaarde 31-12-2023
Afvalinzameling	Onbepaalde tijd	*5.626.000
Peuteropvang	31-dec-2025	700.000
Payroll dienstverlening	31-dec-2026	1.656.000
Beheer en onderhoud sportvelden	31-dec-2027	695.000
Openbare verlichting	01-mei-2026	519.000
Gas	31-dec-2025	538.000
Elektriciteit	31-dec-2025	1.736.000
Brandverzekering	31-dec-2025	289.000
Software (iBurgerzaken)	31-dec-2025	186.000
Onkruidbestrijding	31-dec-2024	264.000
Software (iFinanciën)	31-dec-2025	148.000
Software (RX.Mission)	30-jun-2025	99.000
Software (Zaaksysteem)	31-dec-2024	58.000
Jaarrekeningcontrole	31-dec-2024	53.000
Waterlopen	31-dec-2024	71.000
Rioolreiniging en inspectie	31-aug-2024	105.000
Inhuur groen	31-dec-2024	248.000
Beheer rioolgemaal (Xylem)	31-aug-2024	68.000
Maaltijdvoorziening (Slagerij Slager)	30-sep-2024	143.000
Vervoer (Tholtax)	31-jul-2024	110.000
Totaal		13.312.000

* uitgegaan van een looptijd van 4 jaar

Hieronder worden de belangrijkste niet uit de balans blijvende rechten toegelicht:

Recht op verliescompensatie vennootschapsbelasting

De gemeente heeft ultimo 2023 voor een bedrag van € 35.000 recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de vennootschapsbelasting 1969.

Overige niet uit de balans blijvende rechten

De gemeente heeft in het kader van faciliterend grondbeleid met diverse ontwikkelaars samenwerkingsovereenkomsten afgesloten. Het deel van de overeenkomst waarvoor de verhaalbare kosten nog niet feitelijk zijn gerealiseerd, leidt tot een 'niet in de balans opgenomen recht'. Dit speelt allereerst bij plan Aan de Kreek te Sint Philipsland. De fee van de gemeente voor het uitvoeren van alle opdrachten bedraagt ultimo 2023 circa € 133.000. Aanvullend is er nog een anterieure overeenkomst met betrekking tot Molendijk West Stavenisse. Hierbij heeft de gemeente op basis van de overeenkomst recht op het verhalen van de vastgestelde begeleidingskosten. Het totaal van dit recht bedraagt ultimo 2023 € 78.000.

Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Hierna wordt een toelichting gegeven op het overzicht van baten en lasten. Achtereenvolgens wordt ingegaan op:

- een analyse van afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de realisatie per programma;
- een overzicht van de aanwending van het bedrag voor onvoorzien;
- een overzicht van de incidentele baten en lasten per programma;
- een overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves;
- de rechtmatigheidsverantwoording
- de informatie in het kader van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen (WNT).

Analyse afwijkingen tussen begroting na wijziging en realisatie per programma

Hieronder wordt per onderdeel een analyse gegeven van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening.

Bestuur en Ondersteuning (0):

Het positieve resultaat binnen dit programma bedraagt € 314.000 en komt met name door een vrijval van de pensioenvoorziening voor (gewezen) wethouders. Deze wordt gewaardeerd op de contante waarde van de toekomstige verplichtingen. Door een hogere rekenrente heeft in plaats van een dotatie van € 99.000 een vrijval van € 28.000 plaatsgevonden. Ook is een vrijval van de voorziening voor wachtgeldverplichtingen verwerkt (€ 10.000). Verder is het budget op basis van het amendement jongerenparticipatie (voordeel: € 26.000) en het budget voor de tussentijdse Tweede Kamer verkiezingen / ondersteuning backoffice (voordeel: € 60.000, geen invloed op rekeningsaldo) niet volledig besteed. Ook hebben er in 2023 nog geen uitgaven voor de externe rekenkamer plaatsgevonden (€ 25.000). Tenslotte zijn de baten secretarieleges € 70.000 hoger uitgevallen, met name door meer reisdocumenten en rijbewijzen. Dit voordeel wordt deels teniet gedaan door direct gerelateerde afdrachten aan het Rijk (€ 15.000).

Veiligheid (1):

Het positieve resultaat binnen dit programma bedraagt € 9.872. Gezien de hoogte van het bedrag behoeft dit verschil geen nadere toelichting.

Verkeer en Vervoer (2):

Het positieve resultaat binnen dit programma bedraagt € 392.000 en wordt met name veroorzaakt door:

- een eenmalige gewenningsbijdrage van waterschap Scheldestromen (groot € 140.000) voor overdracht van het beheer en eigendom van wegen aan de gemeente Tholen;
- onderbesteding van het budget van € 150.000 voor verhoging van het onderhoudsniveau van de openbare ruimte, op grond van het door uw raad aangenomen amendement bij de kadernota 2023. Doordat de levering van bankjes en komportaalborden pas in boekjaar 2024 plaatsvindt, vallen een deel van de lasten niet in het huidige boekjaar. Het resterende budget van € 80.000 dient derhalve doorgeschoven te worden naar 2024;
- lagere afschrijvingslasten als gevolg van het achterblijven van diverse investeringen (voordeel: € 85.000);
- een lagere rentetoerekening van circa € 140.000 door een lager omslagrentepercentage en het achterblijven van investeringen (geen impact op het rekeningsaldo door een evenredig nadeel op het taakveld Treasury).

Anderzijds zijn de energielasten van de openbare verlichting circa € 50.000 hoger uitgevallen door hogere elektriciteitsprijzen.

Economie (3):

Het positieve resultaat binnen dit programma bedraagt € 1.656.000. Het voordeel wordt met name veroorzaakt door de tussentijdse winstnemingen op de bedrijventerreincomplexen op basis van POC-methode (€ 1.400.000). Verder is het budget vitalisering binnenstad Tholen (€ 60.000) niet volledig besteed (geen invloed op het rekeningsaldo). Tenslotte is er sprake van hogere baten toeristenbelasting (€ 140.000) en zijn de opbrengsten forensenbelasting € 35.000 hoger dan begroot.

Onderwijs (4)

Het voordelige saldo bedraagt € 776.000. Het voordeel wordt met name veroorzaakt door:

- een lagere rentetoerekening van bijna € 0,5 miljoen. Dit komt met name door een lager omslagrentepercentage (geen impact op het rekeningsaldo door een evenredig nadeel op het taakveld Treasury);
- lagere afschrijvingslasten voor de Brede School Sint-Maartensdijk. Investerings worden pas afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname (begin 2024). Dit leidt tot een voordeel van € 80.000;
- de specifieke uitkering (SPUK) voor het inhalen van COVID-19 gerelateerde vertragingen. De hiermee gepaard gaande lasten (voor de inzet van buurtpedagogen) zijn verwerkt op het programma Sociaal Domein. Dit voordeel van € 200.000 heeft geen impact op het rekeningsaldo;
- lagere lasten voor inkoop van kindplaatsen peuterspeelzalen (€ 65.000) door minder plaatsingen van reguliere peuters met ouders die geen recht hebben op kinderopvangtoeslag.

Anderzijds zijn de energielasten van de diverse gebouwen circa € 75.000 hoger uitgevallen door hogere elektriciteitsprijzen.

Sport, cultuur en recreatie (5)

Het positieve resultaat binnen dit programma bedraagt € 437.000. Dit voordeel wordt met name veroorzaakt door:

- lagere onderhoudslasten op het taakveld Sportaccommodaties. Het voordeel van € 100.000 heeft geen impact op het rekeningsaldo, vanwege een evenredig nadeel op het taakveld Samenkracht en burgerparticipatie;
- een hogere specifieke uitkering voor stimulering van sport over 2023 (€ 40.000). Op basis van voorgaande jaren is rekening gehouden met een uitkeringspercentage van 100;
- een lagere rentetoerekening (€ 90.000) door een lager omslagrentepercentage (geen impact op het rekeningsaldo door een evenredig nadeel op het taakveld Treasury);
- lagere uitgaven voor het noodfonds energie (€ 90.000);
- niet (volledig) bestede budgetten, zoals o.a. Verdrongen stad Reymerswael (€ 110.000) en coronacompensatie verenigingen (€ 60.000).

Anderzijds zijn met name de lasten van het openbaar groen € 60.000 hoger uitgevallen door relatief veel inboet.

Sociaal Domein (6)

Het positieve resultaat binnen dit programma bedraagt € 7,8 miljoen. Dit komt met name doordat voor de gemaakte kosten in het kader van de opvang van ontheemden uit Oekraïne bij het Rijk een specifieke uitkering (SPUK) ontvangen wordt op basis van normbedragen, terwijl de opvangkosten voor ons tot nu toe (nog) beperkt zijn en we bovendien voorzichtig geweest zijn met de vervanging van personeel. De totale uitkering komt uit op € 6,0 miljoen, terwijl de totale lasten € 2,0 miljoen over 2023 bedragen.

De crisishulpopvang levert een voordeel op van 1,1 miljoen. Dit komt met name doordat voor de gemaakte kosten een vergoeding ontvangen wordt op basis van normbedragen. Het bij het COA gedeclareerde bedrag over 2023 komt uit op € 2,7 miljoen, terwijl de totale lasten € 1,6 miljoen bedragen.

Verder is een voordeel bij de uitvoering van de Jeugdwet ontstaan van bijna € 0,7 miljoen. Deze lasten worden verantwoord op basis van de (gewijzigde) begroting van GR GGD Zeeland. Op basis van deze systematiek is een bijdrage over 2023 verwerkt van € 6,4 miljoen, terwijl een bijdrage voor 2023 geraamd was van € 7,1 miljoen.

Ook het taakveld Inkomensregelingen laat een voordeel zien van € 1,5 miljoen. Door lagere lasten voor inkomensvoorzieningen (uitkeringen) Participatiewet is allereerst een voordeel ontstaan van bijna € 0,4 miljoen. Bovendien zijn de lasten voor Armoedebeleid ruim 0,9 miljoen lager uitgevallen. Tenslotte is er nauwelijks een beroep gedaan op het noodfonds energie. Dit levert een voordeel op van € 0,2 miljoen.

Tenslotte kunnen we op grond van de (voorlopige) jaarcijfers 2023 van GR De Betho een voordelige afrekening over 2023 tegemoet zien van bijna 0,3 miljoen en zijn de lasten voor re-integratievoorzieningen Participatiewet € 0,1 miljoen lager uitgevallen.

Volksgezondheid en Milieu (7)

Het positieve resultaat binnen dit programma bedraagt € 278.000. Dit voordeel wordt enerzijds veroorzaakt doordat (1) de budgetten voor klimaatmaatregelen niet volledig besteed zijn (€ 265.000, geen invloed op het rekeningssaldo) en (2) er in de begroting reeds rekening was gehouden met de lasten die gemoeid zijn met de uitvoering van de Brede SPUK uitkering, maar nog niet met de bijbehorende baten van € 400.000. Deze regeling is voor alle gemeenten in werking gesteld om de afspraken uit het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) uit te voeren.

Anderzijds heeft bij het opstellen van de jaarrekening 2023 een eenmalige afwaardering plaatsgevonden van € 375.000 voor de geactiveerde kosten voor het ruimen van graven. Op grond van de notitie Lokale heffingen van de commissie BBV is het niet toegestaan om de kosten voor het ruimen van graven te activeren, indien een gemeente het ruimen van graven (eerder) niet opgenomen heeft in het tarief.

Ruimte en Wonen (8)

Het voordelige saldo binnen dit programma bedraagt € 1.651.000. Dit voordeel wordt veroorzaakt door de tussentijdse winstneming op de woningbouwcomplexen (€ 0,4 miljoen). Verder is er sprake van nog niet volledig bestede budgetten voor de implementatie van de Omgevingswet (€ 315.000), voor handhaving inzake permanente bewoning van recreatieverblijven (€ 95.000) en voor de gebiedsontwikkeling Smerdiek-West (€ 255.000). De nog niet bestede budgetten hebben geen invloed op het rekeningssaldo. Ook de opbrengsten voor de leges omgevingsvergunningen laten een positief voordeel zien van € 475.000. Afsluitend is er sprake van een rentevoordeel van € 85.000 door een lagere omslagrentepercentage (geen impact op het rekeningssaldo door een evenredig nadeel op het taakveld Treasury).

Voor een uitgebreide analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de realisatie per programma verwijzen we u naar de afzonderlijke programma's in de programmaverantwoording.

Overzicht aanwending onvoorzien

Hieronder wordt een overzicht gegeven van het verloop van de post onvoorzien:

Omschrijving		Bedrag (in duizenden euro's)
Oorspronkelijke begrotingsraming		690
1 ^e begrotingswijziging (verhoging)	300	
8 ^e begrotingswijziging (aanwending)	-410	
11 ^e begrotingswijziging (verlaging onvoorzien naar nihil)	-580	
Totale mutatie post onvoorzien		-690
Voordelig saldo post onvoorzien jaarrekening		0

Overzicht incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten zijn baten en lasten die zich maximaal drie jaar achtereenvolgens voordoen. Budgetverschillen op activiteiten inzake structureel bestaand beleid blijven naar hun aard "structureel". De over 2023 gerealiseerde incidentele baten en lasten laten zich als volgt specificeren:

Bedragen in duizenden euro's	Begroting 2023			Begr. 2023 na wijz.			Realisatie 2023		
	L	B	S	L	B	S	L	B	S
<i>Bestuur</i>									
Opstellen dorpsagenda's	100	0	-100	0	0	0	10	0	-10
Jongerenparticipatie	26	0	-26	26	0	-26	0	0	0
Thoolse burgers van de toekomst	0	0	0	25	0	-25	0	0	0
Aardbeving Turkije & Syrië	0	0	0	27	0	-27	27	0	-27
Aardbeving Marokko	0	0	0	27	0	-27	27	0	-27
Extra budget 2 ^e kamer verkiezingen	0	0	0	129	0	-129	69	0	-69
<i>Veiligheid</i>									
Bestrijding overlast hondenpoep	30	0	-30	0	0	0	0	0	0
Nabetaling bijdrage GR VRZ t/m 2022	0	0	0	99	0	-99	95	0	-95
<i>Verkeer en Vervoer</i>									
Tijdelijke verhoging onderhoudsniveau	150	0	-150	150	0	-150	68	0	-68
Digitalisering mobiliteitsgegevens	5	0	-5	5	0	-5	4	0	-4
Bestrijding overlast hondenpoep	0	0	0	30	0	-30	21	0	-21
<i>Economie</i>									
Stichting Tholen Beter Bekend	60	0	-60	60	0	-60	60	0	-60
Arbeidsmarktonderzoek	100	0	-100	12	0	-12	12	0	-12
Beweegbos Sint-Annaland	0	0	0	35	0	-35	0	0	0
Vitalisering binnenstad Tholen	0	0	0	76	0	-76	19	0	-19
Tussentijdse winstnemingen grexen	0	0	0	0	0	0	0	1.405	1.405
Terugneming verliesvoorziening grond	0	0	0	0	403	403	0	403	403
<i>Onderwijs</i>									
Projectleider	95	0	-95	0	0	0	0	0	0
<i>Sport, Cultuur en Recreatie</i>									
Actieplan bomen	10	0	-10	10	0	-10	13	0	-13
Groene inpassing inzamelvoorz.	35	0	-35	35	0	-35	35	0	-35
Verdronken stad Reymerswaal	100	0	-100	115	15	-100	38	0	-38
Erfgoed	30	0	-30	30	0	-30	30	0	-30
Archeologisch onderzoek kasteel	0	0	0	20	0	-20	0	0	0
Coronagevolgen sport en cultuur	0	0	0	58	0	-58	0	0	0
Onderzoek toegankelijkheid	0	0	0	20	0	-20	20	0	-20
Muziekonderwijs	0	0	0	30	0	-30	18	0	-18
Strandje Sint Philipsland	60	0	-60	0	0	0	0	0	0
Subtotaal	801	0	-801	1.019	418	-601	566	1.808	1.242

Bedragen in duizenden euro's	Begroting 2023			Begr. 2023 na wijz.			Realisatie 2023		
	L	B	S	L	B	S	L	B	S
Saldotransport	801	0	-801	1.019	418	-601	566	1.808	1.242
<i>Sociaal Domein</i>									
Projectleiding Thools vervoerssysteem	15	0	-15	15	0	-15	11	0	-11
Toegankelijk maken gem. gebouwen	100	0	-100	0	0	0	0	0	0
Actieplan Sociaal Domein	80	0	-80	80	0	-80	80	0	-80
Praktijkondersteuning	75	0	-75	75	0	-75	75	0	-75
Inzet praktijkondersteuning	60	0	-60	60	0	-60	78	0	-78
Investeren in jeugd	75	0	-75	75	0	-75	75	0	-75
Kansrijke start	0	0	0	12	0	-12	12	0	-12
Opvang vluchtelingen Oekraïne	0	0	0	4.000	4.000	0	1.975	5.993	4.018
Crisisnoodopvang	0	0	0	1.500	1.500	0	1.593	2.738	1.145
Thover	0	0	0	54	0	-54	54	0	-54
Energietoeslag	0	0	0	1.583	0	-1.583	905	0	-905
Afrekening GGD Jeugdhulp 2022	0	0	0	0	296	296	0	296	296
Eindafrekening GR De Betho	0	0	0	0	7	7	0	277	277
Terugbetaling GGD 5% norm 2022	0	0	0	0	0	0	0	10	10
<i>Volksgezondheid en Milieu</i>									
Uitvoeringsbudget energiebalans	125	0	-125	184	0	-184	71	0	-71
Dig. bodemonderzoeksrapporten	35	0	-35	35	0	-35	32	0	-32
Duurzaamheidsbeleid (slok-gelden)	5	0	-5	5	0	-5	5	0	-5
Uitvoering extra bodemtaken	50	0	-50	0	0	0	0	0	0
Klimaatakkoord	0	0	0	0	209	209	0	0	0
Afwaardering ruimen graven	0	0	0	0	0	0	375	0	-375
Afrekening GR RUD 2022	0	0	0	0	0	0	0	20	20
<i>Ruimte en Wonen</i>									
Knelpunten woningmarkt	75	0	-75	120	0	-120	112	0	-112
Planschade adviesen SAOZ	7	0	-7	7	0	-7	1	0	-1
Coördinatie woonwagenzaken	17	0	-17	39	0	-39	65	0	-65
Invoering omgevingswet	0	0	0	547	0	-547	235	0	-235
ISV Bodem	0	0	0	54	0	-54	0	0	0
Smerdiek West	0	0	0	255	0	-255	41	0	-41
Grondaan- en verkoop ISV West	0	0	0	0	0	0	151	263	112
Handhaving permanente bewoning	0	0	0	107	0	-107	15	0	-15
Woonwagenkamp	0	0	0	55	0	-55	0	0	0
Afwaardering grond Tholen	0	0	0	150	0	-150	148	0	-148
Tussentijdse winstnemingen grexen	0	0	0	0	0	0	0	394	394
Projectleider	0	0	0	95	0	-95	95	0	-95
Baten omgevingsvergunningen	0	0	0	0	200	200	0	673	673
Subtotaal	1.520	0	-1.520	10.126	6.630	-3.496	6.770	12.472	5.702

Bedragen in duizenden euro's	Begroting 2023			Begr. 2023 na wijz.			Realisatie 2023		
	L	B	S	L	B	S	L	B	S
Saldotransport	1.520	0	-1.520	10.126	6.630	-3.496	6.770	12.472	5.702
<i>Overhead</i>									
Periodiek medisch onderzoek	40	0	-40	0	0	0	0	0	0
Herdensing watersnoodsramp	30	0	-30	30	0	-30	7	0	-7
Contractmanagement	35	0	-35	35	0	-35	39	0	-39
Informatiebeveiliging	80	0	-80	80	0	-80	0	0	0
Communicatie	20	0	-20	20	0	-20	20	0	-20
Training Office 365	0	0	0	40	0	-40	0	0	0
Single Digital gateway	0	0	0	15	0	-15	0	0	0
Mylex legacy	0	0	0	25	0	-25	0	0	0
Crisis oefening consultancy	0	0	0	10	0	-10	0	0	0
Pentesten	0	0	0	5	0	-5	0	0	0
Eindafrekening ICT WBW 2023	0	0	0	0	0	0	68	0	-68
Datagestuurd werken	0	0	0	35	0	-35	0	0	0
Tholen met de Tijd mee	0	0	0	185	0	-185	0	0	0
Aanpassing telefooncentrale	0	0	0	68	0	-68	0	0	0
<i>Algemene dekkingsmiddelen</i>									
Dividend ZEH	0	0	0	0	2.424	2.424	0	2.695	2.695
Algemene uitkering	0	0	0	0	960	960	0	1.551	1.551
Voorziening dubieuze debiteuren	0	0	0	0	0	0	34	0	-34
<i>Mutaties in reserves</i>	150	0	-150	6.252	2.723	-3.529	6.249	554	-5.695
Totaal	1.875	0	-1.875	16.926	12.737	-4.189	13.187	17.272	4.085

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

Hieronder wordt een overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves gegeven:

Bedragen in duizenden euro's	Begroting 2023			Begr. 2023 na wijz.			Realisatie 2023		
	L	B	S	L	B	S	L	B	S
Reserve rekenkamerfunctie	7	0	-7	0	0	0	0	0	0
Reserve flankerend personeelsbeleid	25	0	-25	25	0	-25	25	0	-25
Totaal	32	0	-32	25	0	-25	25	0	-25

Structureel exploitatiesaldo / structurele exploitatieruimte

Door het betrekken van het saldo van incidentele baten en lasten bij het begrotingsaldo met de cijfers uit het overzicht van baten en lasten wordt inzicht gegeven in het structureel exploitatiesaldo.

Bedragen in duizenden euro's	Begroting 2023	Begroting (na wijz.) 2023	Realisatie 2023
Totaal saldo van baten en lasten	1.365	3.554	17.313
Mutaties in reserves	-182	-3.554	-5.720
Resultaat	1.183	0	11.593
Waarvan incidentele baten en lasten	1.875	4.189	-4.085
Structureel exploitatiesaldo	3.058	4.189	7.508
Post onvoorzien	690	0	0
Structurele exploitatieruimte	3.748	4.189	7.508

Rechtmatigheidsverantwoording

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 10 januari 2023 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 1% (maximaal 3) van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 932.255 . De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV van november 2023.

Bevinding:

Het college is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties niet rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

De geconstateerde afwijkingen betreffen:

Rechtmatigheidsverantwoording	
Begrotingscriterium	
Overschrijding lasten programma's	€ 1.196.583
Overschrijding investeringsbudgetten	€ 38.685
Ongeautoriseerde reservemutaties	€ 0
Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten en baten die niet tijdig aan de raad zijn gemeld	€ 0
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	€ 1.235.268
Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid	€ 1.195.405
Resterend saldo aan begrotingsonrechtmatigheden	€ 39.863
Voorwaardencriterium	
Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed	€ 466.260
M&O-criterium	
Geen bevindingen	-

Begrotingscriterium

Op het programma Algemene dekkingsmiddelen zijn de begrote lasten met € 1,2 miljoen overschreden. Ook is er één investeringskrediet overschreden. De volgende begrotingsoverschrijdingen passen binnen het vooraf vastgestelde beleid en zijn daarmee als acceptabel geduid:

- De hogere lasten op het taakveld Treasury (€ 1.039.287) worden veroorzaakt door een lagere rentetoe rekening aan de investeringen als gevolg van een lager omslagrentepercentage. Deze hogere lasten vallen weg tegen lagere lasten op andere taakvelden (direct gerelateerd voordeel);
- De hogere bijdrage aan gemeenschappelijke regeling Sabewa Zeeland (€ 120.093) is overeenkomstig de door het Algemeen Bestuur van Sabewa Zeeland in september 2023 vastgestelde 1^e begrotingswijziging 2023;
- In de programmabegroting 2024 is voor de renovatie van de molens voor 2024 een investeringskrediet beschikbaar gesteld van € 500.000. Enkele werkzaamheden zijn naar voren gehaald. Hierdoor is in 2023 een lastenoverschrijding ontstaan van € 36.025. Uw raad is in augustus 2023 per brief geïnformeerd.

Het resterende saldo aan begrotingsonrechtmatigheden (€ 39.863) ziet toe op:

- Hogere lasten door een bij het opmaken van de jaarrekening 2023 verwerkte dotatie aan de voorziening debiteuren van € 37.203;
- Een afrondingsverschil bij het investeringskrediet voor aankoop grond Molenvlietsedijk (€ 2.660).

Voorwaardencriterium

Een viertal inkopen voor een totaalbedrag van € 466.260 zijn ten onrechte niet Europees aanbesteed. Aanvullend is er sprake van een onrechtmatigheid bij de gemeenschappelijke regeling GGD. Bij de door inkooporganisatie jeugdhulp zeeland ingekochte zorg is er door de controlerend accountant voor één partij een afkeurende controleverklaring afgegeven.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met uw raad aanvullende informatie opgenomen over afwijkingen, welke individueel de rapportagegrens van € 100.000 overschrijden en niet binnen het vooraf vastgestelde beleid passen. Ook heeft ons college beschreven welke acties we ondernemen om deze afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Informatie Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Op grond van artikel 28, onderdeel e BBV moet in de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening de informatie verstrekt worden, zoals bedoeld in artikel 4.1, eerste en tweede lid van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). Deze wet regelt niet alleen de openbaarmaking van topinkomens in de publieke en semipublieke sector, maar stelt ook maxima aan de hoogte van de bezoldiging van topfunctionarissen en tevens aan de ontslagvergoedingen.

Voor de uitleg van de WNT zijn de Beleidsregels WNT 2022 van belang, zoals vastgelegd in het Besluit van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 14 december 2021.

WNT-verantwoording

Voor topfunctionarissen dienen de bezoldigingen, ook al zijn deze lager dan de WNT-norm, gepubliceerd te worden. Hieronder wordt een overzicht gegeven:

bedragen x € 1	J.K. Fraanje	L. Vermeij
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang / einde functievervulling 2023	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Deeltijdfactor in fte	1,0	1,0
(Fictieve) dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenverg.	€ 118.750	€ 97.809
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 19.606	€ 14.296
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 138.356</i>	<i>€ 112.105</i>
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€ 223.000	€ 223.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	n.v.t.	n.v.t.
Totale bezoldiging	€ 138.356	€ 112.105
Gegevens 2022		
Aanvang / einde functievervulling 2022	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Deeltijdfactor 2022 in fte	1,0	1,0
Beloning plus belastbare onkostenverg.	€ 113.834	€ 87.303
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 20.317	€ 15.470
Totale bezoldiging 2022	€ 134.151	€ 102.773
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€ 216.000	€ 216.000

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met dienstbetrekking die in 2023 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen.

Bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 07-02-2024								
JenV	A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne Gemeenten	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T)	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van A16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO)	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder A16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO)	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO)
			<i>Aard controle R Indicator: A16/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: A16/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A16/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: A16/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: A16/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: A16/06</i>
			€ 5.867.685			€ 0	€ 0	€ 77.701
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen (jaar T) POO	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06/07 en 08	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)		
<i>Aard controle R Indicator: A16/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: A16/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A16/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A16/10</i>					
		€ 0	€ 48.090	€ 5.993.476	€ 11.462.183			
JenV	A18B	Bekostiging eerste opvang ontheemden Oekraïne door Veiligheidsregio's (SiSa tussen medeoverheden) SiSa tussen medeoverheden	Naam veiligheidsregio	Naam kostensoort	Besteding per kostensoort (jaar T)			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A18B/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A18B/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: A18B/03</i>			
			50619 Veiligheidsregio Zeeland	Meerkosten coördinerende gemeente	€ 16.846			
			50619 Veiligheidsregio Zeeland	Hotels/centra	€ 0			
			50619 Veiligheidsregio Zeeland	Overige specifieke meerkosten	€ 0			
	50619 Veiligheidsregio Zeeland	Overige meerkosten	€ 0					

			Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: A18B/04</i>	Eventuele toelichting als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: A18B/05</i>				
			Ja					
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/01</i>	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: B2/02</i>	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) <i>Aard controle D2</i> <i>Indicator: B2/03</i>	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: B2/04</i>	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2	Normbedragen voor e (ja/nee) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2
		Gemeenten						
			6	36	4	4	Ja	Ja
			Wijziging keuze per (2023/2024)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/09</i>	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: B2/10</i>		
			N.V.T.	Nee				
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) Werkelijke kosten <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/11</i>	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) Werkelijke kosten <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/12</i>	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/13</i>	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/14</i>	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) Werkelijke kosten <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/15</i>	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) Werkelijke kosten <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/16</i>
			€ 42.042	€ 42.042			€ 0	€ 0

			<p>Reeks 2</p> <p>Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3)</p> <p>Keuze normbedragen</p> <p><i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/17</i></p>	<p>Reeks 2</p> <p>Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)</p> <p>Keuze normbedragen</p> <p><i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/18</i></p>	<p>Reeks 2</p> <p>Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3)</p> <p>Keuze normbedragen</p> <p><i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/19</i></p>	<p>Reeks 2</p> <p>Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)</p> <p>Keuze normbedragen</p> <p><i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/20</i></p>	<p>Reeks 2</p> <p>Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3)</p> <p>Keuze normbedragen</p> <p><i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/21</i></p>	<p>Reeks 2</p> <p>Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)</p> <p>Keuze normbedragen</p> <p><i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/22</i></p>
			€ 0	€ 9.120	€ 13.872	€ 13.872	€ 7.180	€ 7.180
			<p>Reeks 2</p> <p>Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3)</p> <p>Keuze normbedragen</p> <p><i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/23</i></p>	<p>Reeks 2</p> <p>Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3)</p> <p>Keuze normbedragen</p> <p><i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/24</i></p>	<p>Reeks 2</p> <p>Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3)</p> <p>Keuze normbedragen</p> <p><i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/25</i></p>	<p>Reeks 2</p> <p>Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)</p> <p>Keuze normbedragen</p> <p><i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/26</i></p>	<p>Totaal</p> <p>Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling</p> <p><i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: B2/27</i></p>	
			€ 12.000	€ 12.000	€ 400	€ 400	€ 75.494	

BZK	C32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	Beschikingsnummer /naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 december 2023 (Ja/Nee)	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
		Gemeenten	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C32/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: C32/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C32/03</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: C32/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C32/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C32/06</i>
			1 SUVIS21-2-02668963	€ 0	€ 0	Ja		Nee
			2 SUVIS21-2-02640728	€ 0	€ 0	Ja		Nee
			3 SUVIS21-2-02631447	€ 0	€ 0	Ja		Nee
			Kopie Beschikingsnummer / Naam	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.)	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld)			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C32/07</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: C32/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C32/09</i>			
			1 SUVIS21-2-02668963	Nee	uitstel t/m 28-02-2026			
			2 SUVIS21-2-02640728	Nee	uitstel t/m 28-02-2026			
			3 SUVIS21-2-02631447	Nee	uitstel t/m 31-08-2026			

BZK	C55	Aanpak energiearmoede	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C55/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C55/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/06</i>
			195	€ 62.996	€ 62.996	292	€ 89.807	€ 89.807
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning – bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen.	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten			
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C55/08</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/09</i>			
			149	€ 13.038	€ 13.038			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik / energierekening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/10</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/11</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/12</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/13</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/14</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/15</i>
			2.248	1.663	0	0	149	499

BZK	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle R Indicator: C62/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C62/02				
			€ 0	Ja				
BZK	C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Besteding (jaar T)	Bedrag doorgeschoven naar t+1	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is	Aantal gebruikte leermiddelen	
			Aard controle R Indicator: C92/01	Aard controle R Indicator: C92/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/05	
			€ 27.093	€ 0	2	37	105	

BZK	C94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T)	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...], eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen zijn genomen [...]	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...], eventueel in samenhang [...] met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300	Het aantal woningen waarbij een hogere bijdrage dan € 4.000 is toegekend, het aantal woningen dat daarvan niet voldoet aan de betreffende uitzonderingsgevallen [...] en	Het totaalbedrag van de overschrijding boven de € 4.000 van die laatstbedoelde woningen
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C94/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C94/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C94/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C94/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C94/05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C94/06</i>
		1	LAI23-03605220	€ 0	0	0	0	€ 0
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a, van de regeling	Besteding van middelen ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen.	Eindverantwoording (ja/nee)		
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C94/07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C94/08</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C94/09</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C94/10</i>		
		1	€ 0	€ 0	€ 0	Nee		

BZK	C105	Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls	Projectnummer	Aantal woningen waarvan de bouw is gestart cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken datum van start bouw gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Aantal woningen dat is gerealiseerd cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken datum van oplevering gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Besteding (jaar T)
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C105/01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C105/02</i>	<i>Aard controle D1</i> <i>Indicator: C105/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C105/04</i>	<i>Aard controle D1</i> <i>Indicator: C105/05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C105/06</i>
			1 2023-0000096202	0	Ja	0	Ja	€ 0
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C105/07</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C105/08</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C105/09</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C105/10</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C105/11</i>	<i>Aard controle D1</i> <i>Indicator: C105/12</i>
			1 2023-0000096202	€ 0	Ja		0	Ja
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C105/13</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C105/14</i>				
			1 2023-0000096202	Nee				

OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)
		Gemeenten	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D8/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D8/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D8/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D8/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D8/05</i>
			€ 411.011	€ 319.376	€ 51.853	€ 0	€ 409.015
		Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen		Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	
			Bedrag	Bedrag	Bedrag	Bedrag	
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D8/06</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D8/07</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D8/08</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D8/09</i>	
		1					

OCW	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D14/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D14/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D14/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D14/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D14/05</i>
			€ 247.114	€ 0	€ 0	€ 0	€ 142.212
		Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs		
		<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D14/06</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D14/07</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D14/08</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D14/09</i>		
		1					

OCW	D23	Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen	Beschikingsnummer / referentienummer	Aard van de activiteit besteding (jaar T)	Besteding (jaar T)	Indien van toepassing: bedrag dat wordt meegenomen van 2023 naar 2024.	Aard van de activiteit Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	
			<i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicator: D23/01</i>	<i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicator: D23/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D23/03</i>	<i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicator: D24/04</i>	<i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicator: D23/05</i>	<i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicator: D23/06</i>	
		1	SB230110	Oprichting nieuwe bibliotheekvestiging	€ 86.500	€ 0	Oprichting nieuwe bibliotheekvestiging	86.500	
		1	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D23/07</i>						
			Ja						
IenW	E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021 Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)			
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E20/01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E20/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E20/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E20/04</i>			
			€ 411.360	€ 492.006	€ 291.443	Ja			
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheidsmaatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk			
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E20/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E20/06</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E20/07</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E20/08</i>			
		1	107 Aanleg van een vrijliggend fiets-/bromfietspad op een 50 km/uur weg of een 80 km/uur weg aantal in meters	Ja	1.310				
		2	113 Saneren van langsparkeren of parkeerstroken langs de rijbaan aantal in st	Ja	34				
		3	118 Aanleg van een veilige voetgangersoversteekplaats aantal in st	Ja	3				

lenW	E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T)	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T)
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E44B/01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E44B/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E44B/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E44B/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E44B/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E44B/06</i>
		1	030009 Provincie Zeeland	212093	€ 142.645	€ 174.720	€ 289.615	€ 354.737
			Kopie CBS(code)	Kopie beschikingsnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E44B/07</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E44B/08</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E44B/09</i>			
		1	030009 Provincie Zeeland	212093	Nee			
			Kopie CBS(code)	Kopie beschikingsnummer	Naam/nummer maatregel			
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E44B/10</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E44B/11</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E44B/12</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E44B/13</i>		
		1	030009 Provincie Zeeland	212093	Aanvraag 1 en 2	Nee		

lenW	E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023 Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E84/01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E84/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E84/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E84/04</i>		
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheidsmaatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		
	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E84/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E84/06</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E84/07</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E84/08</i>				
	1	330 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 30km/h/aantal in Stuks	Nee	0				
	2	331 Drempel/aantal in Stuks	Nee	0				
EZK	F28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: F28/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: F28/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: F28/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: F28/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: F28/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: F28/06</i>
			€ 509.685	€ 0	€ 0	€ 509.685	€ 0	€ 0
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: F28/07</i>							
	Nee							

SZW	G2	Gebundelde uitkering o.g.v. grond van artikel 69 PW gemeentedeel_2023	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/01	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/02	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicator: G2/03	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicator: G2/04	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicator: G2/05	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicator: G2/06
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht o.g.v. de Wgr	€ 4.563.187	€ 119.371	€ 152.197	€ 210	€ 65.499	€ 4.614
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) Aard controle R Indicator: G2/07	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk) Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) Aard controle R Indicator: G2/08	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) Aard controle R Indicator: G2/09	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/10	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/11	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/12
			€ 35.678	€ 11.788	€ 0	€ 533.732	€ 4.125	€ 0
		Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) Aard controle D2 Indicator: G2/13	€ 0	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G2/14	Ja			

SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_ gemeentedeel 2023 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)	
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/06</i>	
			€ 0	€ 8.192	€ 1.300	€ 0	€ 0	€ 0	
		BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)			
		Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire				
		Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente				
		<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/08</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/09</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/10</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G3/11</i>			
		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja			

SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2023	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig)
		Alle gemeenten verantwoordelijk hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G4/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/06</i>
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	-€ 104	€ 0	€ 1.661	€ 40.491	€ 2.027
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	-€ 156	€ 0	€ 1.063	€ 0	€ 58
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	-€ 220	€ 0	€ 138	€ 8.256	€ 737
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	-€ 71	€ 0	€ 533	€ 0	€ 31
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 3.463	€ 343
		6	Totaal	-€ 551	€ 0	€ 3.395	€ 52.210	€ 3.196

	Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)
	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>
	<i>Indicator: G4/07</i>	<i>Indicator: G4/08</i>	<i>Indicator: G4/09</i>	<i>Indicator: G4/10</i>
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja
6	Totaal	0	0	N.v.t.
	Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire
	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle D2</i>	<i>Aard controle R</i>
	<i>Indicator: G4/16</i>	<i>Indicator: G4/17</i>	<i>Indicator: G4/18</i>	<i>Indicator: G4/19</i>
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0
6	Totaal	0	0	0

SZW	G10	Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2023 Alle gemeenten verantwoord voor het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T)	Baten (jaar T) (exclusief Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
			Gemeente	Gemeente	Gemeente		
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G10/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G10/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G10/03</i>		
			€ 129.731	€ 0	Ja		
SZW	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2023 Alle gemeenten verantwoord voor het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
			Gemeente	Gemeente	Gemeente		
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G12/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G12/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G12/03</i>		
			€ 0	€ 0	Ja		
SZW	G13	Onderwijsroute_ deel gemeente 2023 Alle gemeenten verantwoord voor het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T)	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk)	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T)	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G13/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G13/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G13/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G13/04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G13/05</i>
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja

VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Totale werkelijke berekende subsidie				
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: H4/01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H4/02</i>				
			€ 407.751	€ 529.281				
			Activiteiten	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) Onroerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) overige kosten	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H4/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: H4/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: H4/05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: H4/06</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: H4/07</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H4/08</i>
			1	Onderhoud	€ 28.840	€ 28.840		
				Nieuwbouw	€ 0	€ 0		
				Renovatie	€ 297.091	€ 297.091		
				Aankoop	€ 17.517	€ 17.517		
				Beheer en exploitatie	€ 28.111		€ 28.111	
	Dienstverlening door derden	€ 35.446		€ 35.446				
	Overige	€ 79.194			€ 79.194			
	Verbonden lichamen	€ 36.861			€ 36.861			
	Mengpercentage	€ 6.221			€ 6.221			
VWS	H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	Beschikkingsnummer	Totaal bedrag volgens beschikking	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T)	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T)	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T)	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T)
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H8/01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H8/02</i>	Gerealiseerd <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: H8/03</i>	Gerealiseerd <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: H8/04</i>	Gerealiseerd <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H8/05</i>	Gerealiseerd <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H8/06</i>
			1	1041781	€ 37.717	€ 0	€ 24.095	€ 0
	Kopie beschikkingsnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)						
	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H8/07</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H8/08</i>						
1	1041781	Ja						

VWS	H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee)	Eindverantwoording? (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle R Indicator: H12/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: H12/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H12/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H12/04</i>		
			€ 19.457	€ 34.619	Ja	Ja		
VWS	H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Naam onderdeel	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel	Besteding (jaar T) per onderdeel	Welk bedrag per onderdeel neemt u mee van 2023 naar 2024?	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per onderdeel	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/Nee/ n.v.t.)?
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: H30/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/06</i>
			1 Lokaal Sportakkoord	€ 21.647	€ 21.647	€ 0	€ 21.647	Ja
			2 Brede regeling combinatiefuncties	€ 149.034	€ 149.034	€ 0	€ 149.034	Ja
			3 Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 33.304	€ 33.304	€ 0	€ 33.304	Ja
			4 Kansrijke Start	€ 24.978	€ 24.978	€ 0	€ 24.978	Ja
			5 Mentale Gezondheid	€ 11.656	€ 11.656	€ 0	€ 11.656	Ja
			6 Aanpak overgewicht en obesitas	€ 29.141	€ 29.141	€ 0	€ 29.141	Ja
			7 Valpreventie	€ 85.757	€ 85.757	€ 0	€ 85.757	Ja
			8 Leefomgeving	€ 16.652	€ 16.652	€ 0	€ 16.652	Ja
			9 OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 4.163	€ 4.163	€ 0	€ 4.163	Ja
			10 Versterken sociale basis	€ 60.779	€ 60.779	€ 0	€ 60.779	Ja
			11 Mantelzorg	€ 16.652	€ 16.652	€ 0	€ 16.652	Ja
			12 Eén tegen eenzaamheid	€ 16.652	€ 16.652	€ 0	€ 16.652	Ja
			13 Welzijn op recept	€ 9.159	€ 1.373	€ 1.832	€ 1.373	Ja
			14 Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 4.163	€ 597	€ 833	€ 597	Ja
			15 Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 14.820	€ 14.820	€ 0	€ 14.820	Ja

	Kopie naam onderdeel	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)?
	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H30/07</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H30/08</i>
1	Lokaal Sportakkoord	Ja
2	Brede regeling combinatiefuncties	Ja
3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	Ja
4	Kansrijke Start	Ja
5	Mentale Gezondheid	Ja
6	Aanpak overgewicht en obesitas	Ja
7	Valpreventie	Ja
8	Leefomgeving	Ja
9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	Ja
10	Versterken sociale basis	Ja
11	Mantelzorg	Ja
12	Eén tegen eenzaamheid	Ja
13	Welzijn op recept	Ja
14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	Ja
15	Coördinatiekosten regionale aanpak	Ja
	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H30/09</i>	
	Nee	

VWS	H32	Regeling specifieke uitkering Meerkosten Energie Openbare Zwembaden	Beschikkingnummer / kenmerk	Totaal ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen		
				<i>Automatisch berekend</i>	<i>Automatisch berekend</i>		
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H32/01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H32/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H32/03</i>		
			<i>MEOZ23091</i>	€ 99.615	€ 0		
			Naam zwembad	Totale verlening per zwembad (jaar T)	Cumulatieve besteding per zwembad (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Verduurzamingsplan aanwezig (Ja/Nee)	Toelichting
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H32/04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H32/05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: H32/06</i>	<i>Aard controle D1</i> <i>Indicator: H32/07</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H32/08</i>
		1	<i>De Spetter Tholen</i>	€ 89.551	€ 36.551	Ja	
		2	<i>Haestinge Sint-Maartensdijk</i>	€ 10.064	€ 8.064	Ja	

Bijlage met het overzicht van de geraamde baten en lasten per taakveld

Overzicht van de geraamde baten en lasten per taakveld

Op grond van het gewijzigde Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) dient vanaf 2017 een overzicht gegeven te worden van de geraamde baten en lasten per taakveld. Hieronder wordt dit overzicht weergegeven:

Taakveld	Lasten	Baten	Saldo
0.1 Bestuur	1.337.437	29.863	-1.307.573
0.2 Burgerzaken	1.530.088	327.775	-1.202.313
0.4 Overhead	10.415.106	319.202	-10.095.905
0.5 Treasury	930.024	3.695.980	2.765.956
0.61 OZB woningen	492.093	3.311.412	2.819.319
0.62 OZB niet-woningen	0	2.697.477	2.697.477
0.63 Parkeerbelasting	0	10.250	10.250
0.64 Belastingen overig	42.203	119.066	76.863
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	0	53.692.317	53.692.317
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	-37.032	0	37.032
0.10 Mutaties reserves	6.274.433	554.145	-5.720.288
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	2.363.493	3.337	-2.360.156
1.2 Openbare orde en veiligheid	648.932	2.361	-646.571
2.1 Verkeer en Vervoer	4.606.540	573.779	-4.032.761
2.2 Parkeren	18.149	0	-18.149
2.3 Recreatieve havens	125.406	110.839	-14.567
2.4 Economische havens en waterwegen	264.880	206.370	-58.510
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	6.080.891	7.888.560	1.807.669
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	212.153	13.074	-199.079
3.4 Economische promotie	149.548	637.784	488.236
4.2 Onderwijshuisvesting	1.778.050	376.368	-1.401.682
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.123.609	1.088.991	-1.034.618
5.1 Sportbeleid en activering	323.399	59.538	-263.861
5.2 Sportaccommodaties	2.116.697	482.331	-1.634.367
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	379.154	0	-379.154
5.4 Musea	407.152	2.500	-404.652
5.5 Cultureel erfgoed	603.156	25.676	-577.480
5.6 Media	642.622	165.493	-477.129
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	2.106.739	154.779	-1.951.960
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	6.680.894	9.149.985	2.469.091
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	1.516.339	0	-1.516.339
6.3 Inkomensregelingen	8.174.852	5.548.892	-2.625.960
6.4 WSW en beschut werk	2.281.883	277.200	-2.004.683

Taakveld	Lasten	Baten	Saldo
6.5 Arbeidsparticipatie	709.078	40.341	-668.738
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	733.907	1.307	-732.600
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	2.830.214	24.305	-2.805.910
6.71b Begeleiding (WMO)	2.078.511	0	-2.078.511
6.71c Dagbesteding (WMO)	1.048.711	0	-1.048.711
6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)	7.610	171.993	164.384
6.72a Jeugdhulp begeleiding	444.870	0	-444.870
6.72b Jeugdhulp behandeling	532.064	0	-532.064
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	410.159	0	-410.159
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	171.049	0	-171.049
6.73a Pleegzorg	610.571	0	-610.571
6.73b Gezinsgericht	626.095	0	-626.095
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	373.755	0	-373.755
6.74a Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	1.289.026	0	-1.289.026
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	613.870	0	-613.870
6.74c Gesloten plaatsing	263.309	0	-263.309
6.81a Beschermd wonen (WMO)	193.503	11.630	-181.873
6.82b Jeugdreclassering	49.377	0	-49.377
6.82a Jeugdbescherming	836.947	0	-836.947
7.1 Volksgezondheid	1.826.137	518.901	-1.307.236
7.2 Riolering	1.995.768	2.534.922	539.153
7.3 Afval	2.893.462	3.181.004	287.542
7.4 Milieubeheer	1.549.256	745.126	-804.130
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	804.619	542.947	-261.673
8.1 Ruimte en leefomgeving	678.287	280.446	-397.841
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	3.464.349	3.720.457	256.109
8.3 Wonen en bouwen	1.605.140	1.522.429	-82.710
Totaal	93.228.534	104.821.151	11.592.616

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Accountants

Aan de Raad van
Gemeente Tholen

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
Stationspark 8b
Postbus 85
4460 AB Goes

T: +31 (0)113 24 20 00

goes@bakertilly.nl
www.bakertilly.nl

KvK: 24425560

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2023

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2023 van de gemeente Tholen te Tholen gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van zowel de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2023, alsmede van het vermogen van de gemeente Tholen op 31 december 2023 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De jaarrekening bestaat uit:

1. het overzicht van baten en lasten over 2023;
2. de balans per 31 december 2023;
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, waaronder de rechtmatigheidsverantwoording van het college van burgemeester en wethouders over de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties over 2023;
4. de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen; en
5. de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door de raad op 23 maart 2023 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2023 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Tholen zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Paragraaf ter benadrukking van bepaalde aangelegenheden - rechtmatigheidsverantwoording

Wij vestigen de aandacht op het onderdeel rechtmatigheidsverantwoording in de toelichting op de jaarrekening op pagina 158 en 159. Het college van burgemeester en wethouders heeft in deze rechtmatigheidsverantwoording toegelicht dat een deel van de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties niet rechtmatig tot stand is gekomen. Het totaal aan geconstateerde afwijkingen (rechtmatigheidsfouten), voor een bedrag van in totaal € 1.701.528 ligt boven de door de raad vastgestelde verantwoordingsgrens. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

B. Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op afgerond € 930.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2023. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met de raad overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 100.000 rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's

Als onderdeel van onze controle hebben wij inzicht verkregen in de gemeente en haar interne beheersingsomgeving. Wij hebben een frauderisicoanalyse uitgevoerd met als doelstelling het identificeren en inschatten van mogelijke risico's op een afwijking van materieel belang als gevolg van fraude. Wij hebben onze frauderisicoanalyse besproken met de ambtelijke organisatie en het college.

In onze frauderisicoanalyse hebben wij geconcludeerd dat wij geen frauderisico zien ten aanzien van de opbrengstverantwoording. Dit vloeit voort uit het feit dat opbrengststromen ofwel vast zijn en de gemeente daarop geen invloed heeft (zoals de rijksbijdrage en specifieke uitkeringen vanuit het rijk), ofwel dat opbrengststromen geen materiële omvang hebben, ofwel dat opbrengststromen bestaan uit een grote hoeveelheid kleine, routinematige, niet materiële transacties waardoor de kans op een materiële fraude laag is.

In onze frauderisicoanalyse hebben wij de volgende frauderisico's geïdentificeerd en geëvalueerd in het kader van onze controle.

Het risico dat het management maatregelen van interne beheersing doorbreekt

Het college of management bevindt zich in een unieke positie om fraude te plegen, omdat het in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken, die anderszins effectief lijken te werken. Een motief van het college of management zou hierbij kunnen zijn om op die wijze een betere financiële situatie of prestatie te presenteren. Als wij kijken naar de jaarrekening van de gemeente ziet dit risico specifiek toe op de waardering van de grondexploitatie Welgelegen II Tholen. Om dit specifieke risico te ondervangen hebben wij de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- verkrijgen van inzicht in en vaststellen van het bestaan van de interne beheersing omtrent het opstellen van de exploitatieopzetten;
- controle op de uitgangspunten van de grondexploitatie (waaronder rente en indexering);
- controle op de prognoses omtrent nog te maken kosten, nog te realiseren opbrengsten en fasering, inclusief het backtesten en forwardtesten van inschattingen van het management;

Verder is er sprake van een algemeen risico dat het management maatregelen van interne beheersing doorbreekt. Om dit algemene risico te ondervangen hebben wij onder andere de volgende werkzaamheden verricht:

- analyseren en beoordelen van op basis van risicocriteria geselecteerde journaalposten en hierop specifieke controlewerkzaamheden verricht om de nauwkeurigheid van de geselecteerde journaalposten te controleren;
- analyse van aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn gemaakt;
- beoordelen van belangrijke schattingen en de schattingsprocessen van het college of management. Hierbij hebben we in het bijzonder aandacht gehad voor het inherente risico van vooringenomenheid van het college bij deze posten. Wij hebben onder meer de volgende werkzaamheden verricht:
  - Met betrekking tot de grondexploitatie hebben wij de plausibiliteit van de uitgangspunten op projectniveau gecontroleerd aan de hand van de economische inputparameters alsook backtesting-werkzaamheden. Daarnaast hebben we de toereikendheid van de verliesvoorzieningen en de nauwkeurigheid en volledigheid van de tussentijdse winst-neming gecontroleerd.
  - Met betrekking tot de activa hebben wij vastgesteld of er sprake is van duurzame waardeverminderingen.
  - Met betrekking tot de voorzieningen hebben we vastgesteld dat de uitgangspunten voor de voorziening wethouderspensioenen, precariobelasting, groot onderhoud wegen en riolering plausibel zijn;
- beoordelen van significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening om en transacties met verbonden partijen; en
- doornemen van notulen van vergaderingen van het college en de raad.

Naast bovenstaande hebben wij, voor zover relevant voor onze controle, de opzet geëvalueerd en het bestaan vastgesteld van de beheersingsmaatregelen op organisatieniveau zoals de gedragscode, alsmede de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten en het maken van schattingen. Tevens hebben wij specifieke aandacht gegeven aan de toegangsbeveiligingen in het IT-systeem en de mogelijkheid dat hierin functiescheiding kan worden doorbroken. Daarnaast hebben wij eventuele integriteits- en klokkenluidersmeldingen nader in onze controle betrokken.

Onterechte betalingen, danwel betalingen aan niet-rechthebbende waardoor de lasten inkopen ten onrechte zijn verantwoord, doordat bankrekeningnummers in de batchbetaling niet juist zijn

Wij hebben vastgesteld dat de controle op mutaties stamgegevens (specifiek nieuwe en gewijzigde bankrekeningnummers) in boekjaar 2023 niet effectief heeft gewerkt. We hebben daarnaast geen andere (zichtbare) interne beheersing omtrent het betalingsproces geconstateerd die het frauderisico omtrent batchbetalingen op toereikende wijze wegneemt. Ondanks dat deze medewerkers niet zelfstandig betalingen kunnen verrichten, leidt dit tot een verhoogd risico op misbruik van de bevoegdheden. Wij hebben daarom significante aandacht besteed aan dit risico.

Met betrekking tot dit onderkende risico hebben wij onder andere detailcontroles verricht om de juistheid van nieuw aangemaakte en gewijzigde bankrekeningnummers vast te stellen. Hierbij hebben wij vastgesteld dat wijzigingen in overeenstemming zijn met achterliggende documentatie. Daarnaast hebben we de juistheid van de wijzigingen vastgesteld middels een externe bankverificatie (naam-nummer check). Daarnaast hebben we data-analyses verricht op uitgaande betalingen en gewijzigde bankrekeningnummers.

Wij zijn gedurende de gehele controle alert geweest op indicaties van (mogelijke) fraude. Daarnaast hebben wij middels een schriftelijke bevestiging door het college laten bevestigen dat alle gevallen van (mogelijke) fraude zijn gemeld aan ons. Wij hebben tijdens onze controle geen specifieke aanwijzingen gekregen voor (een vermoeden van) fraude.

Onze bevindingen hebben wij besproken met het college en de raad van gemeente Tholen.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Het college heeft in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing een beoordeling gemaakt van de mogelijkheid van de gemeente om de door haar geïdentificeerde risico's op te vangen en haar bedrijfsvoering voort te zetten voor tenminste 12 maanden na het opstellen van de jaarrekening. De jaarrekening is opgesteld op basis van de continuïteitsveronderstelling. Als onderdeel van onze controle hebben wij deze veronderstelling met het college geëvalueerd aan de hand van de tot het moment van het verstrekken van deze controleverklaring beschikbare informatie waaronder de begroting en de financiële kengetallen inclusief de weerstandsratio. Wij hebben vastgesteld dat de gemeente een sluitende meerjarenbegroting heeft.

Wij hebben, op basis van de verkregen controle-informatie, overwogen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeente haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Eventuele relevante gebeurtenissen na balansdatum die haar effect kunnen hebben op de financiële positie van de gemeente zijn toereikend toegelicht in de toelichting op de balans. Wij hebben de volgende werkzaamheden verricht:

- Wij hebben een risicoanalyse uitgevoerd gericht op het risico dat er gerede twijfel bestaat over de mogelijkheden om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen, zonder tussenkomst van de toezichthouder.
- Wij hebben kennisgenomen van de analyse in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing van het college en overwogen of deze alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van de controle van de jaarrekening kennis hebben. Wij hebben met het college de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten besproken.
- Wij hebben kennisgenomen van de meerjarenbegroting in relatie tot de ontwikkelingen in de sector decentrale overheden.
- Wij hebben kennisgenomen van de beoordeling van de (meerjaren)begroting van de gemeente door de toezichthouder.
- Wij hebben vastgesteld dat de volgens het BBV verplichte financiële kengetallen in lijn liggen met de gangbare normen.

- Wij hebben inlichtingen ingewonnen bij het college over zijn kennis van het niet in staat kunnen zijn om financiële risico's op te kunnen vangen vanuit de reguliere bedrijfsvoering.
- Wij hebben inlichtingen ingewonnen over gebeurtenissen of omstandigheden na de periode waarvoor het college een beoordeling heeft gemaakt.

Op basis van onze kennis en ons begrip van de organisatie, verkregen tijdens onze jaarrekeningcontrole, en de financiële positie van de gemeente, zoals deze blijkt uit de jaarrekening, vinden wij het hanteren van de continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar. Onze bevindingen zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de gemeente niet langer in staat is om de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2023 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6 sub a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

C. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

D. Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Ingevolge artikel 213 lid 3 (b) Gemeentewet hebben wij onderzocht of de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen als bedoeld in artikel 17 Financiële-verhoudingswet (hierna: de specifieke uitkeringen) rechtmatig tot stand zijn gekomen. In de jaarrekening is verantwoordingsinformatie opgenomen over deze specifieke uitkeringen (de SiSa-bijlage).

Naar ons oordeel zijn de baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2023 met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - Regeling Informatieverstrekking SiSa.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen, in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - de Regeling Informatieverstreking SiSa. In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing, die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel ingevolge artikel 213 lid 3 (b) Gemeentewet. Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2023, zoals opgenomen in de Nota procedure aanlevering SiSa-verantwoordingsinformatie 2023 in bijlage 2 van de Regeling Informatieverstreking SiSa. Wij hebben bij de controle van de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;
- het evalueren of de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

E. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders en de raad voor de jaarrekening

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het college van burgemeester en wethouders is ook verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader en voor het getrouw toelichten van de financiële rechtmatigheid in de jaarrekening.

In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing, die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van burgemeester en wethouders de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichhouder. Het college van burgemeester en wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden, waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

De raad is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht, dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben, waar relevant, professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol dat is vastgesteld door de raad op 23 maart 2023, het Controleprotocol WNT 2023, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van burgemeester en wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het college van burgemeester en wethouders gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn, waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen echter van materiële betekenis zijn voor de financiële positie van de gemeente;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Accountants

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de gemeente, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de gemeente. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met de raad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Goes, 27 juni 2024

Baker Tilly (Netherlands) N.V.

Was getekend
drs. A.R.M. Peelen RA